Tyttäreni kirjasto 1

Kun kissa on poissa...

Kertomus neljästä tytöstä

Kirjoittanut

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

Onnittelemme Katria
nimipäivänä
Täti Sirkka R.

„Tyttäreni kirjasto“ n:o 1

HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTO
KOTIMAINEN OSASTO
1752:
1741

ELISABETH KUYLENSTIERNA-WENSTER

KUN KISSA ON POISSA...

(NÄR KATTEN ÄR BORTA...)

LOMATARINA NELJÄSTÄ TYTÖSTÄ JA MONIAISTA MUISTA

SUOMENTANUT

VALFRID HEDMAN

ARVI A. KARISTO OSAKEYHTIÖ
HÄMEENLINNASSA

I.

Koulun päättäjäiset.

Täti Ulla asettaa nenälasit korkeaselkäiselle nelikymmenvuotiaalle nenälle, ojentaa aina suoran neidinvartalonsa ja katselee varsin suurella mielihyvällä neljää veljentytärtänsä, jotka seisovat valmiiksi puettuina tyttökoulun päättäjäisiä varten.

Sellaisilta, juuri sellaisilta tulee Bertingin tyttöjen näyttää, nerokkailta, kirkassilmäisiltä ja kiharatukkaisilta. Siinä ilmeni ehdoton sukuyhtäläisyys, ajatteli täti Ulla jonkinlaisella ylpeydellä, mikä kohdistui sekä häneen itseensä että epäjumaloituun veljeen, jonka taloutta hän on hoitanut siitä asti, kun tyttöjen äiti neljä vuotta sitten kuoli.

Ulla-täti ei juuri ole tietävinään siitä, että tytöt tulevat äitiinsäkin, vaikka vanhin ja kaunein, Birgit, on tämän ilmetty kuva ja muut kolme ovat myöskin perineet jotakin äidin lämpimästä ja valoisasta kauneudesta, joka vain liian lyhyen ajan loisti Bertingin suuressa, synkässä talossa.

Herra Berting oli niitä isiä, joilla ei koskaan

ole aikaa lastensa kanssa askartelemaan, mutta jotka pitävät niistä ja pilaavat ne hemmottelulla, siksi että ne ovat mukana heille harvinaisina ilon hetkinä. Hän istui toimistossaan tai kävi liikematkoilla, kartutti hyvinvointia kasvavien tyttäriensä ympärillä, mutta tiesi hyvin vähän heidän jokapäiväisistä riemuistaan ja suruistaan. Että nämä edistyivät koulussa, oli hänestä päivänselvää, ja hän oli myöskin kuunnellut heidän tulevaisuudensuunnitelmiansa.

Birgit oli pääsevä koulusta tämän lukukauden lopussa ja sitten hän antautuisi laulu- ja soitto-opintoihin. Nelitoistavuotias Elsa selitti päättäväisesti lukevansa lääkäriksi. Barbron kaksitoistavuotias mielikuvitus leijaili »kuuluisaksi kirjailijattareksi» tulemisen vaihtoehdosta kanatarhan perustamiseen. Hän tunsi taipumusta kumpaankin suuntaan, ja tukkukauppias Berting, joka ei koskaan lukenut »naisten kirjoja», ajatteli, että molemmat suunnitelmat voitaisiin mukavasti sulattaa yhteen. Pikku Aina, jota isä ja äiti hänen ensimäisinä ikävuosinaan olivat pitäneet perin heikkona ja hentona olentona, oli nyt yhdeksän vuotta täytettyään iso ja voimakas, elämänhaluinen kuin vasikka ja aina tietämättään koettelemassa vanhempien sisariensa kärsivällisyyttä. Ensin nämä ja pian koko huonekunta nimittivätkin häntä »pojaksi». Isä uneksi, että tytöstä pulppuavine mahdollisuuksineen voisi kehittyä urhea ja tarmokas liikenainen. Aiheena hänen toiveisiinsa toimia nimensä hyväksi oli, että »poika» omin päin

oli edullisesti saanut vaihdetuksi pahoin pureskellun raapekumin palasen kahteen »harvinaiseen» postimerkkiin, sekä samaisen »pojan» todellisilla sarekkeilla varustettu muistivihko, missä meno- ja tuloerät olivat aivan oikein merkityt kokonaisen viikon ajan, senjälkeen kun Aina oli konttorissa käydessään viehättynyt rahastonhoitajan paksuun tilikirjaan. Pian oli muistiinpanovihko hautautunut hänen kaappiansa täyttävien leluraunioiden alle, mutta kuten sanottu — herra Berting ei joutanut yksityiskohtaisesti seuraamaan tyttäriensä vaihtelevia harrastuksia.

Ulla-täti sensijaan seurasi niitä vanhanaikuisella tuikeudella ja alituisest toruen, kaikki parhaassa tarkoituksessa. Niiden sekuntien aikana, jotka tytöt nyt seisoivat siinä hänen edessään, hän suoristi käyristyneen selän, parin hyppiviä jalkoja, vallattoman hiussuortuvan ja kolme »jo rypistettyä» silkkivyöhikkoä.

Itse hän oli järjestyksen ja velvollisuudentunnon perikuva, ja kun tämä kuvapatsas nousi ja nyökkäsi, tiesivät tytöt, että tuntiviisari osoitti täsmällisesti aikaa yhdeksän ja kymmenen välillä, jolloin tädin mielestä oli lähdettävä Fredinin koulun päätösjuhlaan.

Birgit tunsi itsensä juhlallisen vakavaksi ja kuitenkin onnelliseksi. Vapauden lupaus on houkutteleva. Lupausta enempää siitä harvoin tulee, mutta seitsentoistavuotiaana luulee pakon pysähtyvän suljetun kouluportin sisäpuolelle.

Täti Ulla kurkoittaa kätensä »poikaa» kohti, sillä niin kauan kuin hän pitelee noita pieniä hytkähteleviä sormia, niiden kujeiluhalu on hiukan talttuneena; ja hetken tärkeyden valtaamana Aina ravistaa tuuheata harjaansa niin, että hattu siirrähtää vinoon, työntää huokaisten kätensä Ulla-tädin hansikkaiseen kouraan ja viheltää surumielisesti.

»Aina, ethän toki liene katulapsi!» Ulla-täti on ainoa, joka ei koskaan käytä lellittelynimeä »poika». Hänen mielestään ihmisiä on kutsuttava niillä nimillä, jotka he ovat kasteessa saaneet, eikä hän tahdo käsittää tyttöjen tapaa vääntää Birgit »Gitaksi», Barbro »Babiksi» ja Elsa »Hipiksi»; tämä viimemainittu nimi oli syntynyt kutsuissa, kun Elsa oli luullut kaikkia setiä alkaneen nikottaa, koska nämä ennen hurraamista olivat huutaneet »hip, hip».

Elsa ja Barbro astuivat Birgitin kummallakin puolen. Barbro oli hiukan levoton, kun luuli, että hänelle matematiikassa oli varalla *bc*, ja Elsa oli niin täysin levollinen ja huoleton kuin ei mitään ala-arvoisia todistuksia olisi olemassakaan. Eivätkä ne häntä uhanneetkaan. Hän hoiteli läksynsä kunnollisesti ja seurasi tunneilla tarkkaavaisesti opetusta. Elsalla oli kaikessa sopusuhtainen ja terve luonne, hän oli tuollainen hyvä ja turvallinen ihmislapsi, joka vaatimattomasti ja ystävällisesti luo päiväpaistetta elämän pimeihin sopukkoihin.

»Kaihan kertasit laulusi tänä aamuna, Birgit?» kysyy täti Ulla äkkiä. Häntä kiusoittaa,

ettei sitä muista, mutta hänellä oli puolustus Kerstin-sisaren kirjeessä. Se tuotti hänelle yhä päänvaivaa.

Niin, Birgit oli kerrannut laulunsa, mutta pehmeä, nuori ääni vapisee vielä pelosta, sillä ei ole mikään vähäpätöinen asia seisoa ihmisillä täytetyssä koulusalissa yksinlaulua esittämässä. Neiti Berg oli tosin sanonut, että se kävisi hyvin, ja hän tahtoi kernaasti uskoa vanhaa laulunopettajatartaan, mutta silti pamppailee sydän kuin pienistä epätasaisista vasaraniskuista, kun hän vain ajattelee, että hänen on astuttava esille toverien joukosta ja kuultava oma äänensä hiljaisuudessa.

Aina yrittää apuhyppyä, mutta hänet hillitään.

»Käy ihmisiksi, lapsi!» Ulla-täti on tavattoman ärtyisä, sillä hän ei tiedä, kuinka hänen on järjestettävä asiat, jos Kerstin nyt välttämättömästi tarvitsee häntä ensi kesänä, koska lääkäri on kieltänyt häntä rasittamasta itseänsä liikaa ja jonkun pitää huolehtia pappilasta ja sen vierastulvasta heinäkuussa piispankäräjäin aikaan. Mahdotonta on kuitenkin olla kahtaalla samalla kertaa, tuumii korvaamaton Ulla-täti huoaten, ja on selvää, että tytöt tarvitsevat häntä. Heidän isoäitinsä oli pyytänyt saada heidät luokseen loma-ajaksi, mutta Ulla-tädin mielestä olivat veljentyttäret viime vierailullaan Flodassa muuttuneet niin vallattomiksi, että hänen oli vaikea päästää heitä sinne itse lähtemättä kaitsijaksi.

Veli sitävastoin lähetti tytöt kernaasti leppeän vanhan anopin luo, joka oli menettänyt kaikki neljä poikaansa ja nyt viimeksi nuorimmankin lapsensa, ainoan tyttärensä. »Meidän tulee suoda hänelle hiukan kesäiloa», sanoi hän; »matkusta sinä Kerstin luo».

Täti Ulla ravisti päätänsä ja mietiskeli yhä; mutta nähdessään nyt Birgitin astuvan edellään pitkänä ja solakkana valkoisessa puvussaan ja tyyntä viehätystä kaikissa liikkeissä, hänestä tuntui, että tyttöheilakka oli täysikasvuinen ja voisi kenties pitää sisarensa kurissa Ulla-tädin suullisten ja kirjallisten kehoitusten mukaan. Se olisi kieltämättä ratkaisu kysymykselle.

Ulla-täti tarttuu sätkyttelevän lapsenkäteen ja astelee keventynein mielin kultasateesta[1] ja sireenistä tuoksuvalle koulupihalle, missä vilisee pyhäpukuisia tyttöjä, jotka eivät saa leikkiä käyntiin niin helposti kuin tavallista.

Birgit etsii heti parhaan ystävänsä ja kulkee hänen kanssaan käsitysten pari kierrosta, kunnes koulunkello viimeistä kertaa soittaa kahdeksasluokkalaisia sisälle. Toiset luokat seuraavat jäljessä — jono tyttöjä valkoisissa, vaaleansinisissä, heleänpunaisissa ja kansallispuvuissa.

Ulla-täti istuu ensimäisellä kuulijapenkillä.

---

1 Eräs Etelä-Suomessakin viihtyvä palkokasvien heimoon kuuluva kauniskukkainen puu *(Cytisus laburnum)*. *Suom.*

Hän huomaa heti, että Ainan hiusruusuke on lipunut vasemmalle korvalle sensijaan että se koristaisi »huippua», kuten tarkoitus oli. Hän näkee Barbron irvistelevän, vaikka on lukemattomia kertoja käskenyt häntä siitä tavasta luopumaan, mutta onneksi hän havaitsee myöskin, että Bertingin sisarukset ovat kuin tuoreita kukkia, joiden näkeminen ehdottomasti viettelee valoisaan hymyyn. He eivät ole keimailevia eivätkä teeskennellyn kainoja, vaan juuri niin iloisia ja luonnollisia kuin lasten tulee olla.

Harmaahapsinen johtajatar istuutuu lähimmäksi kukilla koristettua kateederia, missä hän on istunut kolmenakymmenenä päättäjäispäivänä, aina yhtä lämminsydämisenä ja hartaana ja aina kyyneleet silmissä ajatellessaan niitä »rakkaita tyttöjään», jotka hän nyt menettää. Koulun tarkastajalla, kerkeällä ja ikävällä herrasmiehellä, jolla on liian pieni nenä ja liian leveä suu, on rinta täynnä arvomerkkejä, mutta hän näyttää siitä huolimatta yhtä happamelta. Barbro luulee hänellä olevan liikavarpaita ja liian ahtaat jalkineet; Aina kuvittelee onttoja ja kolottavia hampaita. Hän istuu kunniasijalla ja tuijottaa salin yli tylsän arvokkaasti, kunnes häntä kehoitetaan puhumaan. Silloin hän nousee ja — tytöt valmistautuvat kahdenkymmenen minuutin tuskalliseen äänettömyyteen, sillä he unohtavat vuodesta vuoteen, että ikävä herrasmies kateederiin noustuaan muuttuu ja että hänen puheensa on sekä voimakasta että loistavaa, jossa sanat kutoutuvat kauniiksi

syvää totuutta sisältäväksi saduksi. Suuret ja pienet tempautuvat mukaan, ja ainoastaan jotkut harvat jalat raapivat lattiaa. Silmät tummenevat ja lämpenevät.

Isommat tytöt kuuntelevat perin hartaasti, Birgit on aivan kalpea liikutuksesta ja hän tuntee äkkiä syvää kiitollisuutta koulua ja sen opetuksia kohtaan. Hän tekee ajatuksissaan monen monta hyvää päätöstä, antaa vakavia tulevaisuuden lupauksia ja katselee sisariensa puoleen äidillisen suojelevasti. Mutta kesken juhlallista tunnelmaansa hän on purskahtaa nauruun, kun hänen silmänsä osuu Barbroon, joka on asettanut päänsä kallelleen, pistänyt kielenkärjen esiin toiselta puolen ja avannut suunsa ammolleen, kaikki syvimmässä mietiskelyssä. Samassa työkkää ystävätär, Karin Rosvall, Birgitiä kylkeen.

»Katsohan toki Babia!» kuiskaa hän.

Mutta Birgit kääntää tarmokkaasti päänsä pois ja puristaa naurun huuliltaan. Hän yrittää ajatella kaikenlaista surullista sekä sitä jännittävää hetkeä, jolloin hänen on laulettava. Heti kun tarkastaja on lopettanut puheensa, alkaa laulu.

Punaisen kielenkärjen lystikäs uteliaisuus on kuitenkin niin nauruhermoja kutkuttavaa, että Birgit käy vakavaksi vasta sitten, kun hän seisoo pienellä lavalla nuottivihko vapisevissa käsissään ja pelko karkoittaa muut tunteet. Hänen ensimäinen numeronsa menee huonosti ja hänen vanha laiha soitonopettajattarensa näyt-

tää sekä huolestuneelta että pettyneeltä. Hän oli suuresti iloinnut tästä hetkestä, eikä siitä sitten tullutkaan mitään. Birgit käsittää neiti Bergin häpeävän, ettei laulu käy paremmin, ja äkkiä tuntuu hänestä itsestäkin, että hänen on lausuttava jäähyväisensä koululle kirkkain, voimakkain sävelin. Luultavasti hän ei enää koskaan laula tässä korkeassa, ilmavassa salissa, joka on hänelle tuttu aina siitä pitäen, kun hän oli pieni tyttö ja kuvitteli, että kaikki tarkkasivat hänen uutta, kiiltävän mustalla kotelolla varustettua ensimäistä virsikirjaansa. Hän muistaa myöskin ne kauheat aamut, jolloin oli tullut liian myöhään ja saanut seisoa suljetun oven takana. Ja sen aamun, jolloin hän äidin hautajaisten jälkeen oli palannut mustiin puettuna ja vaiteliaana sekä uskoen, ettei enää koskaan voisi tuntea iloa. Mutta koululla oli oma lääkitsevä voimansa: ensiksi oli johtajattaren sydämellinen syleily ja sitten toverien ylivuotava ystävyys häntä lämmittänyt; ja ennen pitkää oli luokka saanut takaisin hilpeän Gitansa.

Hänen toinen laulunumeronsa oli suuri voitto sekä neiti Bergille että hänelle itselleen. Kättentaputukset eivät tahtoneet koskaan loppua, ja kun Birgit astui esille kiittämään, säteili hän sellaisesta onnesta, että se houkutti uusiin suosionosoituksiin.

Barbro oli vetänyt kielensä pään sisään ja sensijaan rypistänyt nenänsä mielihyvällä tarkatessaan sisarensa menestystä. Hän haaveili kokoon pienen luonnoksen nuoresta ja »kau-

hean kauniista» laulajattaresta, jolle juuri oli tapahtumassa jotakin erityisen merkillistä, kun johtajatar nousi lukemaan, ketkä olivat siirretyt korkeammalle luokalle.

Luokalleen jääneitä ei juuri ollut, mutta ehtojen saaminen oli kuitenkin kompastuskivenä monelle. Barbron luokalta siirrettiin yksi oppilas ehdollisesti, ja kuka tämä oli, sen tiesi laiska, liian huoleton Barbro-rukka varsin hyvin. Hän painoi päänsä alas ja karahti hehkuvan punaiseksi. »Ehdot», tuo sana toki pisti hänen rintaansa kuin piikki. Hänen ei olisi tarvinnut saada ala-arvoista todistusta, jos olisi ollut tarkkaavainen oppitunnilla ja jollei olisi laiminlyönyt läksyjänsä. Ulla-täti toruisi häntä ja muistuttaisi hänelle kaikkia niitä kertoja, jolloin hän oli ollut tottelematon, ja isä saisi ankaran ryppynsä otsalleen silmien väliin ja tuiman sävyn ääneensä. »Vai niin, sinä et ole velvollisuudentuntoinen, Barbro!»

Paksulla ja raskaalla äänellä hän otti osaa virren veisaamiseen ja kovin alakuloisena hän sitten istui pulpettinsa edessä aurinkoisessa luokkahuoneessa toveriensa keskellä odottaen tuota kankeata valkoista paperia, joka näyttää niin rauhalliselta ja kuitenkin voi olla niin turmiollinen.

Ja se oli tosiaan ala-arvoinen todistus, ehdot sekä matematiikassa että äidinkielessä, ja tämä vastoinkäyminen sai hänet huolestuneena ajattelemaan, että kanatarha kai sittenkin oli hänen elämänsä päämäärä.

Koko kotimatkan hän astui tavattoman äänettömänä käsivarsi Gitan kainalossa. Iso sisar oli oitis vetänyt hänet luokseen, ja »Hip» lupasi heti pontevaa apuansa ehtojen lukemisessa. Itsellään oli Elsalla parhaat arvosanat kaikissa aineissa, mutta sehän ikäänkuin kuului asiaan. Aina aikoi käydä »Hipin» jälkiä, mutta toistaiseksi ei siinä suhteessa ollut huomattavissa mitään kykyä. Hän oli aloittanut koulun myöhään ja ehtinyt vasta kolmannelle valmistavalle luokalle.

Kun Birgit oli lähtenyt ulos ruskeasta portista, joka pamahti hänen jälkeensä toisella soinnulla kuin ennen — niin hänestä ainakin tuntui, — oli hän silittänyt sitä hyväilevin elein, ja Karin, hänen uskollinen aseenkantajansa, noudatti heti hänen esimerkkiänsä.

»Hyvästi lapsuus ja läksyt — kujeet myös», virkkoi hän reippaasti naurahtaen. »Kiitos, sinä vanha koulu kaikesta hyvästä; pahan minä unohdan», lisäsi Birgit nyökäten.

Päivällispöytä odotti heitä pitkässä vanhanaikaisessa salissa, missä kallisarvoiset koti- ja ulkomaiset porsliinit koristivat seiniä ja missä jokainen tuoli oli raskaasta kaiverretusta tammesta. Paljon kukkia, hopeaa ja kristallia loisti ja kimalteli heitä vastaan. Tukkukauppias tervehti tyttöjänsä, suuteli Birgitiä hellästi otsalle ja ripusti kauniin helminauhan hänen kaulaansa.

»Se on ollut äidin, pikku Gita. Hänen oli tapa sanoa, että tiesi itselleen tapahtuvan jotakin hauskaa, milloin otti sen kaulaansa.»

»Ettei hän sitten käyttänyt sitä alituisesti», puuttui Aina puheeseen.

»Kunnolliset ihmiset eivät käytä oikeita helmiä arkioloissa», pisti Ulla-täti väliin. Nyt oli veli todellakin lyhyeen ja ratkaisevasti selittänyt päivällispöydässä aikovansa ilmoittaa tytöille, että he loma-ajalla saisivat yksinään matkustaa isoäidin luo. Ullasta se oli aivan »päätöntä», vaikka Birgitin jo pitäisikin olla »vanha ja järkevä»; hän oli itse ajatellut, että se ehkä kävisi päinsä, kunnes hän nähdessään ison täysimittaisen tytön taputtavan koulutalon porttia joutui epäröiväksi ja kahden vaiheelle. Valkoisia hansikkaita voisi käytellä viisaammin.

»No, Bertingin perheellä on kai kunniaa nuorimmistaan», kääntyi tukkukauppias pienempiä tyttöjä puhuttelemaan, »ovatko kaikki saaneet hyvät todistukset?»

Isän iloinen, varma ääni pisti uuden okaan tavoin Barbron sydämeen. Hän salli sisartensa antaa todistuksensa ja pysytteli arasti syrjässä, kunnes isä ojensi kätensä:

»Tuopas nyt sinäkin omasi, Bab!»

Sitten kun hän tyytyväisenä oli kääntänyt kokoon Elsan todistuksen ja leikillisesti läimäyttänyt »poikaa» päähän tämän paperilla, avasi hän Barbron todistuksen. Ankara ryppy ilmestyi kylläkin silmien väliin, mutta syyttäviä sanoja Bab ei ehtinyt kuulla, sillä Elsa sanoi innokkaasti:

»Minä luen Babin kanssa, isä; voit luottaa siihen, että hän loistavasti suorittaa eh-

tonsa. Isä-kulta, Bab pelaa niin mainiosti tennistä.»

»Se ei koske kouluasioita.»

»Niitä se juuri koskeekin. Barbroa on mahdoton pitää kurissa. Alituisesti hän juoksee urheiluissa», valitti Ulla-täti.

Barbro ei puolustautunut. Hän seisoi ja näytti onnettomalta täysin tietoisena syyllisyydestään. Ne olivat pienet pehmeät katuvaiset kasvot, jotka suurine sinisilmineen ja suu suljettuna kääntyivät kookasta herra Bertingiä kohti, joka äkkiä otti koko tytön syliinsä ja puristi häntä sydämellisesti.

»Sitä me emme toista, Bab», sanoi hän toverillisesti ja osoitti todistusta. »Bertingin perhe on aina ollut vankka; ei suinkaan pieni tytöntyllerö pilaa sen mainetta?»

»Ei», vakuutti Barbro päättäväisesti nyökäten ja kyyneleet silmissä. »Minä lupaan tästä lähin olla ahkera.»

Tytöt saivat kukin lahjansa isältä. Elsalle annettiin komea suurennuslasi, Barbro sai kameran ja Aina ison kaikilla mahdollisilla vaatteilla varatun kylpynuken.

»Koska minua sanotaan Pojaksi, olkoon tämän nimenä Tyttö», selitti hän.

»Sitten minä mieluummin huolehdin Tytöstä kuin Pojasta», vakuutti Birgit.

Tukkukauppias asettui pöytään. Vastapäätä häntä istui Ulla-täti ja kaksi tyttöä kummallakin puolella. Herra Berting katsoi hyväksyvästi ympärilleen. »Herttaisia lapsia kaikki

neljä», oli isoäidillä tapana sanoa, mutta kyllä kai Birgit sentään oli sekä mummon että isän suurin suosikki. Pieni, kaunis, vaalea Birgit oli ilmetty äitinsä kuva.

Tukkukauppias rykäisi keveästi, ja tytöt asettuivat heti kuuntelemaan. Heillä oli jo aavistus, etteivät viettäisi kesää tavallisuuden mukaan saariston huvilassa — sillä vaikka isoäiti joka vuosi oli kutsunut, olivat he vain pari kertaa kaikin olleet Flodassa; Birgit ja Elsa olivat vuorotellen käyneet äidinäitiä tervehtimässä. Mutta nyt tuntui jotakin ilmassa, ja kun isä mainitsi, että he kaikki neljä saisivat ensi viikolla matkustaa isoäidin luo, syntyi äänekäs riemu.

»Hst, ajatelkaa naapureita!» hillitsi Ullatäti. »Pelkään Flodaan päästyänne tekevänne niin paljon tyhmyyksiä, että isoäiti lähettää teidät kotiin.»

Ainoakaan neliapilan lehdistä ei yhdy Ullatädin pelkoon. Birgit ajattelee, että kaulanauha heti vaikutti, sillä hänestä ei mikään ollut hauskempaa kuin oleskella Flodassa, käydä nuorisokutsuissa niissä paikoissa, missä äiti oli tyttönä ollessaan käynyt, ja haaveilla vanhassa puistossa, mistä hän edellisen vierailunsa aikana oli keksinyt risuilla ja ruuhkilla täyttyneen luolan. Sen puhdistaminen oli kysynyt tarmokasta työtä, mutta oli hauskaa odottaa löytöä menneiltä ajoilta kuivien oksien ja lehvien alta. Bengt Malm oli auttanut häntä. Hän punastuu äkkiä, kun hän ajatuksissaan näkee pojan tumman-

puhuvat kasvot valkean ylioppilaslakin alla ja muistaa hänen katseensa hänen sanoessaan: »Minusta tuntuu, että me kaksi täällä olemme tehneet näkymättömän löydön.» Ja sitten oli Bengt suudellut häntä. Hän ei suuttunut, tulihan vain niin ihmeellisen lämpimäksi ja vienoksi, mutta nuorukainen ei toistanut suuteloa. Päivää myöhemmin tämä matkusti pois. Talven kuluessa Birgit oli saanut häneltä muutamia maisemakortteja, joihin oli samalla tavalla vastannut. Hän ei tiennyt, tulisiko Bengt tänä kesänä Flodåan ohjaamaan Einar-serkun lukuja, mutta — hän toivoi sitä.

»Rakas Birgit, sinähän olet kasvoiltasi punainen kuin unikko», huudahtaa Ulla-täti, »voitko pahoin?»

»En ollenkaan», vakuuttaa Birgit innokkaasti ja käy käsiksi jälkiruokaan, jona on tyttöjen mielitorttua.

Illalla tulee Ulla-täti Birgitin huoneeseen. Hän laskee ison paperiarkin pöydälle ja sanoo hyvin päättäväisesti:

»Kirjoita nyt tähän minun saneluni mukaan. Laadimme sen pykälittäin. Otsikoksi voit panna: Mitä meidän tyttöjen on otettava huomioomme. — Vedä viiva alle! Sitten jatkamme:

1 §. Kaikkien meidän on oltava vuoteessa kello kymmeneltä. Ainan ja Barbron mieluummin jo yhdeksältä. Hampaat, kädet ja jalat pestään; vaatteita ei viskellä sinne tänne.

2 §. Meidän on käyttäydyttävä kainosti ja vaiteliaasti, niiattava syvään — ei koukistettava

polvia! — emmekä koskaan saa sisällä huoneissa temmeltää ja meluta. — Mutta . . . etkö sinä kirjoita, Birgit? Nauratko sinä minulle vasten naamaa, lapsi?»

»Täti-kulta» — Birgitin nauru kajahtaa vastustamattomasti läpi huoneen. »Minä en sille mitään voi. Ajattelen näitä ohjesääntöjä seinälle liisteröityinä. Eikö täti itse käsitä, kuinka hullunkurisilta ne näyttäisivät?»

»En ole sanonut, että ne liisteröidään seinälle», ärähtää täti loukkaantuneena, »ja hyvin tarpeellisia ne aivan varmaan ovat. Mutta tästä lähin en huoli teitä ohjata ja kehoitella.»

»Sitten saamme kai muistaa kaikki kehoitukset, jotka meille jo ovat annetut», sanoo Birgit leikkisästi. »Ne varmaan riittävätkin yhdeksi kesäksi.»

»Saat antaa anteeksi, etten pidä nenäkkyydestä. Minä luulin, että voin sinuun luottaa, Birgit.»

Ulla-täti oli aivan tavattoman arvokas.

»Sitä täti voikin — ilman kirjoitettuja muistitauluja.»

Birgit hillitsee naurunhalunsa, joka valtaa hänet, kun hän vain vilkaiseekin paperiarkille, ja koettaa tekeytyä totisen vakavaksi, mutta kun täti puolen tunnin ankarien suullisten ohjeiden jälkeen on purjehtinut ulos huoneesta, nauraa Birgit hillittömästi, kunnes hänen katseensa osuu äidin muotokuvaan. Silloin hän käy jälleen vakavaksi ja hymyilevät tytönsilmät syventyvät hellyydestä.

— Äiti-kulta, — sanoo hän hiljaa, — äiti-kulta, jos meillä, meillä neljällä, vielä olisit sinä, ei olisi elämässä mitään muuta toivottavaa, emmekä me koskaan tekisi kaikkia niitä tyhmyyksiä, joihin Ulla-tädin jankutus meitä ärsyttää.

Hän painaa lämpimän poskensa kuvaa vasten. On jotakin, mitä hän niin kernaasti soisi äidin hänelle kertovan, mutta valokuva on mykkänä kehyksessään, ja Birgit istuu siinä seitsentoistavuotiaan kuohuvassa levottomuudessa ja kummastelee maailman menoa.

II.

Ajomatka.

Floda oli iso herraskartano linnamaisin kivirakennuksin, missä äänet kaikuivat porrasholveissa ja isoja saleja käytettiin joka päivä ruokailu- ja seurusteluhuoneiksi. Vierassalin sisäpuolella oli toisella sivulla herttainen valkoisilla ja kullalla silatuilla huonekaluilla sisustettu sivukammio, toisella sivulla isoäidin huone ja makuusuoja, missä isoisän sänky vielä oli isoäidin vuoteen vieressä, vaikka edellinen oli kuollut jo kolmetoista vuotta sitten.

Birgit saisi tänä kesänä äitinsä huoneen; se oli tähän asti ollut suljettuna, mutta nyt vei isoäiti hänet juhlallisesti valoisaan, iloiseen vuodekomerolla varustettuun tornikamariin, missä oli vanhanaikaisilla koristelluilla avaimilla avattavia seinäkaappeja. Siellä oli vielä paljon muistoja äidin tyttöajalta. Erään hyllyn täyttivät kuihtuneet kukat, joita hän oli kantanut monissa iloisissa juhlissa; toiselta Birgit löysi tilapäisrunoja, mitkä olivat äidin mainitseman nuorison kirjoittamia. Siellä oli myöskin kirjoja, jotka Birgitistä näyttivät hyvin ikäviltä,

niin mielellään kuin hän olisikin harrastanut kaikkea, mikä oli äitiä viehättänyt. Louisa Alcottin tyttöjenkirjoja oli äiti ihaillut, mutta itse hän mieluummin luki Kristoffer Boeckin nykyaikaisia kertomuksia.

Isoäiti määräsi myöskin, että pikku Aina nukkuisi hänen omassa huoneessaan ja että Elsa ja Barbro saisivat yhteisen suojan. He voisivat kernaasti käyttää sisempää vierashuonetta, joten voisivat pitää ulompaa suojaa kouluhuoneena. Pieni lintu oli nimittäin viserrellyt tytöstä, jonka tänä kesänä oli luettava matematiikan ja ruotsin ehtoja.

»Isä oli kai ajatellut, että Barbro voisi lukea yhdessä Einarin kanssa», sanoi isoäiti, »mutta tänä kesänä saankin Einarin tänne vain lyhyelle vierailulle. Hän on ollut niin uuttera koulussa talvella, että hän palkkioksi pääsi isänsä mukaan tuntureille.»

Birgit ei sille mitään voinut, että kaunis teekuppi hienosta porsliinista, jota hän juuri kohotti huulilleen, putosi lattialle ja särkyi pirstaleiksi. Sisaret tuijottivat hämmästyneinä häneen, tunsipa Aina jonkinlaista vahingoniloakin siitä, että isosisko ensimäisenä teki kommelluksen. Birgit häpesi niin, että kyyneleet nousivat hänelle silmiin, mutta isoäiti ei näyttänyt vihastumista eikä pahaa mieltä. Birgitin sanoihin: »Mummo-kulta, pyydän anteeksi!» hän vastasi ystävällisellä nyökkäyksellä:

»Rakas lapsi, kuppi luiskahti. Sellaista tapahtuu.»

»Sitä ei Ulla-täti usko mahdolliseksi», ehätti Aina, »hän sanoo, ettei mitään mene rikki, ellemme sitä tahdo».

Isoäiti ei ollut kuulevinaan. Hän kääntyi jälleen Birgitiin, mutta odotti, kunnes tällä ei ollut mitään kädessään. »Muistatko sinä kandidaatti Malmin, pikku Gita?»

»Kyllä.»

Ei enempää eikä vähempää; mutta isoäiti myhäili niin hellämuistoisesti ja näki edessään erään toisen seitsentoistavuotiaan, sinisilmäisen tyttösen, jonka puhdas valkoinen otsa kätki elämän ihanimpia unelmia. Se oli Birgitin äiti. Kuinka hänen iso tyttärensä muistuttikaan häntä itseään vavahtelevan avomielisenä, ujon rehellisenä.

»Tapaatte kyllä toisenne tänäkin kesänä. Hän on kotiopettajana Hedenskogilla Uppslättissä.»

Elsan viisas katse hipaisi sisarta. Hän oli jo kauan sitten aavistanut, että Birgit haaveili Bengt Malmista. Kun he viime jouluna olivat leikkineet vanhaa herätysleikkiä ja Barbro kaikessa viattomuudessaan oli sanonut: »Minä herätän sinut Bara Marhalmille», oli Birgit syöksynyt ulos huoneesta ja sitten palannut punoittavin silmin.

Itse puolestaan Elsa ei välittänyt rahtuakaan pojista. Hän tahtoi vain näyttää, että taisi yhtä paljon kuin miehiset ikätoverinsa, ja sähähti ilmiliekkiin, kun joku nuorukainen puhui halveksivasti tyttökoulusta. Mitään sellaista

ei voinut sanoa Fredinin koulusta. Sinne varattiin aina oivalliset opettajavoimat ja sillä oli päästöoikeus yliopistoon.

Ensimäisinä päivinä olivat nuoremmat tytöt hiukan ymmällä. Oli vielä liian aikaista aloittaa uintia, kroketti ja keinu eivät voineet koko päivää viehättää, eikä isoäiti oikein mielellään suonut heidän oleskelevan karjapihalla ja tallissa, mikä muuten olisi ollut hurmaavaa ajanviettoa.

Barbro yritti kanamuorin hommaa, mutta kun aina oli liikuttava varovaisesti eikä saanut häiritä siivekästä seuraa, vetäytyi hän närkästyneenä takaisin. »Koska ne eivät salli itseänsä katseltavan, niin!» Hän oli »katsellut» kaksi hautomakanaa niiden rauhallisesta levosta ja saanut toria Kristiniltä, kun oli ollut »tyhmä».

Elsa tahtoi heti ryhtyä lomalukuihin, mutta Barbro vastusteli. Aamupäivisin oli aivan liian kuuma, ja iltapäivin hän mielellään keksi joitakin muita esteitä.

Sitten isoäiti ratkaisi asian.

»Käsittänethän, pieni Bab, että lupauksen antaja panee kunniansa pantiksi; ja kunnia, Bab, on kalleinta mitä omistamme. Jos sen kadotamme, on ihmisarvomme mennyttä. Etkö sinä ole isälle luvannut olla ahkera?»

»Ky-kyllä, mutta täytyyhän minun saada vähän vapautta.» Barbro rypisti kasvojansa pitkin ja poikin ja venytti sanoja kuin olisivat ne olleet sitkeätä nekkua.

»Kuinka käy sille, joka siirtää tehtävänsä huomiseen, sanohan?»

Barbro vääntelihe ja kääntelihe.

»Uh, lukeminen on niin ikävää.»

Isoäiti kyllä käsitti, että se pienestä vilkkaasta tytöstä oli ikävää. Hän taputti vallattomia hiuksia ja sanoi:

»Niin, tiedätkös, siltä se tuntuisi minustakin, mutta minä ajattelen, että sinä mieluummin alistut siihen kuin petät isälle antamasi lupauksen. Joka päivä, kun Elsa on oikein tyytyväinen Babiin, minä keksin teille jotakin hauskaa.»

»Eläköön isoäiti!» huusi Barbro ja ihmetteli, että sydämessä saattoi tuntua oikein hauskalta totella muutamia, kun sitävastoin oli perin vaivalloista tehdä toisille mieliksi.

Sekä opettajatar että oppilas ryhtyivät erittäin tyytyväisinä opiskeluun, ja pari työpäivää perätysten näytti niin lupaavalta, että isoäiti pelkäsi kekseliäisyytensä olevan riittämättömän erilaisten palkintojen suunnitteluun. Mutta sitten kun Barbro oli saanut oman kanansa ja kolme kananpoikaa pieneen yksityiseen kanatarhaan, loppuivat harrastus ja luvut.

Oikeinkirjoituksen asemesta hän kyhäsi runon »Kanalleni», ja tässä runollisessa tuotteessa hän oli tehnyt kolmetoista kirjoitusvirhettä. Silloin hyvänsävyinen Elsa oikein suuttui ja selitti, että Bab oli tyhmin ja tietämättömin luontokappale taivaan alla, ja senvuoksi ettei hän kyennyt mitään oppimaan, täytyi tietysti Elsankin menettää hauskuutensa.

Sisarukset riitelivät urhoollisesti hetken ja istua murjottivat sitten mitä iloisimmassa ja

ihanimmassa kesäkuun päiväpaisteessa. Päivällispöydässä he olivat äreitä ja vaiteliaita, ja jos heidän täytyi toisilleen jotakin kurottaa, tapahtui se vastahakoisesti. Elsa käsitti kuitenkin jo, että oli hairahtunut. Barbro ei parantunut siitä, että hän oli tälle vihainen.

»No, kuinka läksyt ovat tänään menneet?» kysyi isoäiti.

»Barbro on kirjoittanut kanalaulun.»

»Vai niin — olitko sinä siihen tyytyväinen?»

»Ky-yllä», venytti Elsa, »se oli lystikäs».

Barbro vilkaisee Hipin valoisiin, ystävällisiin kasvoihin ja sanoo keventyneenä:

»Se oli kanamainen, isoäiti, sillä minä olin tehnyt kolmetoista kirjoitusvirhettä, mutta saakoon Elsa silti huvinsa, vaikken minä olekaan mitään ansainnut.»

Isoäiti nauraa sydämellisesti:

»Oikein rehellisesti sanoen täytyy minun tunnustaa, etten tiennyt, mitä kukonmunia tänään keksisin. Nyt ehdotan kuitenkin, että kaikki äänestämme.»

»Isoäiti sitten ensin!»

»Ja sitten neiti Kroll!» huudahtaa Aina, joka on kovin viehättynyt isoäidin seuranaiseen, nelikymmenvuotiaaseen, lihavahkoon, hilpeäluontoiseen naishenkilöön.

»Olenhan selittänyt, että ajatukseni ovat pysähtyneet», sanoo isoäiti, »ja saamme siis kuulla neiti Krollin ehdotuksen».

»Me voimme juoda kahvia puutarhassa.»

»Niin, niin, mutta paljon leivoksia mukaan», kiristi Aina.

»Mitä sinä ajattelet, Birgit?»

»Olisi hyvin hauskaa lähteä ajelemaan.»

»Entä sinä, pikku Hip?»

»Minä tahtoisin mieluimmin mennä vetämään uistinta Larsin kanssa.»

»Ja Barbro?»

»Kahvia puistossa, ja sitten pyydän että saisin olla perheeni, Gudiva-rouvan ja hänen lastensa kanssa.»

Gudiva oli Barbron kuvaamattomasti rakastama ja jo runossaan ylistämä kana.

»Niin, kiitos teille, nyt ovat minunkin ajatukseni elpyneet», nyökkää isoäiti. »Voimme kaikki juoda kahvia puistossa, ja sitten otan isot tyttöni mukaan vierailulle Hedenskogille. Siellä on ensi viikolla syntymäpäivä-kutsut, ja teille saattaa olla hauskaa sitä ennen uudistaa tuttavuutenne ikäistenne kanssa. Sinä Birgit olet varmaan yhtä vanha kuin Astrid, ja Märta on luullakseni Elsan ikäinen. Pojat ovat nuorimmat.»

»Nehän sopivat Ainalle ja minulle», yritti Barbro päästäkseen mukaan.

»Niin, siinä olet oikeassa, Bab, mutta tänä iltana en voi ottaa teitä kaikkia mukaani. Neiti Kroll on kyllä ystävällinen ja toimittaa teille jotakin hauskaa. Ehkä teillä on halua pukeutua joksikin.»

Aina parkaisi riemusta ja puristi tarmokkaasti isoäitiä. Se oli »pojalle» mieluista huvia.

Hän oli monet kerrat sekä peloittanut että suututtanut Ulla-tädin esiintyessään tonttuna, nuohoojana, »maalaissukulaisena» tai köyhänä kukkastyttönä. Barbro sai heti »hyvän tuuman» — hänellä oli ylimalkaan pää täynnä enemmän tai vähemmän mahdollisia suunnitelmia. Iltapäivästä tulisi oikein rattoisa.

Birgit oli ajomatkalla hyvin vaitelias. Hän mietiskeli, oliko Bengt Malm samanlainen kuin ennen; siinä tapauksessa oli hänellä nuorukaiselle paljon puhuttavaa. Tämä saisi tietää, että hän syksyllä saapuisi musiikkiopinnoille Tukholmaan. He voisivat toisinaan tavata, mennä yhdessä kävelylle, luistella ja hiihtää.

Elsa istui ajajan vieressä haastellen vilkkaasti Janssonin kanssa. Oikeastaan tyttö johtikin puhetta. Jansson vastasi varmasti ja säveästi ohjaksia hoidellessaan. Hän oli ollut kuskina Flodassa kolmekymmentäyksi vuotta, mutta oivallisten hevosten ajaminen oli ollut vain huvia siihen asti, kun automobiilit alkoivat kulkea maanteillä ja aiheuttaa selkkauksia. Vanha rouva ei muutoin ollut arkalasta kotoisin, mutta auton suhistessa ajopelejä kohti hän joutui aivan suunniltaan.

Nytkin kysyi isoäiti kerran toisensa perään:

»Jansson, ei suinkaan näy mitään biiliä?»

»Ei, hyvä rouva, en huomaa semmoisen sauhua.»

Ja ilman seikkailuja saapuivat vanhanaikaiset leveäistuimiset neljän hevosen vetämät seuravaunut Uppslättiin. Innokkaita ja iloisia ter-

vehdyksiä kajahti heitä vastaan. Riemukkaasti heilutettiin valkoista ylioppilaslakkia ja paria merimieshattua.

Isäntä ja emäntä saattoivat isoäidin juhlallisesti sisälle, mutta nuoret jäivät tenniskentän luo. Vaikka he olivat ennen tavanneet toisensa, ei kuitenkaan ollut varsin helppoa keksiä yhdistävää puheenaihetta. Astrid ehdotti, että noustaisiin näkötorniin, mutta Märta sanoi: »Ah, mitä siellä teemme! Emmekö voi lähteä soutelemaan?»

Märta oli hyvin päättäväinen ja varma, tukevajäseninen ja voimakastahtoinen kolmitoistavuotias tyttö. Astridista hän kuitenkin oli lapsi ja senvuoksi hän alati ärsytteli häntä, vaikka niin sulavasti ja viekkaasti, että Märta aina joutui tappiolle.

Elsa ihastui heti Astridiin. Tämä ei ollut laisinkaan niin kaunis kuin Birgit, mutta kauhean tyylikäs ja oikein iso, eikä rahtuakaan kömpelö. Hänen kielensäkin oli niin kaunista ja puhdasta tukholmalaista kuin olisi hän vain käväissyt Skånessa. Kukaan ei voinut aavistaa, että hän oli viettänyt siellä suurimman osan elämästään.

»Ei, tiedätkös, pikku Märta», sanoi hän nyt, »minä en luule, että höyryvenettä leikkiminen huvittaa vieraitamme, ja sellaiseltahan sinun soutamisesi näyttää. Mutta ehkä Birgit ja Elsa haluavat heittää rengasta. Tennistä olemme pelanneet jo koko iltapuolen. Kah, Bengt, menehän noutamaan renkaita ja sauvoja!»

Hän läimäytti Bengtiä hartioille niin »täysikasvuisen» käskevästi, kuten Elsa ihaillen ajatteli, että totteleminen oli päivänselvää. Poika olikin häneen kovin hullaantunut. Birgit sai kyllä huokailla, mutta käsitti kai itsekin, että Astrid oli melkoista veikeämpi.

Oikeastaan ei Elsan luonteeseen kuulunut äkkiä leimahtaa ihastuksesta kehenkään, mutta tällä kertaa hän antausi sokeasti, ja Astrid hymyili suojelevasti uudelle valloitukselleen ja osoittausi hyvin suopeaksi. Pieni »hovineito» oli hänelle varsin sopivaa; Märta oli siksi mahdoton, ja Astrid oli jo aikoja sitten huomannut, että sisar tuotti hänelle vain kiusaa. Saattoiko tämä esimerkiksi koskaan antaa Bengtin ja hänen olla rauhassa, edes heidän lukiessaan kirjallisuudenhistoriaa? Hiljakkoin hän oli ollut kyllin halpamainen tähdätäkseen täytetyn puutarharuiskun letkun heitä kohti, niin että vesi valui vaatteista ja tukasta, ja eräänä päivänä hän taas ammuskeli leipäpallosilla Astridin nenään.

Astrid ja Elsa kulkivat käsivarret toistensa vyötäisillä, ja Elsa säteili ylpeydestä. Bengt Malmista hän ei itse puolestaan välittänyt, mutta hän nautti nähdessään Astridin komentelevan häntä niin että olisi voinut kietaista hänet pikkusormensa ympärille.

Märtalla oli lyhyt hame, pitkät sääret ja paljon kujeilevaa eloisuutta. Hän pisti turilaan Astridin huolellisesti käherrettyyn tukkaan, ja Bengtillä oli hirveä työ saada se siitä

pois. Birgit pelkäsi kauheasti turilaita, mutta toivoi melkein, että se olisi ollut hänen omassa tukassaan, jotta Bengtin kai olisi täytynyt vähän välittää hänestäkin. Nuorukainen oli muuten varsin muistamaton, huomasi hän ja vetäytyi pettyneenä takaisin. Hänen oli vaikeata niellä itkua, joka yhä sakeampana nousi hänelle kurkkuun, ja hän ikävöi kotimatkalle.

Astrid oli häntä kohtaan kauhean ystävällinen, mutta paljoa etevämpi, ja ruskeissa silmissä oli kummallisen pistävä ilme. Heidän istuessaan pitkällä vihreällä keinulaudalla ja levätessään rengasleikin jälkeen Astrid kertoi kaikista tanssijaisista, joissa talven kuluessa oli ollut, ja hän osasi kertoessaan ilmaista, että oli aina ollut juhlan suosikki.

Birgit oli ollut vieraissa vain pari kertaa. Ullatäti ei hyväksynyt maallisia huveja heti ensimäisenä talvena ripillepääsyn jälkeen, ja isäkin mieluimmin näki tyttöjen pysyvän kotona. Birgit ei voinut jutella kukkuroilleen täytetyistä tanssiohjelmista tai hirveästi nolostuneista myöhästyneistä kavaljeereista.

Illallisen jälkeen pyysi isäntäväki Birgitiä laulamaan. Isoäiti oli sanonut, että hän lauloi varsin sievästi, ja heikosti toivoen edes siinä suhteessa voivansa säteillä Astridin yli, Birgit asettui ison, villiviinin verhoaman kuistin ovelle valmiina alkamaan.

Vanhempi väki istui mukavissa korituoleissa katsellen ystävällisesti solakkaa, valkopukuista tyttöä. Hiukan kalpea hän oli jännityksestä,

ja ääni vapisi rahtusen ensimäisissä sävelissä, mutta tuli pian kirkkaaksi ja varmaksi. Hän lauloi kansanlaulun, noita vanhoja tunnettuja:

„Itämaille rientää ma tahdon —"

Loppusäkeessä hän hairahti; hän kuuli Astridin puoliääneen nauravan alhaalla puutarhassa ja Bengtin ja Elsan kuiskailevat, mutta vallattomat äänet; hän koetti rohkeasti laulaa loppuun, mutta ääni oli kadottanut sointunsa.

Kotimatkalla isoäiti puristi häntä hellästi rintaansa vasten.

»Pieni tyttönen varmaan tahtoisi itkeä vanhan isoäidin helmassa. Tee se, Gitaseni, niin saat nähdä, että kyynelsateen jälkeen tulee päivänpaistettakin.»

Birgitin pää vaipui isoäidin polvelle, ja hän nyyhkytti katkerasti. Juuri kun vanhuksen vilpoinen ja lempeä käsi siveli hänen niskaansa, kuului Janssonin ääni:

»Nyt on sittenkin hirviö tulossa.»

»Biili!» parkaisi isoäiti. »Pysähdyttäkää, Jansson, jotta voimme astua alas!»

Mutta auto oli jo niin lähellä, että hevoset säikähtyivät sen öhkimistä ja pillastuivat hurjaan vauhtiin. Jansson kiristi ohjaksista minkä voi. Isoäiti istui sydän kurkussa, samaten Birgit. Eräässä tienmutkassa Elsa paiskautui ajopeleistä. Hänestä oli ollut hupsua pidellä vaununlaidasta kiinni, ja nyt hän virui ojassa nyrjähtynein käsin. Pian senjälkeen sai Jans-

son hevoset hillityiksi, ja Birgit hyppäsi auttamaan sisartansa.

Kun Gita hellästi ja varovaisesti tuki häntä heidän palatessaan vaunuille, oli jotakin mikä vaivasi Elsaa enemmän kuin loukkautunut käsi. Ja sisaren riisuessa häntä ja asettaessa lämpimään veteen kastetun kääreen Elsa oli vaitelias ja synkkä.

»Kivistääkö kovin, pikku Hip?» kysyi Birgit.

»Ei, se ei ole vaarallista. Mutta, Gita, ah, kunpa saisin nukkua tämän yön sinun huoneessasi!»

»Kyllähän sinä saat.»

Elsa makasi levottomana tuskitellen, kuumentuneena ja onnettomana siitä, että oli antanut vietellä itsensä paljastamaan Birgitin salaisuuden Astridille. Hän oli heti katunut sitä ja oli ajatellut kirjoittaa Astridille sanoakseen, että se oli vain leikkiä, mutta nyt oli oikea käsi vialla ja sitäpaitsi — hänen kyhäilynsä ehkä ei olisi mitään auttanut. Ensi kertaa oli Elsa joutunut kiusaavan voiman valtaan ja saanut sen katkeran kokemuksen, että varomattomasti lausuttu sana on kuin lohikäärmeen kylvöä.

»Gita, minä olen niin vihastunut ja suuttunut itseeni.»

»Minkätähden sitten?» Birgit tasoitti Elsan pielusta ja suuteli häntä.

»Istu tähän viereeni. On parasta, että saat sen heti tietää.»

»Tuohan kuulostaa vallan kauhealta, pieni Hip.»

»Sitä se onkin. Gita, kun Astrid ja minä kävelimme puutarhassa, hän uteli minulta niin juonikkaasti, etten tiedä, kuinka se kävi, mutta minä vain en kyennyt kiepahtamaan syrjään, vaan sanoin luulevani hänen olevan oikeassa, kun arveli sinun haaveilevan Bengt Malmia. Hän oli kuullut sen, sanoi hän, ja sitten . . . sitten minusta tuntui, kuin minun täytyisi mainita, että olit saanut häneltä maisemakortteja, jotka olit tallettanut.»

Birgit nousi kiivaasti.

»Se on häpeällistä, Elsa.»

»Etkö voi suoda minulle anteeksi?» rukoili Elsa surkeasti.

Mutta Birgit oli aivan suunniltaan eikä huolinut vastata. Hän laskeutui vuoteeseensa sanomatta hyvää yötä ja itki itsensä nukuksiin. Yöllä hän heräsi, kun Elsa seisoi hänen sänkynsä ääressä ja katseli häntä suurilla, tuskaa ilmaisevilla silmillä.

»Etkö voi nukkua?» kysyi Birgit käheästi.

»En, minä olen niin pahoillani. Kukaan ei voi auttaa minua.»

»Mene levolle, Elsa!»

»Gita, etkö koskaan voi antaa minulle anteeksi?» Birgit kohosi istualleen vuoteessaan ja katsahti ympärinsä äidin huoneessa, missä kaikki oli valoisaa ja rauhallista. Hän katseli myöskin tuota hermostuneesti vapisevaa Elsa-rukkaa, ja hänet valtasi väsynyt sääli. Kuten niin usein ennenkin hän ajatteli: — Jos meillä nyt olisi ollut äiti, hän olisi auttanut meidät tästä suoriutumaan.

Ja ehkä juuri siksi, että hän itse tunsi itsensä hyljätyksi, hän veti sisaren luokseen.

»Tietysti minä annan sinulle anteeksi, Elsa.»

Heidän juteltuaan hetkisen Elsa tepsutti pois vuoteeseensa, mutta puolen tunnin päästä hän kysyi:

»Nukutko sinä, Gita?»

»En . . . en vielä.»

»Olen ajatellut, että ehkä oli hullusti, kun ei sinulla tänään ollut äidin kaulanauhaa.»

»Luuletko niin?» Birgitin ääni oli arka, mutta Elsan vihjaus kaulanauhasta taikakaluna herätti kuin herättikin uuden toivon, ja siihen hän nukkui. Elsa nukahti myöskin ja näki unissaan automobiilin ajavan ylitseen ja Astridin seisomassa edessään. Tyttö nauroi hänelle ja sanoi, ettei hän — Astrid — koskaan sallisi ylitsensä ajettavan.

III.

Omituinen vieras.

Elsan käsi parani parin päivän päästä, mutta suhde hänen ja Birgitin välillä ei tahtonut oikein tasoittua ja tulla hyväksi jälleen. Birgit yritti olla jalomielinen, mutta häntä kiukutti joka tapauksessa, että sisar oli pettänyt hänen salaisuutensa. Elsa puolestaan kyllä katui höllä-suista lörpöttelyään, muttei hän sille mitään voinut, että Astrid yhä oli hänen suuren rakkautensa esine. Kun hän vain ajatteli tuota tyttöä, hänen sydämessään surisi, ja hän, joka tähän asti iloisena ja kaikkiin tyytyväisenä oli kulkenut toverien keskuudessa, haaveili nyt kuin pieni hupsu Astridista. Se, ettei hän siinä saanut kannatusta isoäidiltä enempää kuin Birgitiltäkään, näkyi vain lisäävän hänen omaa palvovaa kiintymystään. Hän myönsi, että Astrid ehkä oli ollut vähän liiaksi utelias ja kyselevä, mutta hän puolusti ystäväänsä heti sillä, että kun Birgit oli näyttänyt niin hirveän auliilta ja tungettelevalta, niin ei ollut ihmeellistä, jos Astrid oli huomannut, mistä kenkä puristi.

Barbroon ja »Poikaan» ei sisarien synkkä mieliala vaikuttanut. Bab kuljeksi ympärinsä valokuvaten yhtä ja toista. Hän oli mieltynyt kuvitettuihin kertomuksiin ja oli kirjoittanut alun vähintäänkin tusinaan.

Hän oli myöskin suunnitellut isohkoa päiväkirjaa, jossa toistaiseksi enimmäkseen oli toivehikkaita tyhjiä sivuja, vaikka ensimäiselle lehdelle oli selvään piirretty: »Tämän teoksen alotan kahdentenatoista ikävuotenani ja kerään siihen päivittäin elämäni kokemukset niinkuin uuttera mehiläinen kerää hunajaa kakkuunsa, mikä maistuu hyvältä ihmiselle ja on hänelle suureksi hyödyksi.»

Seuraavalla sivulla oli hutiloitu huomautus: »Söin eilen liiaksi karviaismarjaraakiloita. Risiiniöljy on inhottavaa kahvissakin.»

Sitten ei Babilla näkynyt kotvan aikaan olleen mitään merkillisempiä elämänkokemuksia, mutta automobiiliseikkailun jälkeisenä päivänä hän kirjoitti:

»Eilen pillastuivat isoäidin hevoset autopiiliä, mutta ainoastaan vaan Hip putosi ja nyrjähdytti kätensä, jonka vuoksi se nyt on minulle nyreissään ja antaa vallan liian vaikeita laskuesimerkkejä, mutta isoäiti ja Gita ei pudonnut, vaikka Gitakin näyttää hapanta naamaa. Ja Jansson sanoo, että olisi voinnu käydä paljoa pahemmin ja että hevoset säikähtyi vielä enemmän isoäidin huudoista kuin biilistä, mutta sille ei voinnu mitään isoäiti, joka ei koskaan ennen ollu pillastunut.»

Elsa sattui vilkaisemaan sisaren »päiväkirjateosta» ja kysyi terävästi:

»Kuinka sinä kirjoitat sanan 'voinut', Bab?»

Bab tavasi ujostelematta: »v-o-i-n-n-u.»

»Ehkä sinä myöskin luulet sitä nimisanaksi ja taivutat: voinnu, voinnun, voinnulle.»

»Pidät kai itseäsi sukkelana, Hip?»

Elsa nauroi hyväluontoisesti.

»En; sinähän sanot, että minä näytän happamalta, mutta sinun on muistettava, että se kirjoitetaan: v-o-i-*n*-u-*t*, sillä se on teonsanan laatutapa. Ja mikä sääntö on olemassa aluksesta ja maineesta?»

Bab hyppäsi pöydälle ja tömisti jaloillaan: »Minä, Barbro Berting, en kykene muistamaan, että monikollista subjektia seuraava predikaattikin on monikossa.»

»Poika» oli nyt oikein kotiutunut ja hänelle riitti puuhaa pitkin päivää, joten se kuriton vaivoin saatiin käsiin edes ruokatunneilla, aina likaisena ja loistavan iloisena. Innokas kanavanrakentaja oli kuitenkin myöhemmin huomannut, että oli vielä hauskempaa kaivaa juoksuhautoja, ja kanavat muutettiin niiksi. Aina oli nähnyt Punaisen ristin juoksuhaudan ja hänen onnistui innostuttaa Barbrokin työhön, niin että he molemmat eniten muistuttivat likaviemärin-puhdistajia. Mutta suurenmoinen se yritys oli, ja vaikka juoksuhauta osaksi sortui melkein joka päivä, eivät tytöt väsyneet. He kantoivat sinne paljon muonaa, vieläpä sairaitakin; kolme köyhää lapsukaista sidottiin huo-

lellisesti ja asetettiin tuoreesta ruohosta valmistetuille lavitsoille. Ensin olivat uhrit hämillään ja äänettöminä, mutta kun he olivat hetkisen levänneet ja yhtä käskettiin avaamaan suunsa ammolleen, jotta hänen kurkkuansa pensselöitäisiin kiusallisesti kutittavalla ruohonkorrella, ja toiselle vakavasti näytettiin isonlaista kiveä — luotia, — jonka taitava sairaanhoitajatar oli onnellisesti kaivanut hänen »pahoin murskaantuneesta olkapäästään», pakenivat nämä kaksi pelosta ulvoen. Kolmas sulloi ensin taskunsa täyteen leivoksia ja karamelleja ja juoksi sitten tiehensä hänkin.

Mutta Elsa lupasi, että juoksuhaudan tultua aivan valmiiksi hän kernaasti olisi kokonaisen iltapäivän kuinka rikkiammuttuna tahansa. Barbro ompeli heti punaisella ristillä varustetun nauhan käsivarteensa, ja isoäiti oli luvannut lainata hänelle mustan hameen.

Isoäidistä oli melkoista helpompaa tulla toimeen nuorempien kuin vanhempien tyttöjen kanssa. Hän oli saavuttanut sen iän, jolloin paremmin muistaa lapsuutensa kuin nuoruutensa ja sen huhtikuuntunnelmat. Mutta kuitenkin hän tahtoi hyvin kernaasti tuottaa iloa kaikille neljälle ja varsinkin ajatteli hän Birgitiä, joka taisteli ensimäisen pettymyksensä kanssa. Isoäiti mietti, voisiko hän esittää vanhempien ihmisten lohdutusta huomauttamalla, että suru helposti haihtuu niin nuorilta, mutta sitten hän ajatteli, että hän sillä tavoin ripustaisi karkean viitan Birgitin hennoille hartioille. Sensijaan

hän muuttui kaksin verroin hellemmäksi ja keksi iloisia yllätyksiä.

Eräänä iltapäivänä oli Birgit ottanut esille äidin kuivuneet kukkaset ja uneksi niitä katsellessaan vilpoisessa tornikammiossa, missä tuuli hyväillen kohautteli ikkunan valkoisia verhoja. Hän henki ajatusten ja mielikuvituksen elämää ruskeihin rypistyneihin ruusunlehtiin varovaisesti levittäessään kahisevia kukkavihkoja.

Ovi lentää auki. Elsa seisoo kynnyksellä.

»Kiirehdi alas, Gita; on tullut vieraita!»

»Keitä sitten?»

»Sitä en sano.»

Birgit punehtui kovin.

»Mene sinä, minä tulen heti.»

Hän astuu äidin pienen valkoiseksi kiilloitetun kirjoituspöydän luo ja avaa vähäisen kapean laatikon, missä hänellä on harvat koristeensa. Epäillen ottaa hän kaulanauhan esille.

— Äiti-kulta, — kuiskaa hän, — sinä kyllä ymmärrät tyttösi.

Hän näpäyttää kaulanauhan kiinni, työntää sen pukunsa alle ja kiitää sitten pamppailevin sydämin portaita alas. Hän kuulee salista ääniä, jotka ovat hänestä tuttuja, mutta sisälle tultuaan hän näkee kaksi vierasta ylioppilasta ja pitkän nuoren neidin, hiukset kammattuina poskille, iso rohkea hattu huolitellun tukkalaitteen päällä, harso kasvoilla ja paksu höyhenpuuhka kaulassa.

Toinen, polvihousuihin puettu ylioppilas on paksu ja punakka, toinen . . . niin, se toinen? Onhan hänellä pienet sirot viikset ja varsin tumma parransänki soikeitten kasvojen puitteena, mutta . . . mutta . . . Tyttö tuijottaa epäilevästi ruskeaan, samalla sekä veitikkamaiseen että terävään silmäpariin.

Ylioppilas kumartaa syvään.

»Ehkä neiti tahtoo esitellä minut?» kääntyy hän Elsan puoleen, mutta Elsa on naurusta nikahtamaisillaan eikä saa sanaakaan suustansa. Silloin virkkoo höyhenpuuhkainen nainen (hän puhuu hirveästi nenäänsä ja sammaltaa): »Saan esitellä itseni tulevana opperalaulajattarena — nimeni on Philomela Chanson.»

Isoäiti asettaa nenäliinan suulleen. Elsa vain nauraa, mutta Birgit ei voi oikein ottaa osaa hilpeyteen. Hän vilkuu toisesta toiseen. Nyt lausuu pieni pyylevä ylioppilas:

»Neiti Chanson on kovin utelias kuulemaan neidin laulavan. Senvuoksi olemme me, kandidaatti Strutt ja minä Strutt nuorempi, tuoneet hänet tänne.»

»Märta», huudahtaa Birgit, »ja Astrid!» Hän kääntyy toisen ylioppilaan puoleen.

»Minulla ei ole kunniaa olla tunnettu?» niiaa Philomela Chanson.

»On kyllä», vastaa Birgit ujosti ja hiljaa, »mutta en voinut otaksua, en uskonut, että Bengt tahtoisi . . .»

Isoäiti keskeyttää. Hän käsittää, että Birgit ei pidä Bengt Malmin valepuvusta, mutta tyttö

ei saa olla siitä tietävinään. »Niin», sanoo hän, »nyt saanen pyytää molempia herroja Strutteja ja neiti Chansonia olemaan hyvät ja juomaan kupin kahvia». Hän nyökkää Birgitille ja sipaisee hänen poskeansa. »Nyt saamme osoittaa, ettemme joudu hämillemme niin odottamattoman ja oivallisen vieraan tulosta.»

Astrid, toisella nimellä kandidaatti Strutt, on hyvin kohtelias ihastuneelle Elsalle, tarjoo hänelle käsivartensa heidän kävellessään puistossa, koristaa häntä »luutnantinsydämillä» ja on niin hullunkurinen, että Elsan nauru kajahtelee herkeämättä.

Strutt nuorempi sallii kernaasti viedä itsensä juoksuhautaan haavoitettuna sotilaana, ja Bab ja »Poika» kilpailevat hänen sitomisessaan ja makeisten sullomisessa hänen suuhunsa. Siinä on heille leikkitoveri, ja kun soturilta, joka hierottaessa on potkinut kuin isonlaisessa uimaaltaassa pulikoidessa, polvihousut sattuvat repeämään hyvin arveluttavasta paikasta, missä ne aluksi olivat olleet pingoitettuina kuin maapallon puolikas, syntyy juoksuhaudassa niin suuri riemu, että se kuuluu pitkien matkojen päähän.

Birgit yrittää rohkeasti näyttää huvitetulta, mutta näyttääkin niin hempeältä ja onnettomalta, että Bengt suoraa päätä kysyy häneltä, onko hän hänestä »hupsumainen».

He ovat tulleet sivukäytävälle — sille, joka vie heidän omalle luolalleen. Birgit ei ollut laisinkaan tahtonut mennä sinne nyt, kun nuo-

rukainen oli tuossa puvussa, mutta hän seurasi opastusta.

»Minä kylläkään en paljoa ymmärrä naamiopukuja», änkyttää Birgit. »Mutta . . . mutta sellainen ilveily on sentään typerää.»

»Minäkin olin typerä viime kerralla tavatessamme, Gita.»

»Kuinka niin?»

»Poikamainen ja suoraan sanoen hölmö.»

»Miksi niin?»

»Jaha, nyt olemme luolallamme.» Hän kurottaa voimakkaan nuorukaisenkäden hihan pitsiröyhyksestä. »Juuri täällä sinä saat antaa anteeksi, että minä tuona iltana käyttäydyin niin kehnosti. Minä tahdoin sinun osoittavan, ettet ole minua unohtanut. Tahdoin kerskua siitä Astridille, joka vain leikittelee.»

»Mutta Bengt, sinähän pidät enimmän hänestä.»

»En, en suinkaan. Pidin hänestä ehkä kerran, mutta se on nyt ohitse. Sinä olet minulle sata kertaa rakkaampi kuin hän.»

Astrid ja Elsa sukelsivat esiin, ja Birgit juoksi hämillään ja punehtuneena heitä vastaan. Hänen silmänsä säteilivät, ja nyt ei hänelle ollut ollenkaan vaikeata naljailla ja haastaa kuten toisetkin, mutta oikein tyytyväinen mahtailevaan Chanson-neitiin ei hän vieläkään ollut, ja kun Bengt sanoi hyvää yötä, kysyi hän hiukan arasti:

»Ettekö naamioitse itseänne tädin syntymäpäiväksikin?»

»Emme», nauroi Bengt, »silloin tahdon mieluimmin olla kavaljeerina saadaksemme tanssia. Ensimäisen *one-step*in ja ensimäisen *boston*in sinun kanssasi, Gita!»

IV.

Unisilli.

Nimipäiväkutsut Uppslättissä tulivat aurinkoiseksi muistopäiväksi Bertingin tytöille. Barbro oli kirjoittanut mitä alkuperäisimpiä runoja, mutta hän näytti reippaalta ja hauskalta lukiessaan niitä kuvaelmien edellä, joita esitettiin majurinrouva Hedenskogin elämästä.

»Pojasta» tuli hyvä ystävä toisten poikien kanssa, ja tämä kolmikko uhkasi tärvellä koko juhlailon, kun he ullakolla leikkiessään vangitsivat perheen nuorimman pojan tyhjään matkalaukkuun, jonka voitonriemussaan lukitsivat, viskaten sitten avaimen kattokouruun. Vanki vikisi ja paukutteli kantta, joka onneksi oli hatara, ja sattumalta tuli joku isommista hänelle avuksi. Ilman puutteesta sinertynein kasvoin hänet laahattiin ulos.

Aina tunsi itsensä vähän aikaa hiukan nolostuneeksi, mutta toipui melkein pikemmin kuin matkalaukun vanki, ja uusia »kujeita» suunniteltiin. Niinpä päätettiin, että koetettaisiin, ken kykenisi kiipeämään korkeimmalle vanhaan omenapuuhun, ja kun Aina osoittausi etevim-

mäksi, joutuivat pojat hurjimusvimmaan ja pommittivat häntä niin tarmokkaasti karviaismarjaraakiloilla, että hän tuskin pääsi alas.

Mutta muistona tämäkään ei ollut ikävää. Kaikki tytöt olivat yhtä mieltä siitä, ettei heillä ollut koskaan ollut niin hauskaa. Elsa rakastui vielä kiihkeämmin Astridiin ja riippui hänen käsivarressaan sekä silloin, kun tämä keimaili herroille, että silloin, kun Astrid hetkiseksi suvaitsi olla tytöille emäntänä.

Kotimatkalla hän äänekkäästi ylisti ystävätärtään, mutta isoäiti sanoi varoittaen:

»Minusta sinun ei pitäisi liian paljon kiintyä Astridiin, pikku Elsa. Hän on hyvin herttainen, mutta varsin pintapuolinen ja turhamainen. Ja tokko hänellä on hyvä ja rehellinen sydän? Oleskelu Tukholmassa on niin muuttanut hänet, etten häntä enää tunne.»

»Eihän isoäiti kieltäne minua seurustelemasta hänen kanssaan?»

Ei, sitä isoäiti ei tarkoittanut. Hän luotti Elsan puhtaaseen mielenlaatuun ja ajatteli, että tälle voi olla hyödyllistäkin saada vähän kokemusta. Tietysti isoäiti aina olisi varuillaan ja suojelisi lasta, mutta kun Hedenskogit olivat hänen lähimpänä ja uskotuimpana seurapiirinään, hän ei myöskään tahtonut rikkoa välejänsä heidän kanssaan.

Vain juhannusaatto sai syntymäpäiväkutsujen muiston hiukan vaalenemaan. Uppslättin ja pappilan nuoret olivat saapuneet Flodaan juhlasalkoa pukemaan. Pappilan tyttöjen kas-

vot olivat kuin kypsentämättömiä vehnäkakkuja, joissa näkyi erilaisia leveitä ja syviä juovia. Nenä oli varsin vähäpätöinen koroke; mutta vaikka he ulkonäöltään eivät juuri olleet viehättäviä, olivat he palvelevaisia ja ystävällisiä sekä toisilleen että muille. He eivät koskaan sinutelleet, vaan mainitsivat toisiaankin aina nimeltä. »Tahtooko Ester kuroittaa minulle ruiskaunokki-kiehkuran?» — »Olisiko Ruth niin hyvä?»

Vielä yhden vieraan oli Floda saanut — tyttösen, josta isoäiti oli puhunut Birgitin kanssa. »Gerda Vinge on pieni köyhä tyttö», oli hän sanonut, »hänen isänsä on menettänyt koko omaisuutensa, ja tyttönen muistaa ainoastaan kaikki surut ja ikävyydet sen suuren romahduksen jälkeen. Nyt palvelee isä kirjanpitäjänä, ja vaikka Gerda on vain kuusitoista-vuotias, saa hän ansaita elatuksensa auttamalla äitiänsä liinaompelussa. Koti on vain rikkauden ja ylellisyyden sirpaleita, eikä mitään tule kuluneen tilalle. Gerda tarvitsi kovin jonkun ajan oleskelua maalla, ja minä tiesin, että pikku Gitani tekisi parhaansa hänen hauskuudekseen.»

Sen lupasi Gita lämpimän hartaasti, mutta ei ollut helppoa saada Gerdaa edes jonkun verran avomielisen puheliaaksi. Hänellä oli suuret tummat silmät kapeissa kellervänvaaleissa kasvoissa, matala, arka ääni ja hiljaiset, hiukan raskaat liikkeet.

Hänen kanssaan ei voinut haastaa koulusta; tyttö oli lukenut kotona vanhempain ja vanhan

tädin johdolla. Ei voinut myöskään kertoa luistinjuhlista tai muusta urheilusta. Hän ei osannut uida eikä luistella.

Nyt oli tullut niin lämmin, että tytöt olivat alkaneet käydä uimassa, ja ensimäisenä päivänä, kun Gerda oli Flodassa, valmistautuivat he oikeaan »aallonmurtoon», kuten Barbro sitä nimitti, mutta Gerda ei tahtonut lähteä mukaan. Hän vain pudisti päätänsä.

»Tietysti sinä menet mukaan, lapsukaiseni», virkkoi isoäiti ystävällisesti. »Merikylvyt ovat hyvin vahvistavia.»

»Niin, ja meillä on oikea ponnahduslauta, josta voimme hypätä», selitti Barbro; »toiselle taholle siitä on syvää ja toiselle matalaa. Me kaikki uimme ja opetamme sinutkin uimaan.»

Mutta Gerda näytti aivan pelästyneeltä. Hän ei tahtonut.

»Tule mukaamme vain», kehoitti Birgit rohkaisevasti, »emme suinkaan tahdo vietellä sinua veteen».

Niin tapahtui, että Gerda seurasi iloista parvea rantaan, rohkenipa kerran kastaakin itsensä. Birgit näki, kuinka laiha ja kuihtunut hänen ruumiinsa oli, ja se herätti hänen sydämensä hellät ja lämpimät tunteet Gerda-rukkaa kohtaan. Kellekään Bertingin sisaruksista ei juolahtanut mieleen ivailla varovaisesti eteenpäin kahlaavaa Gerdaa, mutta »Pojan» oli tavattoman vaikea hillitä haluaan kampata hänet, jotta hän oikein kauttaaltaan kastuisi.

Seppeleensidonnassa Gerdasta oli hyvin pal-

jon apua. Toisten liitäessä ympäri kuin päättömät kanat lörpötellen, nauraen ja huutaen hän istui hiljaa ison pöydän ääressä, jonka yli mahtava kukkaköynnös ulottui kuin kiemurteleva käärme; ja nopeasti se kasvoi, vaikka oikeastaan vain pappilan tytöt ja Gerda sen valmistamisessa puuhasivat. Neiti Kroll sitoi kukkavihkosia siihen pistettäviksi. Bengt ja hänen oppilaansa leikkasivat ja kantoivat kasveja ja väittivät varmoina, että tytöt olivat kymmentä kertaa laiskempia kuin pojat. Astrid ja Elsa istuivat vain ja supattelivat, mutta Birgit ja Barbro olivat sentään uutterammat. »Ette sentään tekään meidän laillamme raada», virkkoi Bengt nauraen.

Märtaa ja Ainaa ei voitu saada pois krokettikentältä; heillä oli hyvin kiihkeä peli käynnissä, ja kun molemmat olivat sissejä, ajoivat he toisiansa tarmokkaasti maalilta. Vihdoin Aina voitti, jonka vuoksi Märta vihoissaan huitaisi hänen jälkeensä sauvallaan ja huusi: »Sinä vilpistelit!»

»Enkä vilpistellytkään», huusi »Poika» vastaan ja viuhutti sauvaansa tapparan tavoin ilmassa.

»Kyllä sinä kuljetit palloa, pieni veitikka.»

»Sen olet sinä tehnyt monta kertaa ja siten päässyt asentoon.»

»Varo itseäsi, penikka, muutoin sinulle näytän.»

Märta ei suinkaan aikonut sallia valmistavan koulun oppilaan viedä itsestään voittoa, ja riita

olisi varmaan päättynyt käsikähmään, ellei isoäiti olisi huutanut heitä sisälle saamaan mehua ja leivoksia.

Astrid oli vilkaissut Gerdan kauhtuneeseen puuvillahameeseen eikä sen koommin hänestä välittänyt. Gerda taas oli aivan liian ujo itse lähestyäkseen.

Juhannusaatto alkoi säteilevästi, ja yhtä säteilevä oli Bab tullessaan aamiaisen jälkeen kuistille, mihin isoäiti ja nuoret olivat kerääntyneet postia odottamaan. Bab oli pyytänyt saada ottaa laukun, kun Jansson jätti sen keittiöön.

»Tässä on laukku, rakas isoäiti!» huudahti hän. »Mutta sitten saavat kaikki tulla minua auttamaan, sillä keittiönpöytä notkuu paketeista. Ihan kuin jouluaaton iltana!»

Riemuhuudoin hyökkäsi Bertingin neljä sisarusta sinne, mutta Gerda kiersi käsivartensa suonenvedontapaisesti tiukkaan kuistintolpan ympärille.

Isoäiti katsahti sydämellisen hartaasti ja ystävällisesti pieneen turvattiinsa.

»Sinun olisi pitänyt juosta mukaan, pikku Gerda; ehkä sinullekin on juhannuslahja.»

»Ei, hyvä täti. Minä sain kirjeen äidiltä eilen.»

»Mene sentään, lapseni; minä aavistan, ettet mene turhaan.»

Gerda vilkaisi ylös, tummat silmät kyyneltyneinä.

»Meillä ei ole varaa juhannuslahjoihin», virkkoi hän hyvin hiljaa.

Samassa ryntäsivät tytöt verannalle helmat täynnä koteloita ja myttyjä.

»Tässä on sinulle, Gerda! Kiirehdi ottamaan, muutoin putoaa minulta kaikki», nauroi Elsa, ja sekuntia myöhemmin mötkähtikin suurin osa hänen kantamuksestansa lattialle. Hän oli tuonut pikku sisartenkin lahjat. Isä oli ollut tavattoman antelias. Hän oli muistanut tyttöjänsä sekä huvittavilla että hyödyllisillä lahjoilla ja lähettänyt muun muassa joukon konvehteja, suklaata ja sokeroituja hedelmiä. Siitä nousi iloinen sorina ja kuhina, josta ei tahtonut tulla loppuakaan. Isoäidin oli nähtävä kaikki ja maistettava kaikkien koteloiden namusia.

»Gerdan pitää myöskin saada! Missä Gerda on?» huusivat tytöt kilpaa. »Gerda!» kirkaisi »Poika», joka jo oli pukeutunut lahjojensa joukossa olleeseen hauskaan, liehuvalla tupsulla varustettuun silkkilakkiin.

Gerda ilmestyi vihdoin kantaen isoa pahvilaatikkoa rintaansa vasten puristettuna. »Hän oli kuin sisällisen ilotulituksen valaisema», sanoi Barbro aina sittemmin, kun he asiasta puhuivat. Nyt meni tyttönen suoraan isoäidin luo:

»Kiitos, kiltti, oivallinen täti! En suinkaan luullut saavani mitään niin kaunista.»

»On hauskaa, että olet tyytyväinen, lapseni», nyökkäsi isoäiti iloisesti. »Vanha muija voi helposti erehtyä nuorten maun suhteen.»

Juhannuksena oli Birgitin ja Gerdan nukuttava samassa huoneessa, sillä Uppslättin nuoriso ja lisäksi joitakuita muita jäi yöksi; ja kun

molemmat tytöt alkoivat pukeutua tanssiin juhlasalon ympärillä, sai Birgit nähdä kaiken, mitä salaperäinen jättiläiskotelo sisälsi. Siinä oli mitä ihanin vaaleanpunainen hieno musliinipuku, sukat, kengät ja ihastuttava pitsihattu, olipa vielä heleänpunaisella silkkivyöhiköllä varustettu valkoinen frotté-hamekin.

Birgit nautti melkein yhtä paljon kuin Gerda. Hän syleili tyttöä hartaasti.

»Niin hauskaa, Gerda! Kuinka sievältä näytätkään, kun pukeudut noihin uusiin vaatteisiisi! Sinusta tulee viehättävin meistä kaikista.»

»Ei, kukaan ei voi olla sinua kauniimpi, Birgit, se on varmaa.»

Birgit seisoi kuvastimen edessä kammaten tukkaansa. Hiukset valuivat kultaisen silkin tavoin hänen hartioilleen.

»Astrid on niin paljoa sirompi!» virkkoi hän hiljaa.

»Ka . . . eikö Astrid ole häijy?»

»Enpä tiedä. Hän tahtoo olla ensimäinen, eikä se minua kiusaa, kunhan hän ei vain . . .» Birgit karahti hehkuvan punaiseksi. Hyvin hiljaa hän lisäsi: »On eräs, josta pidän kovin paljon, näetkös, ja Astrid keimailee hänelle.»

»Mutta hän välittää vain sinusta», sanoi Gerda vakuuttavasti.

»Oletko siitä varma?»

»Aivan.»

»Oi, Gerda, kuinka sinä olet herttainen! Olkaamme ystäviä, älköönkä meillä koskaan olko salaisuuksia toisiltamme!» Birgit kietaisi käsi-

vartensa rajusti Gerdan kaulaan ja suuteli häntä. »Sinä et voi tulla kaikkein parhaimmaksi ystävättärekseni, sillä se on Karin Rosvall, mutta lähinnä parhaaksi. Kuka on sinun paras ystäväsi?»

»Minulla ei ole ketään. Äiti ja minä juttelemme siitä, kuinka saamme kaiken riittämään, ja muuta sellaista. Me olemme niin köyhiä, näetkös, Birgit. Sitten aikaisimman lapsuuteni minä en ole joutanut kuluttamaan leikkiin kokonaista päivää ennenkuin vasta nyt. Käsivarsia ja selkää pakottaa aina sekä nukkuessani että valvoessani, ja minulla on usein päänkipua. Mutta täällähän on kuin paratiisissa. Täti ja te muut olette niin kauhean ystävällisiä.»

»Minä pyydän isältä, että saat tulla talvella meitä tervehtimään ja viipyä jonkun aikaa luonamme, Gerda, niin voit jälleen hiukan levähtää. Kotona meillä tosin ei ole yhtä paratiisillista kuin täällä. Siellä on meillä täti Ulla.»

»Onko hän ankara?»

»No, kyllä hän *voi* olla ystävällinenkin, mutta enimmäkseen hän vain torailee ja on tyytymätön. Uh, minä en tahdo tulla vanhaksi neidiksi, entä sinä?»

»Minä olisin mieluimmin tullut taiteilijattareksi ja maalannut. Minä pidän niin hirveän paljon piirustamisesta ja maalaamisesta; mutta kun en saa sitä tehdä, en välitä, mikä minusta tulee, kunhan vain kykenen auttamaan isää ja äitiä heidän vanhoilla päivillään.»

Birgit palmikoitsi ääneti tukkaansa. Hä-

nestä tuntui niin omituiselta, että nuori puolikasvuinen tyttö jo ajatteli vanhempainsa auttamista. Köyhänä olo oli varmaan kovin tukalaa.

Pieni ihastunut huudahdus sai Birgitin käännähtämään. Siinä seisoi jo Gerda valmiiksi puettuna vaaleanpunaisessa juhannushameessaan, niin hienona ja hentona kuin sorea keijukainen.

»Katsahdahan kuvastimeen, Gerda!»

Gerda totteli ja punastui ilosta. Pienin tyytyväisin huokauksin hän virkkoi:

»Tänä iltana koetan vain pitää hauskaa.»

»Koetat!»

»Niin, minä ajattelen niin paljon kotiväkeä, käsitäthän.»

Ei, Birgit ei oikein käsittänyt, mutta itselleen lupasi hän tekevänsä parhaansa, jotta Gerda saisi viettää oikein iloisen juhannusaaton. Hän pyytäisi Bengtiä tanssimaan hänen kanssaan, ellei tämä tekisi sitä omasta alotteestaan, ja pappilan nuorukaisille hän kyllä myöskin voisi antaa viittauksen. Tanssitovereista ei tulisi puutetta. Isoäiti oli kutsunut ylioppilaan Ödevistä ja kaksi lukiolaista Brotorpista.

Aikoessaan ottaa pukunsa täytteeksi äitinsä kaulakoristeen Birgit piti sitä pari silmänräpäystä epäröiden edessään. Hänen himmeänsininen harsopukunsa vaatetti häntä oikein hyvin; hän huomasi, että Gerda joutui aivan varjoon hänen rinnallaan, ja hän toivoi salaa, että Astridillekin niin kävisi. — Oh, ainoastaan

Bengtin silmissä, — lisäsi hän uskollisessa rehellisyydessään. Hänen pehmeät sormensa lipuivat helminauhan yli, ja äkkiä hän laski sen Gerdan kaulaan.

»Tämän sinä saat lainata täksi iltaa, Gerda. Se on onnenkoru, joka on ollut äidilläni. Sinun täytyy saada hauskaa, kun se on sinulla.»

»Ei — ei — mutta Birgit . . .»

»Kas niin, nyt mennään. Minä taitan muutamia valkoisia ruusuja vyöhösi. Ensimäiset ruusut ovat puhjenneet tänä yönä.»

»Sinä olet enkeli, Birgit.»

Gerdan äänensävy oli lämmin ja onnesta väräjävä. Hän oli juuri miettinyt, että ainoa mikä häneltä puuttui, jotta hän olisi kuin kuvassa näkemänsä Tuhkimo tanssisaliin astuessaan, oli valkoinen helmi-kaulanauha. Ei hän niin kaunis ollut kuin sadun prinsessa, mutta hän ajattelikin etupäässä pukunsa värejä.

Tanssi suvisalon ympärillä käy rattoisan vauhdikkaasti. Viuluja vingutetaan ja itse talousneiti soittaa käsipeliä pitäen sitä tukevalla polvellaan kuin lepoon tuuditeltavaa lasta. Barbron kamera on ahkerassa työssä. Hän hankkii itselleen »muistoja elämän varrelle» ja on niin innokas, että asettaa saman levyn kahdesti, jonka vuoksi »muistot» sitten kehitettäessä näyttävät jokseenkin tuhruisilta.

»Poika» on poikamaisimmalla tuulellaan ja keksii muun muassa yhdistää Janssonin, joka on piintynyt vanhapoika, hakaneuloilla nuoreen, topakkaan sisäkköön. Nämä riuhtovat vihai-

sina ja molempain kasvot punoittavat, katsojain ollessa nikahtua naurusta. Sitten sattuu Elsa kulkemaan ohi. Hän epäilee sisartaan ja huutaa häntä, mutta »Poika» istuu tiheikössä mykkänä kuin kala ja katselee, kuinka Jansson nykii suuttuneena ja varovaisesti ja kuinka Augusta kieputtaa ympäri sekä häntä että itseänsä.

»Menee nyt jo loitompaan!» hosuu sisäkkö.

»Menee itse, jos pääsee vaan!» mörisee Jansson.

Nyt huomaa Elsa vihdoinkin hakaneulat, ja hilpeys vaimenee, mutta saa uutta vauhtia, kun Kana-Kristiina räpsyttää esille siipipari selässä. Hän oli juuri juonut kolmannen kahvikuppinsa palan kanssa ja syventynyt keskusteluun Orpingtonin ja Livornon kanaroduista, kun Aina piti varansa. Kun Kristiina sitten käydä tuupersi liehuvin paperisiivin, jotka lipuivat yhä alemmaksi, kuultiin sireenipensaikosta nenäkästä kaakatusta.

Isoäiti tulee tällä kerta väliin ja Pojan täytyy rajoittaa kekseliäisyytensä toisenlaisiin kokeisiin, mutta hän ehtii kuitenkin sitä ennen työntää Astridin alta korituolin, johon tämä tanssin jälkeen juuri aikoi mukavasti vaipua. Astrid tekee sensijaan perusteellisen kuperkeikan ja suuttuu niin vimmatusti, että enempää ajattelematta antaa Ainalle viuhuvan korvapuuskin.

»Sellainen häijy vesa!» sanoo hän Bengtille, jonka kanssa oli tanssinut. »Minusta ovat Bertingin tytöt huonosti kasvatettuja.»

»He ovat pirteitä ja hauskoja.»

»Niin — ja riehakoita.»

»Eivät isommat.»

»No, tietystihän sinä puolustat vanhaa heilaasi. Kuulehan, Bengt, ovatko nuo valkoiset ruusut, joita on sekä sinulla että hänellä, jonakin salaisena merkkinä?»

»Eivät; minä pyysin Gitalta ruusua ja sain sen.»

»Ja jos nyt minä pyydän sinulta tuota ruusua, niin *en* sitä saa. Senvuoksi minä sen *otan*.» Astrid riuhtaisee nauraen kukan hänen napinreiästään ja kiinnittää sen tukkaansa. Hän ei voi sietää, että Birgit luulee olevansa ensimäinen kenenkään suosiossa. Astrid on kaiken talvea ollut ihailun esineenä ja tahtoo, että kaikki hänestä kilpailevat. Mutta Birgit-rukka aivan kalpenee, kun Astrid voitonriemuisesti menee häntä vastaan.

»Kuinka kukkani sopii, Birgit? Minä sain sen äsken Bengtiltä. En viitsi mennä sisälle katselemaan itseäni kuvastimesta. Pukeeko se?»

»Oletko sinä saanut sen Bengtiltä?»

»Niin, kuulehan. Oliko sillä jokin erikoinen tarkoitus?»

»Ei», vastaa Birgit, mutta riuhtaisee oman valkoisen ruusunsa vyöstään ja menee kauaksi puistoon saadakseen rauhassa itkeä.

Astrid ehdottaa Elsalle, että he kello kahdeltatoista yöllä söisivät kumpikin suolasillin sitten unessa kutsuakseen tulevaa miestänsä ja pyytääkseen häneltä vettä.

»Äh, se on vain tyhmää taikauskoa», sanoo

Elsa, »enkä minä välitä rahtuakaan pojista. Minun mielestäni lääkärin ei sovi mennä naimisiin.»

»Kaihan edes lupaat olla puhumatta kellekään, että minä olen syönyt sillini?»

»Minä en hiisku sanaakaan.»

Elsaa ei koe sen enempää huvittanut, mutta kun jokainen oli mennyt kammioonsa ja Astrid salaperäisen näköisenä otti esille unisillinsä, hän kuitenkin asettui hänen viereensä aterian rohkaisevaksi katselijaksi.

»Kai se on herkullista», sanoi hän irvistäen.

»Hir-veää», äännähti Astrid, jota raa'an sillinpalan nieleminen pöyristytti.

»Uh, että sinä viitsit!»

Mutta hieno Astrid sieti sekä sillinhajun että suolaisuuden ja kömpi vuoteeseensa juhlallisesti kohtaloansa odotellen.

Kaksi tuntia myöhemmin Elsa heräsi todelliseen kiljahdukseen ja särjetyn lasin kilinään. Hän kavahti unenpöpperössä vuoteeltaan ja yhtyi aluksi aivan vaistomaisesti huutoon, mutta hänen astuttuaan jalkansa johonkin kylmään ja märkään hänen ajatuksensa selvenivät.

»Anna minulle vettä», mölisi Astrid, »minä kärvennyn janosta. Vettä!»

Elsa aikoi juuri sanoa, että hänellä oli täysi karahvillinen vieressään, mutta samassa hän näki, että karahvi oli sirpaleina lattialla ja että sen sisällys oli valunut Astridin sänkyyn ja leveänä virtana pitkin lattiaa.

»Odota, kunnes ehdin käydä sitä sinulle noutamassa», sanoi hän osaaottavasti ja riensi ulos.

»Liiku hiljaa», varoitti Astrid ruikuttaen. Tällä hetkellä hän oli kokonaan unohtanut tulevan puolisonsa ja katui katkerasti, että oli rohjennut käydä käsiksi unisilliin. Siitä, että hän hämärässä vesikarahvia kurottaessaan oli sattunut kaatamaan ja särkemään hiotun kristallikapineen, hän ei itseänsä laisinkaan moittinut. Astrid ei koskaan ollut tunnontarkka muiden omaisuudesta.

Birgit ja Gerda rupattelivat vielä vuoteissaan, kun Elsa varovasti sipsutti sisälle lainatakseen heidän vesikarahvinsa. Birgitiä oli hänen uusi pikku ystävänsä lohduttanut, ja tyttönen oli hänelle myöskin uskonut, että hänellä oli ollut hurmaavan hauska ilta. Kertominen ei koskaan ollut luistanut Gerdalta niin helposti kuin nyt, eikä hänen naurunsa koskaan ollut kajahdellut niin kirkkaana kuin tänä valoisana juhannusyönä. Elsan odottamaton tulo sai molemmat tytöt nousemaan istualleen.

»Oletko sinä sairas?» kysyi Gita.

Elsa, joka oli otaksunut sekä sisarensa että Gerdan nukkuvan ja joka nyt pahoin nolostui, sopersi:

»En, mutta minua janottaa kovin, ja meidän karahvimme on särkynyt.»

»Kah, rakas ystävä, me joimme vetemme loppuun, ennenkuin menimme vuoteelle, joten sinä saat palata tyhjin toimin», sanoi Gerda heiluttaen tyhjää karahvia.

»Mitä minä sitten teen? Minun täytyy hankkia vettä.»

»Astridko ja sinä äsken niin kamalasti huusitte?» kysyi Birgit. »Luulin sitä ensin pöllöjen kirkumiseksi. Mikä teidän oli?»

»Kun vettä valui lattialle», vastasi Elsa vältellen. »Hyvää yötä nyt, koskei teillä vettä ole.»

»Elsa», huudahti Birgit, jota alkoi äkkiä naurattaa, »oletteko syöneet unisilliä?»

»Et suinkaan luule minua sellaiseksi hölmöksi?»

Elsa livisti ulos välttääkseen enempiä kysymyksiä, mutta häntä hävetti hiukan Astridin puolesta, sillä olihan toki typerää syödä itsensä sairaaksi suolatusta sillistä nähdäkseen unta — tyhmyyksistä.

Elsa asteli päättäväisesti kylmiä kiviportaita alas isoon ritarisaliin, jota käytettiin ruokailuhuoneena; sieltä hän vihdoin löysi vettä ja palasi ruikuttavan Astridin luo, joka heti tyhjensi lasin toisensa perään saamatta kuitenkaan janoansa sammumaan.

Koko juhannuspäivän hän voi niin pahoin, että hänen täytyi pysyä vuoteessa. Ikkunasta hän kuuli toisten hilpeät äänet. Niillä tuntui olevan hyvin hauskaa eivätkä näkyneet häntä juuri kaipaavankaan. Elsa kiiti välillä ylös ja istui hetkisen Astridin luona, mutta tämä oli huonolla tuulella ja kiitollisuuden asemesta tiuskui hänelle. Hän odotti turhaan, että Bengt kävisi häntä katsomassa.

V.

Seikkailu metsässä.

Kirjeiden kirjoittaminen oli jotakin, mistä Bertingin tytöt eivät ollenkaan pitäneet, ja erittäinkin se kyhäelmä, minkä he joka viikko olivat velvolliset lähettämään Ulla-tädille, oli kovin raskas tehtävä. Alussa he olivat heittäneet arpaa siitä, kuka kullakin viikolla kyhäisi selostuksen (kirje päättyi muiden omakätisiin tervehdyksiin), mutta sitten he olivat keksineet, että oli käytännöllisempää vuorotella. Kuitenkin tehtiin poikkeus Ainan suhteen, koska hän oli sekä kehno että huolimaton kirjeenkirjoittaja.

Sanomattakin on selvää, että Ulla-tädin kirjeet olivat täynnä kehoituksia ja pelkoa kaikesta, mitä tytöille voisi tapahtua, kun hän ei ollut heitä kaitsemassa, ja Birgit teki parhaansa tätiä rauhoittaakseen. Elsakin koetti antaa tädille »hermoja tyynnyttäviä rohtoja», mutta Barbro lupasi, että kun hänen vuoronsa tulisi, saisi muija toisenlaatuisen kirjeen.

Ja eräänä lämpimänä ja kauniina torstaiaamuna hän oli, Birgitin häntä edellisinä päivinä

useankin kerran muistutettua, asettunut kivipöydän ääreen jalava-lehtimajassa. Paitsi välttämättömiä kirjoitustarpeita hänellä oli sievä varasto kotitekoisia karamelleja, leivoksia ja mehua.

— Ihanteellista, ellei kirjoittaminen olisi niin sietämätöntä! — huokasi hän.

Kynä riippuu huolettomasti kädessä ja paperille pärskyy lukuisia pieniä mustetahroja, mutta äkkiä hän muistaa päättäneensäkin kyhätä kirjeen, josta Ulla-täti ällistyisi, ja samassa elostuvat pienet päivänpaahtamat kasvot ja poskien hymykuopat syventyvät epäilyttävästi.

»Flodassa heinäkuun 2 p:nä», alottaa hän aivan säännöllisesti ylhäältä vasemmasta kulmasta ja kirjoittaa sitten muutamaa riviä alemmaksi:

»Rakas täti Ulla!

Hirveän paljon kiitoksia viime kirjeestä! Täti uteli, putoammeko usein mereen, eikö niin? Kah, tapahtuuhan senlaista» — hän tuijottaa sanaan, pyyhkii *n*:n pois ja kirjoittaa *l*:n sen tilalle — »sellaista joka päivä, eikä kukaan nosta meitä ylös, vaikka virumme vedessä välistä kokonaisen tunnin. Mutta kylläpä sitä luikataan oikein täyttä kurkkua. Ja sitten täti kysyy, olemmeko huolellisia ja siivoja. No, totta kai, minä en ole hukannut enempää kuin

puoli tusinaa nenäliinoja; sen lisäksi olen repinyt muutamia hameita, Poika myöskin joitakuita, ja Elsa on musta kasvoiltaan kuin neekeri aamusta iltaan. Luuleeko täti sen johtuvan siitä, ettei hän peseydy, sillä samassa kunnossa ovat hänen kätensä?» — Barbro on mielestään hyvin sukkela ja tuntee itsensä varmaksi, että Elsa ja Aina hyväksyvät hänen kyhäyksensä, jonka vuoksi hän jatkaa samaan sävyyn.

»Tädin ei tarvitse pelätä, että syömme sopimattoman paljon, sillä kukaan meistä ei ole nautnut enempää kuin neljä annosta jälkiruokaa. Hip yritti kerran ottaa viidennen asetillisen jäätelöä, mutta hän ei sitä toiste tee, sillä hän sai vatsanpuruja. Ja me olemme niin kauhean kohteliaita, että juoksemme pitkiä matkoja vieraiden vaunujen jäljessä ja ripustaudumme niiden taakse roikkumaan, vaikka tomu pölisee ympärillämme. Ja kun meidät kutsutaan johonkin vieraisille, kuten usein tapahtuu, me niiaamme ja kiitämme kaikesta. Poika niiasi tässä eräänä päivänä niin syvään, että mötkähti istualleen. Gita on kovin suosittu ja tuo vähintään kaksi sulhasta mukanaan kotiin, ja Elsa on saanut hyvän ystävättären, joka on niin kamalan keimaileva ja veikistelevä, että hänestä itsestään pian tulee samanlainen.

Poika osaa seisoa päällään keinussa ja keinua, ja minä sukellan niin, ettei kukaan näe minusta vilahdustakaan, vaan kaikki uskovat hukkuneeni. Hoitelemme siis itseämme kauhean hyvin ja oikealla tavalla kaikki neljä, eikä tädin

näin ollen tarvitse pelätä, että teemme tyhmyyksiä.

Tädin hartaasti kuuliainen
Barbro.»

Juuri hänen lopetettuaan saapuivat Elsa ja Birgit kävellen ruohokentän poikki. He olivat etsimässä toisia uimaan. Oli nyttemmin tullut tavaksi, että he alhaalla rannassa sopimuksen mukaan tapasivat Hedenskogin ja pappilan tytöt.

Barbro huutaa heille:

»Panetteko terveisiä tädille? Minä olen nyt kirjoittanut.»

Birgit ottaa kirjeen ja lukee tarkkaavasti, muttei näytä ollenkaan hyväksyvän.

»Ei, tiedätkös Bab», sanoo hän päästyään loppuun, »jos lähetämme tämän, niin saamme tädin tänne ylihuomenna. Kuinka voit töhertää tuollaista?»

Barbro puraisee närkästyneenä kynänvartta. Hän tietää, että hänellä on parempi pää kuin isolla sisarella, ja tuntee itsensä arvostelusta loukkaantuneeksi.

»Minä en osaa kirjoittaa muulla tavalla« — vastaa hän nyreästi; »kirjoita itse, niin saat nähdä, kuinka helppoa se on».

»En minä ainakaan kirjoita, että putoamme mereen, kun tarkoitan, että menemme uimaan. Sinä olet kääntänyt kaiken niin nurinkuriseksi, ettei täti Ulla koskaan anna sinulle anteeksi.»

»Toivoakseni hän ei heti käsitä, että teen hänestä pilaa.»

»Käsittää kyllä, siitä saat olla varma. Ja hän syöksyy päällemme kuin raekuuro.»

Birgit nyökkää vakuuttavasti.

Elsa ja Bab alkavat saada pitkän nenän. Ensin he olivat pitäneet sisaren sanoja leikkinä, mutta helposti herätetty muisto aikaisemmista otteluista tädin kanssa tekee heidät miettiväisiksi. Oikeastaan oli nuoremmille aina uhraus myöntää Gitan olevan oikeassa, sillä silloin he tunsivat itsensä ikäänkuin pikkulapsiksi, mutta varsinkin Elsa käsitti, että Babin riehakka kyhäys voisi aiheuttaa ikävän keskeytyksen kesäriemuun.

»Se on niin lapsellista ja kokoonhaalittua», jatkaa Birgit lempeän arvokkaasti, »että pikemmin olisin luullut sitä Ainan tekeleeksi kuin sinun, Barbro. Jos näytämme sen isoäidille, niin saat kuulla, mitä hän ajattelee.»

»Sinä 'ajattelet' aivan riittävästi, ei tarvita useampia ajatusniekkoja», pistelee Barbro samalla kun hän huvittelee piirtämällä nimeään kynsiinsä.

»Minä tahdon joka tapauksessa panna talteen Babin kirjeen, sillä se on minusta lystikäs», sanoo Elsa, »ja yhteisvoimin laadimme uuden — hyvin sommitellun, kohtalaisen suolaisen ja makean, tädille sopivan kirjeen».

»Niin, mutta nythän meidän olisi haettava polkupyörämme ja ajettava uimaan», ehdottaa Birgit tavattoman kärsimättömästi.

Elsa katsahtaa häneen veitikkamaisesti.

»Aja sinä edeltä ja odota meitä metsässä, niin saat ehkä nähdä vuorenkuninkaan.»

Birgitin kasvot leimahtavat tulipunaisiksi, eikä hänellä kuitenkaan oikeastaan ole mitään sisaren vihjausta vastaan, että kohtaisi Bengtin. Tämä seuraa tyttöjä toisinaan Uppslättistä kappaleen matkaa, ja sitten he kaikki levähtävät metsänaukealla, ennenkuin ajavat edelleen uintipaikalle.

Gerdakin on oppinut ajamaan polkupyörällä. »Kaikeksi onneksi», kertoi Barbro eräässä kirjeessään isälle, »sai isoäidin kamarineito luuvaloa jalkaansa, ja Gerda Vinge on saanut lainata hänen pyöränsä, koskei hän sitä itse voi käyttää».

Bertingin tytöt ovat kaikki neljä hyvin kiintyneitä Gerdaan ja harjoittavat häntä kaikenlaisessa urheilussa, ollen tavattoman ylpeitä hänen edistyksestään, vaikka se onkin varsin keskinkertaista.

Tällä haavaa hän ja Aina leikkivät höyhenpallolla, ja Gerda on yhtä iloinen kuin Poikakin, milloin hänen pallonsa kimmahtaa korkealle. Birgit seisoo yhä epäröivänä Barbron kirje kädessään. Hänen velvollisuutensa on kirjoittaa se uudestaan, ajattelee hän, ja huoahtaen hän asettuu sisaren paikalle.

»Ajakaa te edeltä», sanoo hän, »se on parasta».

»Minä kirjoitan kernaasti», tarjoutuu Elsa, »mutta ei täti monta riviä saa».

»Koska ette hyväksy minun kirjettäni, niin pötkin minä tieheni», selittää Barbro. »Unohdin mainita, että rouva Gudiva oli istunut polvellani, kun minulla oli valkoinen pitsihameeni ylläni. Sillä voi ilahduttaa Ulla-tätiä; kaipa hän voi moisen virkistävän pikku-uutisen pakahtumatta kestää.»

»Sinä lienet häijy, Bab.»

»Minä kostan jankutukset, Gita.»

»Siitä ei lähde mitään apua», vastaa Birgit säyseästi, »menkää nyt vain».

Tytöt tottelevat kernaasti. He ovat Elsan johdolla järjestäneet uintikilpailuja. Hän on uimamaisteri ja antaa tytöille erilaisia kokeita, kuten hyppyjä pää edellä, kylkiuintia, kilpauintia ja kellumista. Kaikkein komein numero on »tähtikellunta», mutta se taidonnäyte on vielä vain toivomusten varassa. Märta ja Barbro ovat hänen toivorikkaimmat oppilaansa. Astrid on uhkea korunukke, joko hän sitten kietoutuu maahan ulottuvaan taivaansiniseen kylpyviittaansa tai seisoo rantakivillä kiiltävän mustassa uimapuvussaan, aina epäröiden, ennenkuin rohkenee heittäytyä veteen. Kyllä hän toisinaan saa kiirehtivän tölmäyksen, mutta silloin hän raivostuu. Gerdasta ei ole paljon sanottavaa. Hän ponnistelee eteenpäin ääneti ja hiljaa uimapatjallaan, mikä jossakin sopivassa tilaisuudessa temmataan hänen huomaamattaan pois hänen altaan, ja sitten hän ui kuin kala.

Niin pian kuin Birgit on lopettanut erittäin sirosti kyhätyn kirjeensä Ulla-tädille, hän nou-

see pyörälleen, alussa polkien innokkaasti, ehtiäkseen nopeasti uintipaikalle, mutta tultuaan vilpoiseen hämäränvihreään metsään, missä myskimatara piilossa tuoksuu ja linnunlaulu kaikuu korkealta pyökkien latvoista, hän hiljentää vauhtia ja hyppää vihdoin pyörältään täysin siemauksin nauttiakseen kesän ihanuudesta. Poimittuaan ison kahmalollisen metsäkukkia päänalaisekseen hän laskeutuu ruohikkoon ja levittää käsivartensa.

Hänen on niin hyvä olla ja hän tietää niin vähän elämän suruista. On turvallista, kun on isä ja äiti tukena ja sitten — kaikki iloiset, valoisat unelmat, jotka valkoisten perhojen lailla liitelevät tulevaisuuden teillä. Hänestä tulee laulajatar, ja monia hän on sävelillään ilahduttava. Hän on laulava köyhille ja sairaille, terveille ja onnellisille myös. Laululla on rajaton voima, siihen hän luottaa. Hän menee myöskin naimisiin ja saa kauniin kodin, ja hänen miehensä on häntä käsillään kantava. Miehellä on tukevat kädet, vaikka ne voivat myös olla hyväilevän kevyet.

Birgit sulkee silmänsä, ja hymy pehmeän suun ympärillä käy hyvin hiljaiseksi, torkkuvan mielihyvän väreilyksi sulotuoksujen täyttämässä lämpöisessä ilmassa. Hän luulee hetkiseksi uinahtaneensa, sillä hän vavahtaa tuntiessaan jonkun hapuilevan hänen kellorannerenkaalla varustettua rannettaan. Äkkiä hän kavahtaa istualleen ja parkaisee kovalla äänellä nähdessään pienikokoisen tummapintaisen mie-

hen, joka kumartuu hänen vieressään ilmeisesti aikoen anastaa hänen kultakellonsa.

Salaman nopeudella hän on hypännyt pystyyn ja huutaa vaistomaisesti: »Bengt, Bengt!» niin että metsä kaikuu.

Mies on päästänyt hänen kätensä ja näyttää melkein yhtä säikähtyneeltä kuin hän itsekin tuijottaessaan ympäri ontoilla, väsyneillä silmillään. Hänen laihat, teräväluiset kasvonsa ovat aivan kuopikkaat ikäänkuin sairaudesta tai nälästä.

»Hiljaa», pyytää hän, »hiljaa, pikku neiti, minä en tee teille mitään pahaa. Antakaa minulle vain vapaaehtoisesti kellonne, niin pötkin tieheni.» Hän kurottaa jälleen kätensä, puolittain uhaten, puolittain kerjäten, ja pelon värisyttäessä kaikkia jäseniänsä Birgit vielä kerran huutaa:

»Bengt!»

Mies on jo käyristänyt sormensa kelloranneren kaan ympäri, mutta kun samassa tulee näkyviin pitkä ja leveäharteinen polkupyöräilijä, katoaa hän äkkiä puiden väliin, juosten nopeasti avojaloin. Hänellä ei ole halua mitellä voimiaan tulokkaan kanssa, olipa tämä sitten »Bengt» tai joku muu, ja nopeasti livistää hän katajapensasten ja näreikön välitse Birgitin seisoessa liikkumattomana paikallaan kasvot liidunvalkeina.

»Miksi sinä kutsuit minua, Gita?» kysyy Bengt kummastuneena polkupyörältä hypätessään. »Mutta mikä sinua vaivaa? Menetkö sinä tainnoksiin?»

Birgit vaipuu aivan menehtyneenä takaisin ruohovuoteellensa, ja Bengt polvistuu hänen viereensä. Hän suutelee hänen kalpeita kasvojansa ja kuiskii nuorukaisäänellään tavattoman helliä sanoja. Kestää kauan, ennenkuin neitonen kykenee kertomaan kamalasta seikkailustaan, ja vielä kauemmin, ennenkuin vapisevat jalat tahtovat häntä kannattaa.

»Kuinka ihmeellistä!» huudahtaa Bengt heidän kävellessään verkalleen eteenpäin polkupyöriänsä kuljettaen. »Minä jäin metsään siksi, että ikäänkuin aavistin sinun tarvitsevan minua.»

»Ajattelehan, jos mies tulee takaisin», kuiskaa Birgit tuntien puistatuksen ruumiissaan. »Onhan meitä nyt kaksi. Ethän pelänne, kun minä olen luonasi?»

»En», vastaa Birgit hartaasti. He astuvat käsitysten aivan ääneti. He tuntevat sielussaan jotakin omituisen juhlallista ja vakavaa vältetyn vaaran jälkeen, ja Birgitin mielestä on langennut ruma varjo ihanan, rauhallisen metsän yli. Hän ei enää koskaan uskalla täällä yksinään kulkea.

Samana iltapäivänä lähtee koko nuorisojoukko puistoon leikkaamaan itselleen pähkinäpuisia keppejä. Tummapintainen mies on heidät peloittanut, mutta Elsa ja Märta vakuuttavat aikovansa urheasti puolustautua; Barbro taas luottaa eniten pitkiin koipiinsa. Isoäiti ei ole kuullut puhuttavan, että irtolaisia koskaan olisi maleksinut Flodassa, ja on hyvin kuohuksissaan, mutta ilmoitettuaan asiasta puhelimitse

nimismiehelle hän jonkun verran rauhoittuu. Mies on jo saatu kiinni; hän oli nälkiintynyt raukka, joka joutui kiikkiin varastettuaan iltapäivällä kanan, ja se olikin ensi kerta, kun hän oli mitään laittomasti anastanut.

Vähitellen unohti sitten reipas nuoriso koko seikkailun, ja nimien alkukirjaimilla ja päivämäärillä varustetut kepit saivat jäädä kotiin loukkoonsa karavaanin lähtiessä metsälle; mutta siitä päivin oli Birgitin ja Bengtin suhtautuminen toisiinsa tullut turvallisemman luottavaisiksi. Astridille kävi yhä vaikeammaksi solmia sykkyrää lankaan.

VI.

Äidin kaulanauha vaarassa.

Jokaisessa paratiisissa on käärme, ja Bertingin tyttöjen kesäparatiisissa oli Astrid Hedenskog käärmeenä. Useimmilla on kyllä joltakin koululuokalta kokemusta tuollaisesta toverista, notkeasta, pehmeästä ja juonittelevasta, joka aina pyrkii rakentamaan riitaa toverien kesken ja aina itse pujahtaa turvaan, ennenkuin rajuilma puhkeaa; sellainen oppilas ei juuri ole opettajattarien suosikki, mutta kuitenkin niitä, jotka osaavat hankkia itselleen hyvät todistukset ja jotka hiipivät piiloon kaikelta ankaralta nuhteelta.

Astrid oli kaikessa toisenlainen kuin iloiset, avomieliset, suorasukaiset Bertingin tytöt, ja unisilli-seikkailun jälkeen oli Elsan kuuma ihailu arveluttavasti kylmennyt. Hän alkoi käsittää, että Astrid osoittautui ystävälliseksi häntä kohtaan tarvitessaan jonkun välittäjän keimailussaan, ja Elsa sanoi itsekseen ylpeästi, että hän kyllä pettyi, tuo komea Astrid, jos luulotteli, että Elsa tahtoi olla teirenkuvana.

Mutta myötätunnon puutteesta huolimatta

nuoret tapasivat toisensa melkein joka päivä. Varsinkin Hedenskogin tytöt olivat ahkeria vieraita Flodassa. Sekä Astrid että Märta olivat oikeita herkkusuita, ja nyt kun kypsät meloonit, persikat, aprikoosit ja viinirypäleet viettelevinä hohtivat Flodan uhkeassa kasvihuoneessa, seurasivat he kernaasti »Bertingejä» kotiin kylvystä.

Eräänä päivänä isoäiti oli kutsunut useita seudun perheitä puutarhajuhlaan, ja rupattelevat ja nauravat vieraat täyttivät puiston monet mieluisat lepopenkit. Tenniskentällä oli kisa täydessä käynnissä, ja muutamien ikäistensä kanssa Poika käsitteli tarmokkaasti krokettisauvoja. Tyttöjen hartaista pyynnöistä oli isoäiti rakennuttanut pienen ulkoilma-teatterinkin, missä nuoriso huvittaisi vanhempia, tätejä ja setiä, isänmaallisilla kuvaelmilla, laululla ja lausunnolla.

Harjoituksissa Astrid oli lakkaamatta kiusannut muita mahtailullaan ja tiukkaamalla itselleen pääosia. »Sinä kai luulet kelpaavasi kaikkeen!» oli Märta närkästyneenä huudahtanut, kun Astrid oli selittänyt tahtovansa olla Sveana loppukuvaelmassa sekä Aslögina ja Kristina-kuningattarena ja Torpantyttönä. Jonkun aikaa kinasteltua päätettiin, että Aina esittäisi Aslögin ja vanha valkeapartainen puutarhuri kuningas Heimerin osaa. Elsa valittiin kuningatar Kristinaksi, koska hän istui varmimmin hevosen selässä. Kuvaelma esittäisi sitä hetkeä, jolloin Kristina-kuningatar ratsasti rajapuron yli jättääkseen Ruotsin ainiaaksi. Hovimiehiä

ja junkkareita oli kylliksi, ja kaksi pientä torpanlasta, jotka tuohisistaan tarjosivat kuningattarelle mansikoita, hankittiin myöskin helposti.

Gerda oli useimpain mielestä kuin luotu torpantytöksi, niin herttaiselta, uskolliselta ja miettiväiseltä hän näytti, ja Märtalle oli sekä huvittavaa että imartelevaa saada pukeutua leveäksi torpparinakaksi. Hän nautti erikoisesti höyhenpatjasta, josta tulisi irtovatsa ja lanteet.

Sitten oli vielä riita siitä, kumpiko olisi Sveana, Birgit vai Astrid.

»On selvää, että Birgit sopii parhaiten», oli Märta sanonut. »Sinullahan, Astrid, on hiuksia vain pieneksi rotanhännäksi ja nekin ruskeat. Birgitillä on oikea Sveantukka; etkä sinä osaa laulaa nimeksikään: olemme ajatelleet, että Svea esittäisi laulut 'Du gamla, du fria' ja 'Maamme'.»

»Enkö minä siis ollenkaan pääse mukaan?» oli Astrid kiivaasti kysynyt.

»Ka, pitihän meillä olla myöskin 'Stenbockin lähetti'. Sinä voisit olla Hedvig Eleonorana.»

»Vanhana akkana! Ei kiitoksia.»

»Prinsessa Hedvig Sofiana sitten! Olkoon Barbro Ulrika Eleonorana.»

»Minä en huoli mitättömästä sivuosasta. Birgit voi laulaa näyttämön takana, ja minä avaan ja suljen huuliani niin näppärästi, että yleisö luulee minun laulavan.»

»Niin, siitä ei epäilystä», oli Gerda mutissut. Hän rohkaistui puhumaan, milloin joku asettui hänen rakkaan Birgitinsä tielle.

Astridin onnistui kuitenkin ajaa tahtonsa

perille. Hän sai olla Sveana. Ja hän oli hyvin ylpeä tavasta, millä järjesti kuvaelman. Ulkoilma-teatterin näyttämönä oli vanha, tilaisuutta varten somistettu kreikkalainen temppeli. Sen katto oli hyvin puutteellinen, mutta yleisön puoleisella sivulla sen kätki reunuskoriste, joka kuvasi jättiläiskyyhkys-paria; linnut pitivät nokassaan tavattoman suurta kullattua sydäntä, mikä riippui niiden välistä. Tämän koristuksen suojasta ylös vuoliaisille asetetut lapset Astridin ehdotuksen mukaan heittelisivät monista lahonneiden lankkujen jättämistä aukoista punaisia ja valkoisia ruusuja Svean päälle, joka laulun tauottua keräisi kauneimmat kukkaset ja muutamin valituin sanoin ojentaisi ne isoäidille.

»Sinä, pikku Barbro, voit sepittää värssyt», oli hän armollisesti selittänyt.

Märtaa hämmästytti aina sisaren kyky »käyttää ihmisiä», ja tällä kertaa hän kokonaan ällistyi, sillä Astrid imartelihe ja pujottelihe esille niin, että hän tuskin kohtasi mitään vastarintaa.

Barbro hieroi neropattejansa, ja neljännestunnin perästä — pitempää aikaa hän ei otaksunut tarvitsevansa jotakin kyhätäkseen — hän sai kaksi säejaksoa valmiiksi. Ne kuuluivat:

Mä sulle, jalo rouva, kannan
länsituulen tervehdykset, annan
ne tuoksuvina, kiittäen ne tuon,
puna-, valkoruusut sulle suon.

Tää ota vastaan lahja! Sua kiittää
nää ruusut, loistonsa ne sinuun liittää
ja Ruotsi-emoon luo,
mi meidän täällä karkeloida suo.

Astrid huomautti, että runossa olisi pitänyt mainita jotakin Sveasta, se kun oikeastaan oli tärkeintä. Barbro tarttui siis uudestaan kynään ja kirjoittaa rapsautti kurillaan ja riehakkaasti:

Ja minä, hieno Astrid Hedenskog,
oon Svea sorja, tekotukka päässä.
Ja vaikk'en säveltäkään suustain saa,
kuin satakielellä se ammottaa.

Astrid repi heti tuon pyydetyn lisän ja näytti hyvin närkästyneeltä, mutta siitä ei Bab välittänyt. Hän otti asian tyynesti ja antoi Astridin »murjoa» katseillaan niin paljon kuin häntä huvitti.

Ihmeellistä kyllä ei sotkuisesta kuvaelmavyyhdistä kuitenkaan syntynyt pahempaa jupakkaa kuin että nuoret sen kunnialla selvittivät. He harjoittelivat uutterasti ja suuren päivän tullen hoitivat kukin osansa niin hyvin, että jokaista kuvaelmaa tervehdittiin myrskyisillä suosionosoituksilla.

Bengt Malm oli Stenbockin lähettinä niittänyt runsaasti laakereja, ja hänen palattuaan telttaan, missä esiintyjät pukeutuivat, Astrid sanoi hänelle pehmeällä tavallaan:

»Oi, kuinka sinä näytit hienolta, Bengt! Voit iloita siitä, että tehokas esityksesi miellytti minua.»

Bengt ei kuullut. Hän kiirehti tiedustelemaan Birgitin mielipidettä, ja raivatessaan itselleen tietä hänen luokseen hän sattui tempaamaan mukaansa Svean kultahapsisen tekotukan, joka oli pöydällä levällään.

»Bengt on saanut hännän!» huusi Poika riemuiten.

»Peijakkaan valetukat!» ärähti Bengt nolostuneena. »Kun ei ole itsellä hiuksia, voisi pysyä poissa Svean osista!»

Astrid katsahti terävästi häneen ja hänestä Birgitiin, joka oli sydämestään yhtynyt toisten nauruun.

»Jos meillä olisi vielä toinen peruukki, voisi sinusta tulla vanha Götan leijona, Bengt», virkkoi Birgit, »niin tuimalta sinä näytät».

»Jos sinä olet Sveana, niin käyhän se päinsä», sanoi Bengt seestyen; »silloin minä otan tämän harjan». Hän asetti tekotukan päähänsä ja ravisti sitä rajusti, samalla karjuen kuin villipeto.

Tämä ylimääräinen esitys herätti sanomatonta riemua kaikissa paitsi loukkaantuneessa Sveassa, joka tempasi äkkiä tekotukan ja alkoi tasoittaa sen kultaisia aaltoja.

Kun Svea oli puettava taivaansiniseen, tähdillä täplitettyyn viittaansa, täytyi kaikkien auttaa.

»Olehan niin kiltti, Bab, ja pidä kuvastinta edessäni! Pikku Hip, nieleskeletkö sinä nuppi-

neulat vai miksi et niitä tuo? Birgit rakas, kiinnitä kruunu tanakammin. Napita kenkä, hyvä Märta! Gerda, levitähän laahustimeni!» Ja kaikki tytöt kerääntyivät hänen ympärilleen kuin pienet tottelevaiset hovineidot. Jälkeenpäin he häpesivät myöntyväisyyttään, mutta Astridin palveleminen tuntui heistä niin luonnolliselta.

Birgit hiipi pylvään taakse näkymättömänä laulaakseen, ja ennenkuin esirippu nousi, tulivat Bengt ja Ödevin ylioppilas hänelle seuraksi. Astridin tekotukka oli äkkiä riistänyt häneltä osan suosiota, näyttipä hän nuorista herroista naurettavaltakin, kun hän siinä veti pitkää laahustinta perässään.

»Ylös katolle, lapset», käski hän kukkasten sirottelijoita, ja nämä kiipesivät tikapuita myöden ruusuvasuineen. Juhlan kunniaksi olivat lapset saaneet koreat punaiset sukat ja kunnolliset mustat kengät jalkaansa.

Svea nousi valtaistuimelleen, heilutti Ruotsin lipullaan ja aukoi niin sirosti ja luontevasti suutansa, että monet luulivat hänen todellakin laulavan.

Sitten hän astui pari askelta eteenpäin, ja näyttämön takana sanoi Kana-Kristiina hiukan liian äänekkäästi: »Syytäkää nyt ruusut alas, penskat!» jonka jälkeen alkoi runsas kukkasade, samalla kun Astrid isoäidin puoleen kääntyen lausui:

„Mä sulle, jalo rouva, kannan
länsituulen tervehdykset, annan — — —"

Hän ojensi viehkeästi käsivartensa ylös ottaakseen ruusut lennosta, mutta samassa kuului valtava rytinä, ja Svean pään yläpuolella nähtiin sakea sekamelska sätkytteleviä sääriä ja käsivarsia. Laho lauta oli antanut perään, niin että lapset joutuivat alemmaksi kuin tarkoitus oli. Säikähtyneenä tästä odottamattomasta mötkähdyksesta joku pienokaisista tarttui Svean kultakutreihin ja nosti tekotukan kattoa kohti. Esirippu laskettiin kiireesti, mutta ulkopuolelta kuului yleisön sydämellinen nauru. Vihdoin toki huudettiin Svea esiin, ja hän sai — vaikka ilman kukkasadetta — lukea runon ja vastaanottaa suosionosoitukset.

Että loppukuvaelma oli mennyt pilalle, oli kuitenkin selvää Astridillekin, ja hänen täytyi löytää joku, keneen voisi purkaa närkästystään ja tyytymättömyyttänsä. Hänestä Birgit oli kaikkeen syypää. Tämän mielijohdetta Astrid oli noudattanut kukkasadetta järjestäessään. Birgit oli ehdottanut, että perheissä olevat pikkulapset esiintyisivät runsaudensarvilla varustettuina henkinä, ja siitä juolahti Astridin päähän ajatus, että ruusut putoaisivat katosta.

Muuten olivatkin ehkä Birgit ja Bengt keittäneet koko liemen. He olivat seisoneet vieretysten ja kuiskailleet toisilleen. — Astrid hautoi kostoa, ja ruskeat silmät kiilsivät oikein kamalasti somissa nuorissa kasvoissa.

Esityksen loputtua Märta ehdotti, että lähdettäisiin viinitarhaan nauttimaan virkistykseksi rypäleitä. Hämärän tullen siellä oli niin

hupaista hiiviskellä, kun täytyi hapuilla tuuheiden lehvien välissä raskaan rypäletertun etsinnässä. Ehdotus otettiin heti varteen, ja laulaen läksi iloinen parvi vanhan, kukkasista tuoksuvan puutarhan läpi vieraanvaraiseen, avonaiseen viiniköynnös-ansariin, minkä isojen, kasteisten, sinisten rypäleitten kanssa he kaikki jo aikaisemmin olivat tehneet tuttavuutta. Ajatus, että yhtäkkiä saisivat kuulla käärmeen sihisevän esille jostakin piilopaikasta, oli yhtä jännittävä kuin peloittavakin, mutta toistaiseksi oli vain rauhallinen siili kahistellut säleistössä. Nuoret herrat katkoivat uutterasti ihania terttuja, ja tämä tuotti heille työtä yllin kyllin. Pojat avustivat tavallaan, sillä heidän saaliistaan ei kukaan muu nähnyt jälkeäkään.

Astrid ja Birgit olivat sattuneet toistensa viereen, ja kun Astrid näki Birgitin lempeät, valoisat kasvot kauniina ja kukankaltaisina viiniköynnösten lehvien tummaa vihannuutta vasten, hän muisti mitä eräs täti oli sanonut: »Pikku Gita on luotu sydämiä valloittamaan; hän on suloisin nuori tyttö, minkä olen nähnyt.»

Varsinkin tänä iltana tuntuivat kaikki olevan hullaantuneina Birgitiin. Sekä vanhat että nuoret liehakoivat häntä, niin että se Astridista tuntui ihan ellottavalta. Ja kuitenkin oli Astridilla aivan uusi puku, joka sopi hänelle kuin »valettu». Sitäpaitsi hän tiesi olevansa kaikkia muita tyttöjä tyylikkäämpi. Birgit oli vain valkoisessa puvussa, ja hänellä oli kaulassa tuo

helmikoriste, johon Astrid oli ihan suuttunut sen niin monesti nähtyään.

»Ettet sinä kyllästy saman koristeen alituiseen käyttämiseen, Birgit», sanoi hän ylimielisesti.

»Minulla ei ole niin monta valittavana, ja sitäpaitsi — minulla on aina hauskaa, kun minulla on äidin kaulanauha. Tuntuu siltä, kuin kaikki äidin hyvät toivomukset sisältyisivät siihen.»

»Pidä varasi, Gita», huusi Bengt, »tämä terttu on sinun arvoisesi! Ihanampia rypäleitä ei löydäkään.»

»Kiitos, kiitos! Kylläpä se onkin hurmaava!»

Birgit kurottausi sitä ottamaan, ja Astridin mieltä kateus oikein kirvelytti. Oliko todellakin tuon typerän kaulanauhan syy, että Birgitiä niin juhlittiin?

»Neiti Birgit», huusi nyt myöskin Ödevin ylioppilas. »Älköön minunkaan uhriani halveksittako, vaikkei se vedäkään vertoja Bengt-ystävän tarjoamalle.»

»Oh, minulle tulee jo liian paljon», nauroi Birgit, »etkö sinä tahdo, Astrid? Kandidaatilla on täysi kahmalollinen.»

»Ei, kiitos», virkkoi Astrid tuikeasti. »Minusta rypäleet ovat happamia.»

»Niin olivat pihlajanmarjatkin revon mielestä», piipitti Bab eräästä tiheiköstä, johon oli takertunut. »Jos pidät enemmän siileistä, niin tulehan tänne.»

»On meillä siili täälläkin», pisti Birgit väliin.

»Kah, eikö se ole soma? Älä pelkää, pikku raukka!» Hän kyykistyi jokeltamaan pienelle piikkiselle, melkein kesylle elukalle.

Silloin Astrid käytti tilaisuutta avatakseen Birgitin kaulanauhan. Se tapahtui niin näppärästi, ettei Birgit huomannut mitään, ja kun koristeen pitimenä paitsi lukkoa oli kapea silkkirihma, se ei putoaisi heti, vaan vasta rihman katkettua. Hetkisen perästä Astrid näki, että se oli luisunut pois, ja hän soi Birgitille sen kiusan. Nyt tämä olisi kaiken iltaa niin itkusilmäinen, ettei kukaan hänestä välittäisi.

Birgit ei ollut ajatellut rakasta koristettaan eikä huomannut, että se oli poissa, ennenkuin vasta kasvihuoneesta lähdettäessä. Silloin hän huudahti:

»Kaulanauhani! Äidin kaulanauha! Olen sen hukannut!»

»Jos olet hukannut sen tänne, kyllä se sitten on mennyttä kalua», sanoi Astrid.

»Niin, minä tiedän, että se oli minulla kaulassani sisälle tullessani.» Hänen äänensä kuulosti niin epätoivoiselta, että Astrid tunsi katumuksen pistoksen.

»Ei hyödytä mitään sitä nyt etsiä, Gita», sanoi Bengt kärsimättömästi. »Täällä on aivan liian hämärä. Älä siitä tänä iltana välitä.»

»En saa mitään rauhaa, ennenkuin olen sen löytänyt.»

»Niin, mutta hupsuahan on sitä pimeässä hapuilla. Menkäämme nyt tanssimaan.»

»Mene sinä; minua ei haluta tanssiminen eikä

mikään muukaan, ennenkuin olen löytänyt kaulakoristeeni; nimitä vain minua hupsuksi, jos tahdot.»

»Ah, käsittänethän, etten sitä tarkoittanut. Mutta minusta on joutavaa tuhlata aikaa sen etsimiseen nyt, ja meille tulisi niin hauskaa tanssista ja monivärisistä lyhdyistä ja kaikesta muusta.»

»On kai parasta, että kaikki etsimme ja annamme musiikin soittaa sedille ja tädeille», virkkoi Astrid ivallisesti.

»Mutta Gita», huudahti Elsa, »isoäitihän on tilannut soittajat, jotta saisimme oikeat tanssiaiset ritarisalissa; pitääkö kaiken raueta tyhjiin sinun tähtesi?»

»Ei, minähän pyydän teitä lähtemään», nyyhkytti Birgit aivan suunniltaan, »älkää minusta välittäkö».

»Gita, kuuntele toki järkipuhetta!» Bengt koetti vetää hänet mukaansa. »Ethän liene niin lapsellinen, että aiot ryömiä täällä kontillasi kaiken yötä.»

»Sinä näytät sairaalta apinalta», sanoi Poika armottomasti.

Astrid nauroi hillittömästi ja tempasi pian toiset mukaansa. Ja ken saa naurajat puolelseen, on valitettavasti aina vahvin. Niin kävi nytkin. Kun kandidaatti Brogren sähkö-taskulampullaan valaisi itkevää, jo punanenäistä ja kälpeätä Birgitiä, näytti tämä niiden mielestä, jotka äsken olivat olleet niin hurmaantuneita hänen reippaaseen, iloiseen olemukseensa, happamalta ja ikävältä.

Bengt ei voinut olla häntä ärsyttämättä. Hän otti Astridin käsivarren ja sanoi:

»No, siis eteenpäin, mars, Svean lipun alla!»

Gerda jäi Birgitin luo.

»Rakas pikku Gita, anna minun etsiä», pyysi hän, »minähän tanssinkin niin kehnosti enkä tänä iltana ole oikein iloinen. Mene sinä muiden luo. Minä lupaan etsiä kaikkialta, kunhan toimitat minulle lyhdyn.»

»Ei, miksi sinä olisit yksinäsi, kun olet suruissasikin. Minä juoksen noutamaan lyhdyn, niin etsimme yhdessä.»

Gerda oli saanut huolestuttavan kirjeen kotoa. Vuokra ja vero olivat maksettavat. Aina oli vaikeata haalia kokoon tavallista suurempaa summaa köyhässä perheessä, ja vaikeinta kesällä, jolloin äidin työansiot olivat huonot. Vanhemmat olivat tosin myöskin kirjoittaneet iloitsevansa siitä, että heidän pikku tytöllään oli hauskaa ja hyvä olla, mutta Gerda ei voinut oikein sydämestään iloita kaikesta loistosta ja rikkaudesta tietäessään, mitä vaikeuksia kotiväellä oli kestettävinä. Hän näki isänsä väsyneet kasvot liian aikaisin harmaantuneen parran kehystäminä ja hän näki äidin suuret surulliset silmät, näki koko tuon pienen, ikäänkuin kuihtuneen kodin. Elämän riemut kaiketi sen aina sivuuttaisivat.

»Tässä on lyhty, Gerda», huudahti Birgit, »se valaisee hyvin ympärilleen».

»Kyllä, mutta tee kuten sinua pyydän, Gitakulta.»

»Ei», virkkoi Birgit, »minä en tahdo».

»Gita, Gita, oletko täällä?» Bengt seisoi ovella. »Nyt otan sinut mukaani tahtoen tai tahtomattasi. Minä aivan yksinkertaisesti kannan sinut, sillä ilman sinua on niin tyhjää, etten voi viihtyä.»

»Minä luulin sinun asettuvan Svean lipun alle.»

»Älä ole pikkumainen, Gita. Se ei pue sinua! Tule pois.» Hän ojensi rukoilevasti kätensä.

»Mutta kaulakoriste!»

»Sitä eivät siilit syö.»

»Ja minä jään etsimään, Birgit», sanoi Gerda. »Sehän on synti. Yhden ainoan hypyn minä tanssin, sitten tulen takaisin.»

Gerda kulki kärsivällisesti ympäri lyhtyineen lehvien keskellä, oksia ravistellen. Yksi ja toinen kypsynyt rypäle putosi alas ja herätti hänessä pian pettyvän toiveen, että se oli kaulanauha. Hän hiestyi ja väsyi, niskaa pakotti jo jokaisella ponnistuksella; mutta hän jatkoi uutterasti etsintäänsä.

— Jos löydän kaulakoristeen, — ajatteli hän itsekseen, — tulee Gita säteilevän iloiseksi, ja ehkä sitten voin pyytää häntä kysymään isoäidiltään, tahtoisiko hän hiukan auttaa isää ja äitiä.

— Ei, — mietti hän heti senjälkeen, — minä en uskalla mitään sanoa. Köyhät vaikenevat aina, väittää isä, ja kyllä se totta on. Kieli käy niin kummallisen kankeaksi, kun on puhuttava huolista.

Hän oli jo käynyt kerran viinitarhan ympäri

ja alkoi nyt kiertää sitä toistamiseen, kun hän aivan lähellä ovea rehevän viiniköynnöksen alla näki käärmeen, joka oli kiertäytynyt kiinni köynnöksen tyveen, ja sen selän ympärille oli kaulanauha viinilehvän ruodin mukana punoutunut. Käärme nukkui, litteä voimakas pää riippui alaspäin kuin puutuneena, ja kiiltävä, suomuinen ruumis vaaleampine mutkaviivoineen oli niin hievahtamatta, että se näytti kuolleelta.

Gerda oli kerran ennen nähnyt nukkuvan kyykäärmeen. Se oli ollut kietoutuneena puunrungon ympäri, mutta oli aivan äkkiä irroittautunut ja lipunut maahan, missä oli kiertynyt tiukaksi köntiksi.

Gerda tunsi kaupunkilaistytön kauhua kaikkia eläimiä kohtaan ja tietysti hän hirveästi pelkäsi käärmeitä. Hän ei voinut erottaa tarhakäärmettä myrkyllisestä käärmeestä, vaan häntä pöyristytti jokaisen matelijan näkeminen.

Nyt hänen oli kuitenkin hillittävä pelkonsa, sillä jos käärme liikahtaisi, luisuisi helminauha alas ja katoaisi tiheihin lehviin — luultavasti jäljettömiin. Se oli nähtävästi riippunut hennossa köynnöksessä, ja hänen täytyi se irroittaa päästäkseen käsiksi Birgitin aarteeseen.

Vavisten kuin haavanlehti hän lähestyi sydän kurkussa. Hänen esiin kurottamaansa kättä kuumotti sormenpäistä ja se värisi kuin vilutautisen. Hän piti lyhtyä niin tanakasti kuin voi valaistakseen kohtaa, ja kun valo lankesi käärmeen päälle, häntä vihlaisi tuskallinen pelko, että otus heräisi.

Samassa seisoi Birgit kynnyksellä. Veri hyytyi hänen suonissaan, kun hän näki Gerdan tarttuvan viinilehvään ihan käärmeen pään takana, mutta kun urhea pikku ystävätär silmänräpäystä myöhemmin juoksi häntä vastaan äärettömästi kaivattu aarre kädessään, päästi neitonen riemuhuudon.

»Gerda, Gerda, sinä olet helmi tyttöjen joukossa!» Ja hän syleili häntä.

»Kuulitko sinä, että käärme sihisi, Gita?»

»Kuulin — ja näin sen kohottavan päätänsä. Se oli kamalaa! Kuinka voit olla niin rohkea?»

»Minä pidän sinusta niin paljon, Birgit.»

»Sinä olet hyvin herttainen, pikku Gerda! Tämän minä heti kerron isoäidille.»

Gerda kietoi käsivartensa ystävättären kaulaan. Hän oli sekä ylpeä että onnellinen, mutta kuitenkin hän nieli jotakin — rukouksen, jota ei uskaltanut lausua, siksi että hänen silloin olisi täytynyt puhua köyhyyden kieltä.

Mutta isoäiti oli huomannut, että jokin painoi hänen pientä turvattiaan, ja kun hän seuraavana päivänä puhutteli Gerdaa kahdenkesken, hänen onnistui ystävällisin sanoin vietellä hänet tunnustamaan, mikä oli syynä hänen levottomuuteensa. Isoäidille tuotti suurta iloa auttaa niitä, jotka muutoin olisivat jääneet unohduksiin. Niin hän usein teki, muttei hän voinut muistaa koskaan nähneensä niin kiitollisia ja säteileviä kasvoja kuin Gerdan, kun hän sanoi juuri aikoneensa lähettää pienen rahasumman

Emilie Vingelle. Oli pian hänen syntymäpäivänsä, ja »hän sai ostaa sillä mitä tahtoi».

Äitikö ostaisi mitä tahtoisi! Sellaista ei Gerda voinut kuvitella, mutta hän oli kuitenkin mieleltään keveä kuin lintu ja uimassa ollessaan rohkeni ensi kerran hypätä ponnahduslaudalta — edistysaskel, josta maisteri Elsa kerskui sekä niille, jotka tahtoivat kuunnella, että niille, jotka eivät tahtoneet.

VII.

Elsa harhateillä.

Eräs koulutoveri, joka vietti kesää Ringsjön rannoilla, oli kutsunut Elsan muutamiksi päiviksi suviasuntoonsa. Isoäiti epäröitsi, antaisiko hänen matkustaa yksinään. Hän oli aivan varma, ettei Ulla-täti mitenkään sitä sallisi, mutta toiselta puolen hän ajatteli, että neljätoistavuotiaan tytön pitäisi tuolla lyhyellä matkalla omin päin suoriutua.

Elsalla itsellään oli ehdottomasti sama vakaumus, ja hän oli vallan hurmaantunut kuvitellessaan, että saisi yksinään matkustaa maailmalle. Tosin oli Flodassa ihanaa, mutta hän oli kuullut ja lukenut niin paljon Ringsjöstä ja sen historiallisesta ympäristöstä, että ihan ulvoi riemusta, kun ajatteli kaiken tuon omin silmin näkemistä.

Toveri olikin luokan hauskimpia tyttöjä, ehkä hiukan vallaton ja huimapää, mutta Elsalla ei ollut mitään sitä vastaan muulloin kuin Lisan saapuessa häntä tervehtimään, sillä silloin Ulla-täti joutui aivan suunniltaan heidän pitämänsä »melun» vuoksi. Tätiä suututti, että tuo-

leja ja pöytiä siirreltiin niille kuuluvilta paikoilta eikä hän sallinut, että juostiin kilpaa lattialla. Bertingin tytöissä oli kuitenkin niin paljon pursuvaa elämää, että he heti tilaisuuden saatuaan hankkivat itselleen korvauksen Ulla-tädin heidän riehakkuudelleen asettamasta hillikkeestä. Tänä kesänä he olivat erikoisesti toteuttataneet vanhan sananparren: »kun kissa on poissa, niin hiiret hyppivät pöydällä». He olivat päästäneet kaiken kisailuhalunsa ja huimuutensa valloilleen vapaasti, kuin ei mikään vanhan, laihan neidin etusormi koskaan olisi varoittavasti ilmaa piirtänyt.

Perin kevytmielisesti Elsa jätti opettajavelvollisuutensa sekä lukemiseen että uimiseen nähden. Viransijaisia ilmoittautui kuitenkin etsimättä. Birgit tarjoutui ohjaamaan Barbron lukuja, ja Märta otti huolehtiakseen uimaopetuksesta. Barbro lupasi ylväästi täyttää Hipin paikan marjapensaiden juurella, jotka nyt olivat varsin puoleensavetäviä. Aina kehoitti sisartaan »toimittamaan itsensä jälleen kotiin sunnuntaiksi», sillä silloin juoksuhauta olisi varmasti valmis, ja tottahan Elsa muisti luvanneensa olla haavoittuneena sotilaana kokonaisen iltapäivän.

»Kaihan nyt voin täysin luottaa sinuun, pieni Hip», virkkoi isoäiti hyvästellessä, »lupaathan pitää varasi junanmuutoissa, sillä sellaisia on paljon meidän skånelaisilla rautateillämme».

Elsa lupasi tietysti kaikessa olla mallikelpoinen, ja kun hän oli mukavasti asettunut pehmeälle sohvalle rautatievaunuun, pieniruutuinen

pukuhame niin tasoitettuna, ettei se rypistyisi, vaaleanharmaat silkkisormikkaat päivettyneissä käsissä ja kaukoputki riippumassa hihnassa olkapäältä, hän tunsi olevansa kuin oikea englantilaisen tyttökirjan mallihenkilö.

Mutta vaikka hänen käytöksensä osoitti täysin hyvää kasvatusta, pamppaili hänen sydämensä riemusta ja veri kuohui suonissa vuolaiden kevätpurojen lailla. Oli jotakin aivan erinomaisen juhlallista olla ensi kertaa omin päin maailmalla ja itse määrätä itsestään.

Hän lueskeli hetkisen, maisteli herkullisesta eväslaukusta ja tarkasteli harvoja matkakumppaneita. Seudun maisemillekin hän soi osan elohopeisesta mielenkiinnostaan, mutta oikeastaan hän ajatteli koko ajan junanmuuton jännittävyyttä vieraalla asemalla. Ensiksi hän saapuu Höriin ja viipyy siellä päivän erään äidin lapsuudentuttavan luona, joka istui halvattuna ja mielellään tahtoi nähdä jonkun rakkaan Agnesinsa tytöistä. Sieltä hän sitten jatkaa matkaansa Hörbyhyn. Hän saa nousta junaan ja junasta pois kuin täysikasvuinen nuori nainen siro ruskea matkalaukku kädessä. Olipa mainiota, että Lisa oli hänet kutsunut. Kuului olevan niin kaunista Klintan seudulla, missä Lisa oli täysihoidossa, ja tämä oli erittäin viekoittelevasti kuvaillut, millä tavalla Ringsjön rapuja pyydysteltiin. Ravustus oli aivan äskettäin tullut luvalliseksi, mutta Lisa oli nauttinut siitä huvista edellisenä kesänä, ja se oli hänellä tuoreessa muistissa.

Isoäidiltä Elsa oli saanut lainaksi Matkailijayhdistyksen oppaan, ja elävällä mielenkiinnolla hän luki useaan kertaan jännittävät tiedonannot Ringsjön tienoilla olevasta maanalaisesta käytävästä, jota nimitettiin Snapphanen haudaksi, Trollkullen-nimisestä kukkulasta ja jyrkästä liuskakivi-seinäisestä laaksonuomasta: kuuluisasta Ryöväriluolasta.

Junaan nouseminen Hörissä tapahtui ilman mitään seikkailuja. Kolme lihavaa rouvashenkilöä otti melkoisen tilan ummehtuneessa vaunuosastossa. Ei voinut avata mitään ikkunaa, sillä ankara sadekuuro kohisi juuri ulkona; vesipisarat tappelivat likaisilla lasiruuduilla ja hämmensivät kaiken näköalan. Juna viipyi kauan asemalla. Nuo kolme naista puhkuivat ja voivottelivat, ettei se koskaan lähtenyt ajoissa. Oli aivan sietämätöntä tällä tavoin istua ja odottaa.

Sitten ystävällinen veturi vihdoin kimahdutti lähtövihellyksen, ja äkkiä nuo kolme lihavaa naista hyökkäsivät pystyyn ja huusivat kilpaa: »Emme suinkaan nyt vain ole mitään unohtaneet!»

Tämä on rämisevä ja hoippuva maalaisjuna. Vaunu hypähtelee ja tutisee lakkaamatta, mutta Elsaa se ei häiritse. Hän ei välitä rankasta sateestakaan. Kumitakki on matkavaippaan käärittynä.

Nuo paksut naiset sensijaan huokailevat ja siunailevat.

»Se ei tänään päätykään. Kuinka me teemme Hörbyssä? Tulemme likomäriksi.»

»Likomäriksi», säestävät molemmat muut, jotka eivät sillä kertaa ole puhuneet.

»Eikä tässä tiedä, missä ollaan. On mahdotonta nähdä ulos.»

»Niin, kun ei tunne tietä, niin . . .»

Vaikka Elsa onkin hyvin varustettu, ei hänellä kuitenkaan ole aikataulua. Isoäiti ei koskaan ole sellaisia ymmärtänyt eikä usko, että kukaan voi selviytyä kaikista noista asemista ja ajoista tai tietää, mitä sarekkeiden päälle merkityt kirjaimet tarkoittavat.

Nyt Elsa toivoo, että olisi ollut kyllin toimelias hankkiakseen itselleen sellaisen taulun, sillä lihavien naisten matkahätä tarttuu häneenkin.

Junan pysähtyessä ensimäistä ja toista kertaa he istuvat paikoillaan ja sanovat toisilleen: »Tämä ei suinkaan voi olla Hörby.»

Mutta kun konsaan turhanpäiten kiirehtimätön veturi kolmannen kerran töksähtää taaksepäin vaunuineen, eräs naisista nousee päättäväisesti. »Tässä on Hörby, Mathilda», sanoo hän.

»Onkohan vain . . . onkohan sentään . . .?»

»Hörby se on. Tässä on junanmuutto, joten saamme rientää, enkä muuten tiedäkään, milloin toinen juna lähtee.»

»Niin, mutta onkohan tämä Hörby?»

»Minä vakuutan.»

Hattulippaat ja voileipäpaketit, laukut ja sateensuojat tanssivat kiihkeätä piirileikkiä ahtaassa vaununosastossa. Elsa erottaa omat

matkakapineensa ja päättää, ettei ainakaan hän viivyttele junasta lähtemisessä. Mutta se ei sittenkään ole niin helppoa, sillä sateen tauottua on vaunusillalle kerääntynyt joukko nuorisoa, ja hänen täytyy raivautua siinä seisoskelevien lävitse.

— Kummallista, etteivät ihmiset yhtä hyvin astu alas, kun kerran juna ei kulje eteenpäin; mutta he eivät tietenkään ole tottuneita matkustamiseen, — ajattelee hän ylimielisesti.

Valtava vesilätäkkö juuri jalkaportaan edessä viivyttää häntä vielä sekunnin, pari, ja juuri kun hän on järjestänyt tavaransa ja tiedustelevasti katsahtaa ympärilleen, hän kuulee veturin viheltävän aivan kimakasti ja poikamaisesti ja — juna lähtee liikkeelle.

— Nyt se vie koko liudan mennessään, — tuumii Elsa, — niin sitä kuhnustelijoille käy. — Hän ei näe vilahdustakaan paksuista rouvashenkilöistä; kaikesta päättäen ne eivät ole ehtineet ulos.

»Olkaa hyvä ja sanokaa missä Snogerödin juna seisoo», kysyy hän eräältä asemamieheltä.

»Snogerödinkö juna? Ei se täällä ole.»

»Milloin se sitten saapuu?»

»Se ei totisesti saavu ollenkaan, sillä tämä on Fulltofta.»

»Eikö tämä ole Hörby?»

»Ei, sinne päästäkseen neidin olisi tarvinnut matkustaa vielä vähän kauemmaksi.»

Elsa ei mielestään ole koskaan hävennyt niin perinpohjin omaa ajattelemattomuuttaan ja tyh-

myyttään kuin nyt seisoessaan vieraalla asemalla. Hän on niin nolostunut, että vain tuijottaa asemarakennukseen, jonka seinällä nimi aivan oikein on luettavana isoilla, selvillä kirjaimilla.

Ettei hän ollut aikaisemmin kysynyt! Olisihan hänen pitänyt tietää, että isohkon asemakylän täytyi näyttää toisenlaiselta!

Kyyneliin puhkeaminen ei kuitenkaan ollut Elsan luonteen mukaista. Tosin hän on sekä nolostunut että levoton ja aprikoi, kuinka seikkailu mahtanee päättyä, mutta reipasta mielenlaatuansa hän ei kadota.

Hän kääntyy uudestaan miestä puhuttelemaan.

»Ei suinkaan tuo ollut viimeinen juna?»

»Oli niinkin, tänään ei enää lähde mitään junaa.»

»Minun matkani määränä on Klinta. Ehkä voi saada kyydin?»

»Silloin neiti pääsee perille vasta keskellä yötä, eikä tän'iltana ole ketään kyyditsijääkään.»

Hän puhuu niin varmasti, että Elsan rohkeus jälleen alenee.

Eräs toinen mies saapuu siihen. Hän tuoksuu kalalta ja märiltä vaatteilta, mutta näyttää pirteältä ja hauskalta.

»Jos pikku neiti aikoo Klintaan, niin voi päästä Jönssonin ja minun veneessäni», sanoo hän. »Me soudamme kotiin kalanpyydyksinemme ja aluksessa on kyllä tilaa.»

Elsa ihastuu aluksi tarjouksesta niin, että heti suostuu, mutta tallustaessaan hämärissä

kolmen tuntemattoman miehen kanssa tietä pitkin järvelle hän alkaa kuitenkin tuntea hiukan pelkoa.

Mutta sen, joka leikkiin antautuu, on Elsan periaatteen mukaan leikki siedettävä, ja hän päättää, ettei osoittaudu jänikseksi, vaan käyttäytyy ikäänkuin hänen jokapäiväisiin tapoihinsa kuuluisi tuolla tavoin pilvisinä iltoina makuullemenon aikaan lähteä soutelemaan kenen kanssa vain sattui.

Miehet eivät kiinnitä häneen enempää huomiota kuin että vain vakuuttautuvat hänen mukanaolostaan. Muutoin he vilkkaasti ja nauraen rupattelevat kielellä, jota Elsan on perin vaikea ymmärtää. Hän käsittää, että sen täytyy olla Skånen murretta, mutta senlaatuista maalaiskieltä, jota hän ei koskaan ennen ole kuullut.

Kun he vihdoin saapuvat järven rantaan, huomataan, että vene on ensin tyhjennettävä vedestä, ennenkuin sitä voidaan käyttää.

»Pikku neidin tulee olla kärsivällinen», sanoo Elsan suojelija; »hetkisen viivyttyämme me saamme kauniin ilman ja kuutamon».

»Ei kai se liian kauaa kestä?»

»Ei, olkaamme nyt levollisia.»

Se ei Elsalle juuri ole helppoa. Hänen sydämensä lyö rajusti, ja ajatukset kiitävät myrskypilvien tavoin hänen seisoessaan kostealla rannalla matkalaukkunsa vieressä. Jotakin lohtua tuottaa tieto, että sieltä on iso karamellipussi saatavissa. Hän aikoo tarjota auliisti karamelleja päästäkseen miesten suosioon.

Sillävälin kun kaksi miehistä tyhjentää venettä, leikkelee kolmas tuoretta leppää; hän tulee kantaen isoa, tuoksuvaa, vihantaa kimppua ja nyökkää hilpeästi Elsalle:

»Me somistamme veneen lehvillä.»

Oi, oi — ajattelee Elsa, — sittenhän tulee vielä myöhäisempi. Eivät suinkaan ne sillä vain mitään pahaa tarkoita? — Entä, jos ne viivyttelevät voidakseen helpommin ja kenenkään huomaamatta ryöstää hänet, ja ehkä sitten paiskaavat hänet järveen. Hän muistaa äkkiä mustakulman maankiertäjän, jonka käsiin Gita oli joutua metsässä, ja kylmät väreet karmivat hänen selkäpiitänsä, ikäänkuin hän seisoisi ryöpyn alla. Eiköhän olisi parasta juosta tiehensä? Mutta mihin? Kello on pian yhdeksän, ja useimmat olivat jo menneet levolle maaseudun aikaisen tavan mukaan. Uusi levoton pelko suhahtaa kiharatukkaiseen päähän. Ehkei hän enää pääsekään huvilaan, sitten kun on saapunut? Lisa oli luvannut tulla hevosella häntä vastaan Snogerödin asemalle, ja kun hän ei saapunutkaan junassa, luultiin tietysti, että hän oli saanut esteen. Aivan varmaa oli, etteivät he häntä tänä iltana odottaneet.

Vaikka Elsa on päättänyt olla rohkea, lyövät nyt hänen polvensa loukkua kuin kalisevat hampaat. Äänensä hän kuitenkin koettaa tehdä varmaksi astuessaan veneeseen ja tiedustellessaan, kuinka pitkältä toisesta rannasta lienee siihen paikkaan, mihin hän aikoo.

Vastaus on kovin masentava. Hänen on

kuljettava kappaleen matkaa synkän metsän läpi eikä hän suinkaan pääse perille ennen puolta kahtatoista. Elsa on aivan ymmällä.

»Mutta ellei neiti ennen ole asunut kalastajatuvassa, olisi ehkä hauska sitäkin kokea», sanoo Elsan hilpeä ritari, »äiti ja tenavat kyllä laittavat tilaa. Ja nyt on alus matkakunnossa, joten voimme lähteä ulapalle aukealle. Olkaa niin ystävällinen, neitiseni.»

Elsa harppaa perään, jonka miehet ovat erikoisen huolellisesti lehvittäneet ja kuivanneet. Sitten sullotaan tyhjiä kalalaatikoita ja täysi eväsvasu tuhtojen alle. Kolme olutpuolikasta avataan juhlallisesti, ja ennenkuin Elsan ritari kohottaa pullon huulilleen, hän tarjoo siitä tytölle.

»Olkaa hyvä ja maistakaa!» Kukin saa olla omana lasinaan, kun ei olla häissä.»

»Ei, kiitos, en minä tahdo», torjuu Elsa, mutta peläten jollakin tavoin ärsyttävänsä »Silli-Pekkaa», kuten hän oli toisten kuullut suojelijaansa nimittävän, lisää hän kohteliaasti: »vaikka se kyllä on kauhean hyvää».

»Niin, sen hän saa uskoa», vakuuttaa »Silli-Pekka» säteillen.

Vihdoin työnnetään vene vesille. Samassa tirkistää kuu häikäisevän kirkkaana rikkinäisten pilvien raosta ja valaa hopeahohdettaan uneliaaseen maisemaan, joka kehystää hiljaista, harmaata, matalarantaista järveä. Kaikki muuttuu kuitenkin ihmeellisen kauniiksi tässä loisteessa, joka valonheittäjäin tavoin kimaltelee metsän tummien huippujen ja laajojen vainioi-

den yli. Puiden yli hän erottaa jotakin keskiaikaisen linnan sakaroita muistuttavaa.

»Se on Bosjön luostari», selittävät soutajat. He tekevät kernaasti pienen ylimääräisen kaarroksen, jotta tyttö voi sen paremmin nähdä.

»Huomenna on sunnuntai ja saamme levätä», sanoo Jönsson hyvänsuovasti. »Nyt sopii sinun, Silli-Pekka, kertoa aavejuttujasi.»

Elsa tarjoo karamellipussista. Aavejutut ovat parhainta, mitä hän tietää, mutta tällä haavaa olisi hänestä sentään hauskempaa, jos miehet soutaisivat, sensijaan että lepäävät airoillaan odottavassa asennossa.

»Kerro siitä, kun olit pyydystämässä rapuja tulisoihduilla», kehoittaa peränpitäjä.

»Mutta sitten ehkä pikku neiti säikähtyy», lausuu Silli-Pekka leveästi hymyillen.

»Enpä suinkaan, minä en ole pelkuri», vakuuttaa Elsa, vaikka tuska puristaa hirveästi kurkkua.

Silli-Pekka rykäisee ja pistää ensin lauluksi:

«Oli isä mulla laivuri, merenkyntäjä-jä,
mies hartevin, jukoliste, ja jäntevä-vä« j. n. e.

Kun oli laulettu vähintäänkin kaksikymmentä värsyä, pääsi Silli-Pekka kertomatuulelle.

Molemmat toiset soutavat verkalleen ja kuuntelevat tyytyväisinä. Seudun murteen ymmärtäminen on Elsalle yhä vaikeata, mutta hän käsittää kuitenkin, että he kerran sysimustana yönä olivat olleet järvellä tervatuin tangoin ja

tulisoihduin. Kepit pistettiin veteen mataliin kohtiin, ja rapuja kasaantui paksunaan niiden päälle. Juuri kun miehet aikoivat nostaa tangot ylös, pistäytyi vedestä esiin päätön ruumis ja pari pitkiä käsivarsia, ja ruuhen ympärillä loisti kuin tulen liekki.

»Ken vie minun äyriäiseni?» ärjäisi karkea, ontto ääni. »Antakaa ne tänne, tai muutoin kaadan veneen.»

Kalastajat olivat heti käsittäneet, että ilmestys oli aavekummun peikko, mutta kun eivät tahtoneet luopua ravuista, he sousivat kaikin voimin. Heidän päästyään lähelle maata vene kiepsahti kumoon ja koko rapusaalis vaipui pohjaan.

Silli-Pekka oli matkannut laajalti maailmassa, olipa purjehtinut valtamerilläkin, ja kertoi kokemuksistaan toisen kaamean ja kummallisen tarinan toisensa jälkeen.

Kerran hän oli ollut laivassa englantilaisen sataman edustalla, kun nainen, josta hän koko matkan varrella ei ollut nähnyt vilahdustakaan, äkkiä seisoi hänen vieressään luvaten hänelle viisi puntaa, jos hän soutaisi hänet maihin.

Sellaista rahanansiota Silli-Pekka ei voinut vastustaa. Hän laski venosen vesille ja olisi voinut vannoa nähneensä tuon valkopukuisen naisen astuvan siihen. Mutta hänen soudettuaan jonkun matkaa laivasta nainen oli poissa, ja liikuttipa hän airojaan kuinka tarmokkaasti tahansa, ei hän saanut venettä paikaltaan hievahtamaan ennenkuin päivännousussa.

Elsa hytisee vilusta ja on niin uninen, että silmäluomet melkein painuvat kiinni, mutta hän ei edes uskalla nukahtaa, sillä Silli-Pekka on kertonut niin ihmeellisen ja kammottavan tarinan jääkylmistä käsistä, jotka vetivät nukkuvan merimiehen alas syvyyteen. Eikä miehestä sen koommin löydetty »evääkään».

Karamellipussi on tyhjentynyt, ja Jönsson utelee, eikö pikku neidillä olisi vielä jotakin tarjottavaa.

Ei, Elsalla ei ole muuta, ja hän vapisee pelosta, että he suuttuvat hänelle. Hän yrittää kuitenkin olla ryhdikäs ja sanoo niin reippaasti kuin voi:

»Ehkä saan auttaa soutamisessa, niin päästään hiukan nopeammin.»

Elsa-poloinen, milloinkaan hänelle ei ole niin sydämellisesti naurettu! Hilpeys on tuskin asettunut, kun vene törmää maata vasten.

Tuvassa nukkuvat makeasti sekä äiti että »tenavat». Ilma siellä on sakeana kaikenlaisesta, ja lämpö tuntuu kostealta huurulta. Elsa ei voi käsittää, missä hän saisi tilaa tässä hänen mielestään jo ennestäänkin liiaksi kansoitetussa suojassa; mutta kun äiti on herännyt ja hänelle selitetty, että »tytti» tarvitsee yösijan, hän aivan yksinkertaisesti siirtää yhden »tenavista» seinuspenkille, joten makuusija saadaan vapaaksi.

Elsa kiipeää kiitollisena vuoteeseen ja ennen nukkumistaan hän töin tuskin ehtii ajatella: — Mitäpä, jos täti Ulla nyt näkisi minut, pesemättömänä, kampaamattomin hiuksin ja harjaa-

mattomin hampain ja tietäisi minun makaavan kalastajatuvassa, minun, yhden Bertingin sisaruksista, jotka eivät koskaan saa pistää nenäänsä edes palvelijatarten huoneeseen!

Seuraavana aamuna hän herää reippaana ja iloisena, saa vastalypsettyä maitoa ja vuoden vanhaa varrasleipää, mikä kuitenkin maistuu mainiolta. Ystävällisempää ja vieraanvaraisempaa isäntäväkeä ei voi ajatellakaan, ja lasten ihaillen katsellessa jokaista vaatekappaletta, minkä hän pukee yllensä, hän joutuu sekä hämilleen että tuntee itsensä imarrelluksi.

»Sinä olet kai jostakin kauppalasta, sinä, koska sulla on niin paljon koruja», sanoo sinisilmäinen pikkuvanha kahdeksanvuotias. Hän hypistelee Elsan viheriäistä silkkivyöhikköä ja maiskuttaa riemastuneena huuliansa.

Kaksi vanhempaa tyttöä lähtee Elsaa saattamaan, jottei hän eksyisi, kun hän varsin myöhään aamupäivällä eroaa kunnon kalastajaväestä. Ja näillä kolmella tytöllä on tavattoman hauskaa matkalla. He kiipeävät kiviaidoille ulottuakseen oivallisiin pähkinöihin ja sukeltavat karhunvatukkapensaisiin virkistääkseen itseänsä mehevillä ihanilla marjoilla.

Hyvin kasvatettu mallikelpoinen nuori matkailijatar saapuu säteilevän iloisena, mutta hame hiukan tahraantuneena ja tukka aika lailla pörrössä määräpaikkaansa, missä rouva juuri on kyhäämässä sähkösanomaa tiedustellakseen erästä seikkailevaa Elsa Bertingiä.

VIII.

Uimakilpailu.

Mikään vuodenaika ei kulu niin väleen kuin kesä, ja jos siinä sitäpaitsi on ollut pelkkiä iloisia ja onnellisia päiviä, tuntuu oikein surulliselta, kun syksy lähestyy.

Kaksi täyttä kuukautta olivat Bertingin tytöt olleet Flodassa, kun he eräänä päivänä saivat postissa kirjeen Ulla-tädiltä, joka ilmoitti nyt palanneensa huvilaan ja olevansa valmis vastaanottamaan neljä veljentytärtänsä. Näissä, lisäsi hän, »oli epäilemättä paljon toivomisen varaa, mitä ahkeruuteen, järjestykseen ja säännönmukaiseen käytökseen tuli».

Birgit luki kirjeen ääneensä, ja Elsa, joka oli istunut kuistin kaiteella sääret riipuksissa, hinasi itsensä vaistomaisesti alas kuullessaan sanan »säännönmukainen».

Ulla-täti otaksui vielä, että he olivat »niin piloille hemmoteltuja, ettei hän enää ollenkaan saisi heitä pysymään kurissa».

»Ei, minä olenkin melkein ajatellut, ettei hän tästälähin voi pitää minua kurissa», virk-

koi Barbro perin varmana nyökäten; »minä olen väsynyt hänen jankutukseensa».

»Pikku Bab», puuttui isoäiti puheeseen, »minun mielestäni menettelet paljoa viisaammin, kun koetat olla tottelevainen ja kiltti. Kuulkaahan, tyttöset, minä luin kerran pienen tanskalaisen värsyn, jonka muistaminen voisi olla teille hyödyksi. Kirjoita se heti paperille, Elsa, ja ajatelkaa, että isoäiti, niin vanha kuin hän onkin, yrittää elämässään noudattaa siinä annettuja neuvoja. Näin se kuuluu:

'Tar du en Ting med det onde,
saa stöder du straks paa Grund.
Men tar du en Ting med det gode,
med Hjerte og Barnemund,
saa fölger dig hele Verden,
selv den arrigeste lille Hund'.[1]»

Poika rähähti nauruun.

»Oi, isoäiti, tohditko sinä nimittää Ulla-tätiä ärtyiseksi rakiksi!»

Isoäiti joutui aivan hämilleen. »Enhän minä sitä niin kirjaimellisesti tarkoittanut, pikku Aina. Te isommat tytöt käsitätte kyllä sisällyksen paremmin. Ulla-täti pitää teistä hyvin paljon ja toivoo teille kaikkea hyvää, mutta häneltä puuttuu iloista sydämenlämpöä. Ehkä hänellä

---

[1] Jos näet kaikessa pahaa, niin ajat heti karille. Mutta jos säveästi haastat sydämestäsi ja lapsenkielin, niin koko maailma sinua seuraa, ärtyisin pikku koirakin.

on sitä ollut, mutta se on jäähtynyt kaipauksesta tai surusta. Kun huomaatte hänen olevan erityisen kärsimättömän ja 'häijyn', kuten te sitä nimitätte, vaivaa häntä arvattavasti oman sydämensä kylmyys ja lämmön kaipuu. Kiusoittamisen asemesta teidän tulisi silloin parhaanne mukaan osoittaa hänelle ystävällisyyttä ja luottamusta. Sekä suurten että pienten on auliisti tuettava toisiansa; uhmailija on aina väärässä.» Isoäiti hymyilee, sillä tytöt katselevat häntä silmät ammollaan. »Te ette ole tottuneet kuulemaan minun saarnaavan», lisää hän, »ja nyt se onkin lopussa. Jatka kirjeen lukemista, pikku Gita, niin sitten kerron teille jotakin.»

Birgit lukee melkoista pehmeämmällä äänellä kuin äsken. Hän on mielessään myöntänyt isoäidin olevan oikeassa. He ovat olleet uppiniskaisia tätiä kohtaan, mutta tuntuu siltä, kuin tämä vapaa, onnellinen kesä olisi huuhdellut pois paljon heidän pahoja ominaisuuksiaan. Kaikki he ovat pienistä takkuisista häkkilinnuista kehittyneet voimakassiipisiksi olennoiksi. Vihdoin on pitkä kirje kaikkine käytännöllisine neuvoineen ja kehoituksineen luettu ja Elsa hyppää jälleen kuistin kaidepuulle. »Poika» asettuu eräälle pylväälle näyttäen säärensä paljoa pitemmältä kuin mitä Ulla-täti hyväksyisi, ja Barbro oikaiseikse pitkin pituuttaan pöydälle selälleen.

»No, isoäiti», sanoo hän innokkaasti, »puhukaa nyt siitä, mistä lupasitte puhua. Se on kai jotakin oikein rattoisaa.»

»Niin, minä nimittäisin sitä kaiken kruunuksi», hymyilee isoäiti. »Luullakseni te ajattelette samoin.»

»Älkää sanoko mitään, antakaa meidän arvata, se on niin kauhean jännittävää», sanoo Aina. Elsasta ja Barbrosta ehdotus on hyvä, mutta Gerda, joka on istunut käsitöineen verannan toisella puolella, nousee ääneti ja aikoo huomaamatta lähteä.

Hänenkin on pian matkustettava kotiin tämän hupaisimman kesän jälkeen, mitä hän koskaan on viettänyt; rinta tuntuu niin raskaalta hänen ajatellessaan, että kaikki iloiset päivät häipyvät vain muistoiksi ja että ne aurinkoisesta välkkeestään ja riemuistaan huolimatta ehkä eivät voi tuottaa samaa hyötyä kuin hämärän takkavalkea, josta hänen äiti-rukkansa niin paljon pitää, mutta jonka sytyttämiseen hänellä harvoin on varaa.

»Mihin pikku Gerda aikoo lähteä?» kysyy isoäiti. »Jää tänne, pieni ystäväni. Minun tiedonantoni koskee teitä kaikkia. Koeta sinäkin arvata.»

»Entä jos isoäiti määräisi palkinnon sille, joka arvaa oikein», ehdottaa Barbro hyväilevästi.

Isoäiti miettii hetkisen.

»Niin, senhän kyllä voisin tehdä», myöntää hän vihdoin. »Jos joku teistä arvaa oikein, hän saa valita itselleen lahjan muistoksi — niin, tiedättekö mistä?»

»Kesänvietostamme Flodassa», yrittää Birgit innokkaasti.

»Eipä niinkään, sitä ei tarvittane; luulen tyttösteni täälläolonsa ilmankin muistavan, vai kuinka, Gita?»

»Kyllä», vastaa Gita lämpimästi, »minä en sitä koskaan unohda».

»Ei, minä luulen, että lahja tulee muistoksi siitä, mitä isoäiti nimittää kaiken kruunuksi», sanoo Elsa. »Ja arvatakseni on kysymyksessä joku matka.»

»Hurraa, minä tiedän», huutaa Poika, »me matkustamme Malmöhön!»

»Tuo piti jo läheltä, mutta palkintoa et ole voittanut», nauraa isoäiti.

Gerda puuttuu puheeseen ujosti ja innostuksesta tummina tuijottavin silmin.

»Kööpenhaminaan!»

Tämä ainoa sana vaikuttaa sähkökipunan lailla. Vain Birgit on kerran ollut Salmen tuolla puolella, ja hän on niin innokkaasti kuvaillut sisarille Tanskan pääkaupungin hauskuuksia, että isoäidille äkkiä alkaa tulvimalla sataa kysymyksiä neljän tytön tungeskellessa hänen tuolinsa ympärillä. Gerda pysyttelee loitompana. Ei suinkaan ole mahdollista, että hän pääsisi mukaan.

»Onko totta, isoäiti, että saamme matkustaa Kööpenhaminaan koko parvi?» kysyy Elsa lyöden käsiänsä yhteen.

»Ja käydä Tivolissa tai miksi sitä sanotaan», huudahtaa Aina. »Sitten minä ajan kaksikymmentä kertaa karusellissa.»

»Isoäiti, isoäiti» — Barbro heittäytyy hänen

helmaansa — »minä olen sellaisessa jännityksessä, että pakahdun tähän paikkaan, ellen saa kuulla, sitäkö isoäiti kruunulla tarkoitti».

»Sitä juuri, Gerda arvasi aivan oikein ———» alkaa isoäiti, mutta ei ehdi pitemmälle, sillä kaikki tytöt, vieläpä hiljainen Gerdakin, kajahuttavat riemuissaan oikein intiaanihuudon, tarttuvat toisiansa kädestä ja pyörivät ympäri hurjaa vauhtia, kunnes ovat miltei hengästyneet. Silloin he vaipuvat ken korituoliin, ken portaille, ja Aina puolestaan lattialle Trogenin, villakoiran, viereen, joka unessaan suopeasti heiluttaa häntäänsä.

»Kertokaa enemmän, kulta isoäiti», läähättää Birgit. »Gerdako ja minä saamme olla 'esiliinoina'?»

»Ei, siihen te ette kelpaisi», nauraa isoäiti. »Isä itse tulee tänne . . .»

Poika lennähtää ylös ja kiljahtaa: »I-hi-hi hi-hiih!» kimeämmin kuin höyrypilli.

»Hiljaa toki, Aina», kehoittaa Elsa. »Oh, niin hurjan lystiä! Tuleeko isä?»

»Tulee, setä Knutin, täti Toran ja Einar-serkun kera, ja tarkoitus on, että kaikki viisi tyttöäni saavat matkustaa heidän kanssaan Salmen taakse viettääkseen vanhan Tivolin kolmattakahdeksatta syntymäpäivää. Silloin on aina suuret juhlat.»

»Aivan liian hauskaa — minä o l e n jo pakahtunut», selittää Barbro, mutta samalla hän pyörähtää ympäri ja hyppää tasakäpälää.

Isoäiti jatkaa:

»Siitä tulee totisesti oikea karavaani, sillä minä aion lähettää kiltin neiti Krollin mukaan, ja Einar on pyytänyt, että hänen entinen kotiopettajansa Bengt Malm saisi tehdä seuraa.»

Birgit, joka tähän asti on ollut yhtä säkenöivän riehakka kuin toisetkin, käy äkkiä ihmeellisen hiljaiseksi. Sehän on ollut hänen ainoa salainen toivomuksensa, ja nyt sekin toteutuu. Hän on niin täydellisesti onnellinen, että tuntee, ikäänkuin kaikkien hänen lapsuusaikansa joulujen riemu uudestaan syttyisi hänen rinnassaan. Sydämen täyttävät kirkkaasti valaisevat joulukynttilät. Hän ei enää voi meluta kuin toiset, vaan istuu ääneti välkkyvin sinisilmin ja suu puoliavoinna. Tällä haavaa hän unohtaa, kuinka surunvoittoiselta hänestä oli tuntunut, että täytyisi sanoa hyvästi puistolle muistoluolineen, pitkille lehmuskäytäville, missä oksat kaartuvat holveiksi, joiden lävitse aurinko ja kuu yhtä hurmaavasti loistavat. Hänestä tuntuu päinvastoin, että nyt tuskin jäähyväisiä tuleekaan; hän ottaa kesän mukaansa. Ja se puhkeaa uuteen kukkaan talven tuiskuissa ja pakkasissa, jahka hän pääsee Tukholmaan. Niin on ainakin Bengt sanonut, ja kukapa sen varmemmin tietäisi?

On ollut niin turvallista ja lämmittävää asua äidin tyttökammiossa niiden esineiden ympäröimänä, joita hän on kosketellut ja jotka ovat olleet hänelle rakkaat. Toisinaan on Birgitistä tuntunut, kuin äiti olisi istunut hänen luonaan vuoteen reunalla kuuntelemassa hänen

sydämensä salaisuuksia. Hän oli kerran, kun Astrid oli häntä niin kiusoitellut, että hän vastoin tahtoaan oli käynyt tylyksi Bengtille ja tiuskaissut hänelle, kuullut itsensä lausuvan:

»Äiti rakas, muistathan, miltä tuntui nuorena ollessa, kun ei aina löytänyt oikeata tietä?»

Ja silloin oli ikäänkuin joku olisi suudellut häntä otsalle ja kuiskannut:

»Ole vilpitön ja rehellinen, lapseni, jotta sinun ei koskaan tarvitse pelätä itseäsi. Mikään vihollinen ei ole pahempi kuin omantunnon tuskat.»

Sitten aamulla hän käsitti nähneensä unta, mutta äidin sanat hän oli löytänyt pienestä muistikirjasta, joka oli tämän ompelupöydän laatikossa.

Ilonsakin hän oli näkymättömälle huonetoverilleen uskonut, ja tuntui ikäänkuin syli olisi avautunut häntä kohti, kun hän iltaisin tuli ylös päivän aurinkoisen onnen täyttämänä.

Nyt tulee äidin huone suljettavaksi ensi kesään saakka, mutta silloin kaikki siellä elpyy jälleen ja kuuntelee nuoren tytön valoisasta tulevaisuususkosta ja toivosta väräjävää ääntä.

Birgit havahtuu todellisuuteen kuullessaan Elsan reippaan äänen:

»Millainen Einar-serkku on, isoäiti? Voiko hänen kanssaan jutella vai pitääkö tapella kaiken aikaa?»

»Tapella?» kysyy isoäiti kummastuneena.

»Niin, se on yleensä Elsan tapa seurustella

samanikäisten poikien kanssa», selittää Birgit nauraen.

»Mutta tyttöseni!»

»Niin, mitäpä sille voi? Niin pian kuin ne kuulevat, että olen samalla luokalla kuin ne itse, tulevat ne mahtavan näköisiksi ja sanovat, että tyttöjen tiedot sentään aina ovat pienemmät ja että tyttökoulut ovat joutavaa hullutusta.»

»Ja sitten sinä todistat heille tyttökoulujen korkeaa sivistystasoa iskuilla ja lyönneillä?»

»Niin, kun en saa heitä vaikenemaan, niin... niin törmäämme yhteen!» Elsa näyttää hiukan nolostuneelta ja lisää ikäänkuin peitellen: »Mutta ehkä Einar on siivompi. Emme ole tavanneet toisiamme siitä asti, kun kumpikin olimme neljännellä luokalla. Silloin minun täytyi antaa hänelle löylytys, koska hän väitti, etten kelpaa lääkäriksi, kun olen tyttö.»

»Osanneeko hän uida?» kysäisee Barbro.

»Kyllä minä luulen.»

»Sitten ehkä voisimme järjestää sekä herrain että naisten uimanäytöksen!»

Juuri tulossa oleva uimanäytös oli yleisen mielenkiinnon aiheena kaikille osanottajille. Pappilan tytöt, jotka viattomuudessaan eivät ennen koskaan olleet käyttäneet uimapukuja, olivat hankkineet itselleen loistavan punaiset puvut ja lakit, mitkä erehdyttävästi muistuttivat kärpässieniä. He harjoittelivat etenkin kilpauintia. Maisteri Elsa oli määrännyt maaliksi noin sadan metrin päässä rannasta sijaitsevan pienen saa-

ren. Veden matalalla ollessa liittyi »saari» mannermaahan työntyen vain kapeana kielekkeenä ulappaa kohti, ja veden noustessa ruohokenttääkin peittämään ulottui se tytöille ainoastaan kaulaan, mutta sekä Ester että Ruth olivat niin lihavat, että »kohosivat pinnalle» ja voivat uida varsin matalassa vedessä. Heidän kilpailijoikseen pikauinnissa tulisivat Barbro ja Märta. Nämä olivat molemmat pelottomia ja voimakkaita.

Birgit ja Astrid harrastivat etupäässä siroja hyppyjä. Aina harrasti intiaaniuintia ja Märta sukeltamista. Tyttöjen oli täytynyt luopua tähtikellunnasta, kun »tähti» ei koskaan pysynyt koossa, mutta sensijaan he olivat harjoitelleet »hengenpelastusta». Gerda määrättiin uhriksi ja Elsa pelastajaksi.

Isä ja majuri Hedenskog lupasivat toimia palkintotuomareina. Oli sekä ensimäinen että toinen ja kolmas palkinto, joita varten nuoriso itse oli kerännyt varoja. Ensimäisenä palkintona oli suklaatilaatikko, toisena puoli kiloa konvehteja, kolmantena pussillinen poltettuja manteleja, ja ylimääräisenä palkintona viekoitteli kymmenen hedelmäpuikkoa. Sitäpaitsi tuli annettavaksi kunniamaininta, joten kaikki oli järjestetty mahdollisimman oikein.

Kun uimapaikka sijaitsi viettävän rantatöyryn alapuolella, voivat katsojat hyvin mukavasti asettua istumaan nurmettuneelle amfiteatterin muotoiselle vallille esityksestä nauttimaan.

Tukkukauppias Bertingillä oli kuten aina kiire, ja senvuoksi tapahtui uimanäytös heti seuraavana päivänä hänen ja muiden sukulaisten saapumisen jälkeen. Aamulla sitten oli lähdettävä huvimatkalle Kööpenhaminaan.

Kirkkaampaa ja lämpimämpää elokuunpäivää tytöt eivät olisi voineet kilpailulleen toivoa. Viikkokauden epävarmojen ja koleiden säiden jälkeen ilma taas hymyili taivaansinistä hurmaajanhymyä, ja sekä katselijain että esiintyjäin mielentila oli sopusoinnussa luonnon iloisuuden kanssa.

Eri numerot saivat osakseen ansaittua huomiota. Elsa pelasti Gerdan aivan ensiluokkaisesti ja kuljetti hänet rantaan, tosin jonkun verran »lionneena», mutta kuitenkin täysin hyvässä kunnossa.

»Se oli reima temppu tytön otteeksi», kuuli hän Einar-serkun lausuvan, ja hän ajatteli, että kyllä poikaa kai sentään pitänee tilaisuuden tullen »löylyttää», mutta kun tämä hänen päistikkaisen »suorahyppynsä» jälkeen paukutti käsiään kuin »hullu», antoi hän osittain anteeksi hänen harhakäsityksensä »naisesta».

Astrid oli kieltämättä kilpailijoista siromuotoisin. Hän osasi myöskin käyttää hyväkseen notkeuttaan eikä luottanut liiaksi kykyynsä. Vaikka hän ennen oli sanonut aikovansa tietysti ottaa osaa kaikkiin kilpailuihin, ei hän nyt ollut tietävinäänkään, että sellaista koskaan oli sanonut. Hän vetäytyi pois pelistä, heti kun huomasi, ettei ollut ensimäinen ja parhain.

Birgitille kävi varsin huonosti. Kaiken aikaa hän kovin ujosteli näyttäytyä uimapuvussa näin monelle, ja kun pitkä, vaalea tukka, jonka hän luuli sitoneensa kyllin varmasti lakin alle, avautui ja uiskenteli kultaviitan lailla hänen ympärillään, hävetti häntä ajatus, että joku saattoi luulla hänen tahallaan päästäneen sen valtoimeksi.

Astrid sanoikin pilkallisesti:

»Sepä oli sukkela temppu, Birgit! Et sinä ole tyhmä, et!»

»Minä en sille mitään voinut», vakuutti Birgit närkästyneenä, »minä en ole keimailija».

»Et, sen kyllä uskon. Sinä olet itse hyve etkä ollenkaan tiedä, että iso kiharainen tukka näyttää kauniilta.»

»Pois tieltä, Astrid!» huusi Märta. »Nyt lähtevät kilpauimarit.»

Barbro vaaleansinisessä, Märta valkoisessa ja pappilan tytöt heleänpunaisessa puvussa uivat voimakkain vedoin rannasta. Märta saavutti ensimäisenä yllämainitun saaren, joka tänään oli niemekkeenä, ja kääntyi nopeana kuin salama, nurmella seisovan lehmän töllistellessä häntä surullisen syvämietteisillä silmillä. Lehmä mylvähti raskasmielisesti, ja paheksuvasti tuijotettuaan laskeutui märehtimään.

«Saarella käy lehmiä», huusi Märta ohimennen toisille. »Lienevät menneet sinne tänään.»

Toinen pappilan tytöistä ja Barbro olivat nyt myöskin ehtineet kääntyä. Takaansa he kuulivat vihaista ammontaa. Pappilantyttöjen

heleät uimapuvut ärsyttivät nuorta kisanhaluista sonnia, joka oli tullut näkyviin leppien välistä maakielekkeellä.

Ruth, lihavin sisaruksista, saapui viimeiseksi, ja hänen lähestyessään kääntymispaikkaa valmistausi sonni lausumaan hänet omalla tavallaan tervetulleeksi, minkä vuoksi se kahlasi hyvän matkaa tulijaa vastaan.

Ruth-rukka parkui kuin mielipuoli ja alkoi äkkiä hyppiä ylös ja alas ikäänkuin poiju myrskysäällä.

Hiukan rannempana seisoi sonni ja polkien vimmatusti jaloillansa lennätti hiekkaa ja vettä korkealle ilmaan.

Toiset kolme kilpauimaria eivät mitään huomanneet, vaan ponnistivat eteenpäin, mutta Elsa viskausi rohkeasti jälleen veteen. Hän tiesi, että hiukan etäämpänä ulapalla oli matalikko. Jos tytöt vain voisivat uida sinne, niin he olisivat sonnilta turvassa.

Rannalla nousi äkkiä mitä kiihkein hälinä. Bengt ja Einar riensivät laittamaan venettä kuntoon. Ödevin ylioppilas meni pensaan taakse riisuutumaan ollakseen sitten tarvittaessa valmiina.

Majuri nosti kaukoputken silmilleen ja laski sen sitten melkoisesti tyyntyneenä.

»Sonni on lieassa», virkkoi hän ojentaen kiikarin herra Bertingille. »Katsokaa itse! Se ei mitenkään pääse irti.»

Ja kaukoputken kulkiessa kädestä käteen kaikkien katseet kirkastuivat. Kukaan ei vain

voinut käsittää, miksei Ruth uinut pois, vaan ainoastaan hyppi ylös alas, pyristellen ja suurella äänellä parkuen.

Sitten he näkivät Elsan uivan hänen luokseen, sukeltavan veden alle ja pian senjälkeen nakkaavan valtavan leväkimpun suoraan sonnin päälle, joka heti, valmistautumattomana moiseen hyökkäykseen, pötki pakoon niin pitkälle kuin liekaköysi salli.

Tytöt uivat sitten takaisin lähtökohtaan, missä heitä äänekkäillä eläköön-huudoilla tervehdittiin. Ruth-parka oli niin takertunut sonnin ylöskuopimiin ruskoleviin, ettei kyennyt tekemään ainoatakaan uintiliikettä, joten Elsan apu oli tarpeellisempi kuin katselijat aavistivatkaan.

Einar-serkku läimäytti Elsaa selkään:

»Sinä olet topakka tyttönen, kun rohkenet puolustautua sonneja vastaan. En luullut, että tyt . . .»

Elsa keskeytti hänet ripeästi:

»Älä tule noine puheinesi taikka kukerrutan sinut mereen, minkä kuitenkin mieluimmin jättäisin tekemättä, koska sinä aiot lääkäriksi ja tulee pitää virkaveljiensä puolta.»

»Vai niin; jos sinusta tulee lääkäri, sitten et olekaan tavallinen tyttö», sanoi Einar kunnioittavasti; ja hän vaati jyrkästi, että Elsalle annettaisiin ensimäinen palkinto.

Alussa tämä oli määrätty Astridille, mutta nyt palkintotuomarit epäröivät, sillä Elsa oli tosiaan sekä taitavin että rohkein, vaikkei hän

osannut esiintuoda avujaan yhtä hyvin kuin Astrid.

»No, olemme oikeastaan jäävejä kumpikin», virkkoi majuri. »Minä ehdotan, että kutsutaan avuksemme kandidaatit Malm ja Bengtsson.

Nämä herrat suostuivat mielihyvin kunniakkaaseen tehtävään ja julistivat neiti Elsa Bertingin ensimäisen palkinnon saajaksi, määräsivät toisen palkinnon neiti Astrid Hedenskogille, kolmannen neiti Märta Hedenskogille ja ylimääräisen palkinnon neiti Barbro Bertingille. Kunniamaininta suotiin ritarillisesti kaikille naisille.

Näin oli uimakilpailu päättynyt, mutta nuoriso huvitteli koko iltapäivän juoksuleikeillä ja tanssilla. Vaikkei osanottajien välillä aina ollut parhain sopu, tuntui kuitenkin vaikealta hajoittaa seurapiiri ja erota toisistaan kesäkauden hilpeän kisailun ja kujeiden jälkeen.

Pappilan tytöt pyysivät valokuvia ja maisemakortteja. He olivat keräilijöitä. Sovittiin, että vastedeskin tavattaisiin. Nuorison uskolle ei ollut välimatkoja eikä vaikeuksia — ainoastaan kesää ja kesäiloa.

IX.

Odottamaton tuttavuus.

»Pikku Gerda», sanoo isoäiti lähtöpäivän aamuna, »tule nyt sisälle minun kanssani, niin saat palkinnon oikeasta arvaamisestasi Kööpenhaminan matkaan nähden. Sinä et tietenkään ymmärrä tanskalaista laskutapaa, joten saat pyytää Tora-tätiä auttamaan sinua ostoksia tehdessäsi. Hän on kasvatettu Tanskassa ja tuntee siis maan olot.»

Isoäiti pistää pari kahisevaa seteliä Gerdan kapeaan käteen ja hymyilee perin herttaisesti.

»Kiitoksia oikein paljon», änkyttää Gerda. Jos hän vain olisi rohjennut, olisi hän kietonut käsivartensa oivallisen vanhan tädin kaulaan, mutta nyt loistaa hyväily sensijaan hänen silmistään.

Kun hän sitten jää yksikseen aarteensa, kahden kymmenkruunusen kanssa, hän painaa seteleitä kovasti poveansa vasten ja päättää pienellä osalla niistä ostaa jotakin. Koskaan hän ei ole raskasta edesvastuuta tuntematta käytellyt niin paljoja rahoja. Hän sulloo ne melkein hellästi pieneen valkoiseen pussiin, jonka

rouva Vinge oli ommellut tytölleen, jotta tämä panisi siihen rohtoja korvakivun varalta. Gerda, joka muuten oli pieni hintelä raukka, ei kuitenkaan ollut kertaakaan tuntenut pahoinvointia Flodassa olonsa aikana.

Nyt hän säilyttää kympit tässä pussissa, minkä hän hakaneulalla kiinnitti sisäpuolelle puseronsa poveen. Vähintään joka neljännestunti kaivelee Gerda kahdella sormella puseron nappien välistä tunnustellakseen, onko pussi tallella. Olisi kauheata, jos hän kadottaisi koko omaisuutensa.

Bertingin tytöillä ei ole mitään senlaatuisia huolia. Heillä on varsin hyvin varustettu matkakassa kaikilla neljällä, ja kun »Poika» nimittelee kaikkea ostettavaa, sanoo herra Berting miettivästi, että heidän on parasta vuokrata ylimääräinen laiva kotimatkalle.

Kuvaamattoman hilpeä seura herättää huomiota höyrylaivassakin. Ehkä joku koululuokka opettajineen ja opettajattarineen, arvaa joku. Toinen luulee heitä ruotsalais-ameriikkalaisiksi, ja kolmas otaksuu, että joku täysihoitola kokonaisuudessaan muuttaa maasta.

He nauttivat suurusta ruokasalissa ja täyttävät koko pitkän keskipöydän. »Kylmät ruokalajit» tekevät hyvin kauppansa, rupateltaessa ja naurun kajahdellessa tyhjentyvät kulhot.

Kahvia juodaan ulkona laivankannella, jonka jälkeen molemmat nuoremmat tytöt perinpohjin tutkivat alusta. He eivät edes hillitse itseänsä komentosillan portailla, missä on va-

roitus *Adgang forbudt*, vaikka varsin hyvin käsittävät sen tarkoittavan pääsyn kieltoa asiattomilta, vaan kiipeävät reippaasti portaita ylös hyvin ylpeinä viekkaudestaan, etteivät muka ymmärrä ruotsia eikä tanskaa. Barbro on opettanut Ainan sanomaan: *Ich kann nicht verstehen*. Niin kapuavat he eteenpäin hattu niskassa ja mitä poikamaisimman veitikkamaisin mielin. Kapteeni tiuskaisee heille kuitenkin vastaan puhtaalla ruotsinkielellä:

»Alas, penskat, mitä teillä on täällä tekemistä!»

»*Ich kann nicht verstehen*», sanoo Barbro hiukan epävarmasti.

»*Kannst du nicht verstehen!* Sitten minä opetan sinut ymmärtämään, pieni veitikka, sillä minä tiedän, että olet Bertingin tyttöjä. Olen vastikään puhutellut isääsi.»

Nopeana kuin nuoli oli Aina kiitänyt portaita alas, ja Barbro tulee melkein yhtä sukkelaan perästä. Pari minuuttia seisovat nuo muutoin tavattoman yritteliäät sisarukset partaan luona tuijottaen veteen. Sitten kuiskaa Poika:

»Uskaltaakohan sylkeä, kun se tuolla ylhäällä katselee?»

Hän viittaa komentosillalle.

»Miksi sinä sylkisit?»

»Siksi että se näyttää niin lystikkäältä vedessä.»

Barbro koettaa käytännössä, onko siitä tosiaan huvia, ja huomattuaan, ettei se ole hullumpaa, sanoo itsetietoisesti:

»Kyllä uskallamme. Sylkekäämme samalla kertaa. Yks', kaks', kolme!»

Elsa, Einar ja Gerda huvittelevat syöttämällä lokkeja. Nämä lentävät melkein kannelle ja lepäävät silmänräpäyksen kapeilla, vapisevilla siivillään, ennenkuin laajassa kaaressa syöksyvät vedenpintaa kohti ja sukeltavat kimeästi kirahtaen sen alle.

Gerda ei voi väsyä näiden kimmeltävän valkoisten lintujen katselemiseen. Hänestä ne ovat kuin pieniä välkkyviä hattaroita, jotka ovat irroittuneet taivaalla verkalleen eteenpäin liitelevistä pilvistä.

Einar ja Elsa jättävät hänet huomaamattaan, ja hän seisoo siinä yksinään, katse yhä kiintyneenä siivekkääseen, levottomaan parveen.

Äkkiä hän huomaa keski-ikäisen, lihavan herrasmiehen katselevan häntä tarkkaavaisesti ja punehtuu hämillään. Onko hän saanut nokea naamaansa vai mitä? Hän koettaa kiertää silmiänsä nähdäkseen, onko nenässä mitään sopimatonta mustaa pilkkua. Ei, siinä ei näy mitään, mutta muukalaisen silmälasit välkkyvät lakkaamatta häntä koh'ti; ja vapautuakseen tuosta itsepäisestä tutkivasta tirkistelystä hän huoahtäen päättää jättää rakkaat lokkinsa ja mennä istumaan muiden pariin. Kaikesta ystävällisyydestä huolimatta Gerda tuntee tällä matkalla olevansa ikäänkuin liikaa ja senvuoksi hän onkin vetäytynyt syrjään. Hän huomaa, ettei kukaan häntä kaipaa.

Tora-tädillä ja neiti Krollilla on yhteisiä

harrastuksia. Setä Erik ja setä Knut eivät ole tavanneet toisiaan useaan vuoteen ja rupattelevat innokkaasti ja tuttavallisesti. Birgit ja Bengt sitävastoin istuvat enimmäkseen ääneti, mutta kuitenkin heitä häiritsee kolmas. He ovat kesän aikana saaneet kyllänsä Astridista. Elsa ja Einar pohtivat äänekkäästi poika- ja tyttökoulujen kursseja, ja kuulostaa siltä, ettei ole pitkältä sodanjulistukseen. Pikkutytöt juoksentelevat ympäri laivaa kuin varpuset, mutta välttävät kuitenkin komentosiltaa.

Juuri kun Gerda arasti astuu muukalaisen ohi tämä nousee ja kohottaa hattuansa. Hänellä on herttaisen ystävälliset harmaat silmät nenälasien takana.

»Anteeksi, ettekö ole pikku neiti Vinge?»

»Olen.»

»Ja äitinne on tyttönimeltään Solde! Hän on Emilie Solde?»

»Niin on.»

»Oh, istukaahan sitten hetkiseksi tähän luokseni ja kertokaa hänestä hiukan.» Hän vetää Gerdan viereensä penkille. »Minä olen nuoruudessani tuntenut äitinne. Hän oli kaunis ja ihailtu tyttö. Pikku neidillä on hänen silmänsä ja hiuksensa — minä tunsin ne heti, — kenties vielä sama kasvojenilmekin, mutta muutoin ette ole toistenne näköiset.»

»Emme; minä tulen enemmän isään.»

»Niin, niin . . . jaha . . . hän on johtaja Vinge? Tai . . . tuota noin . . . hm, hänellä on ehkä nykyisin joku toinen arvonimi.»

Gerda karahtaa jälleen hehkuvan punaiseksi. Muukalainen on arvattavasti kuullut isän suuresta romahduksesta ja tiesi kai myöskin, että perhe tätä nykyä eli tukalissa oloissa.

»Isä palvelee konttorissa», lausuu tyttö aivan hiljaa.

»Niinkö?» Äänensävy muuttuu sekä kummastuneeksi että valittavaksi. »Siitä ei minulla ollut aavistustakaan. Missä te asutte?»

»Örebrossa.»

»Ja vanhemmat ovat nyt lähettäneet pikku neidin huvimatkalle?»

»Ei, minut on eräs äidin hyvä ystävä kutsunut.»

»Vai niin. Onko äitinne terve ja . . . nuorekas yhä? Hänellähän on vain kolmekymmentäkahdeksan ikävuotta.»

»Niin, mutta hän on aivan harmaahapsinen ja usein kovin väsynyt.»

Muukalainen kumartuu hartaasti eteenpäin.

»Sanokaa minulle, pikku neiti, piteleekö elämä häntä pahoin? Täytyykö hänen tehdä paljon työtä?»

»Kyllä, me ompelemme liinavaatteita, sekä äiti että minä.»

»Vai sillä tavalla.» Hän nyökkää murheellisena ja puristaa tiukasti Gerdan ohuita sormia. »Jumalalle kiitos, että sain sen tietää — että tapasin teidät, rakas lapsi. Onko teillä sisaruksia?»

»Ei, minä olen yksinäni.»

»Sanokaahan, onko äitinne koskaan kerto-

nut eriskummaisesta otuksesta nimeltä Anders Skog? En nähkääs ollut siihen aikaan kauniimpi kuin nytkään, neitiseni, enkä monta kiloa keveämpikään.»

»Kyllä», huudahtaa Gerda, »äiti on jutellut paljon eräästä insinööri Skogista, joka, joka . . .»

Hän vaikenee hämillään. Tämä oli siis se ystävällinen, kunnon Anders Skog, joka oli pitänyt niin paljon hänen äidistään ja joka ei koskaan ollut mennyt naimisiin, vaikka oli hyvin rikas.

Viime vuosina, kun Gerda oli tullut »isoksi», oli äiti usein kertonut kaikista monivaiheisista, iloisista nuoruusmuistoistaan ja esittänyt ne niin elävästi, että niistä oli tullut valopilkkuja Gerdan tapauksista köyhään elämään. Gerda oli siten saanut olla mukana tanssiaisissa, rekiretkillä ja seuranäytelmissä, aivan kuin pieni tulitikku-tyttö Andersenin sadussa sai nauttia unessaan. Mutta tikun sammuttua kaikki oli pimeää ja kylmää jälleen. Niin kävi Gerdallekin. Kodin köyhyys ja painostavat huolet odottivat todellisuuden kynnyksellä. Kuitenkin tarttui nimi Anders Skog varmasti hänen muistiinsa, ja hän sovitti sen yhteen tulevaisuutensa kanssa. Se ikäänkuin laski perustan hänen pilvilinnoilleen. Tuo herrasmies ehkä joskus sattumalta tulisi heidän kaupunkiinsa, uneksi hän, pistäytyisi paperikauppaan, mihin hänen oli sallittu jättää käsin maalaamiansa kortteja myytäviksi, näkisi niitä ja tuntisi vanhan punaisen talon ruohikolla kasvavine lehmuksi-

neen. Se oli äidin kotitalo, jonka hän oli maalannut valokuvasta. Ja sitten hän kysyisi, kuka oli kortin tehnyt. »Gerda Vinge», vastaisi neiti. Silloin hän etsisi heidät ja jälleen tavatessaan äidin pitäisi hänestä yhtä paljon kuin ennenkin ja tahtoisi hyvin kernaasti auttaa hänen tyttöään kehittämään itsensä taidemaalariksi.

Satoja kertoja oli Gerda eri tavoin haaveillut Anders Skogin väliintulosta hänen kohtaloansa ohjaamaan, mutta että he tapaisivat toisensa Kööpenhaminan matkalla, sitä hän ei ollut koskaan ajatellut. Hän oli uskonut korkealentoiset toivomuksensa äidillekin, mutta tämä oli vain pudistanut päätänsä ja vakavasti ja surumielisesti hymyillen vastannut:

»Rakas lapseni, sellaista tapahtuu ainoastaan kirjoissa.»

Insinööri Skog oli istunut ja katsellut pieniä, säännöttömiä, vilkkaita kasvoja, koettaen keksiä niissä jotakin jälkeä nuoruudenystävän kukoistuksesta. Hän odotti myöskin, että tyttö päättäisi lauseensa, mutta siitä ei näkynyt tulevan mitään. Siis tekee hän sen itse:

»Joka niin kernaasti tahtoi naida äidin ja kosi useitakin kertoja, mutta aina sai rukkaset. Niinkö aioitte sanoa?»

»E-en, mutta . . .»

»Kyllä, niin se tosiaan oli. Onko äiti kertonut siitä illasta, jolloin istuessani puutuin kiinni ahtaaseen korituoliin ja sain sen selkääni kuin etana kuorensa aikoessani langeta polvilleni meidän kaikkien ihaileman Emilien eteen?»

Gerda koettaa pysytellä vakavana, mutta ei voi olla hiukan nauraa hihittämättä. Onhan hän juuri piirustanut sen kohtauksen.

»Jaha, me tunnemme sen. No, sitten hän varmaan on kertonut ratsastuksestammekin, jolloin minä, joka en koskaan ennen enkä sen jälkeen ole istunut hevosen selässä, ravautin ratsuni suoraan pientä tupaa kohti, niin että sen pää työntyi avonaisesta ikkunasta sisään ja sotkeutui kangaspuihin. Akka-rukka, joka istui kutomassa, luuli, että sekä hevonen että minä olimme hullut. Sellaista kudetta hän ei koskaan ennen ollut loimiinsa saanut.»

Nyt helähtelee Gerdan nauru äänekkäänä ja vapaana. Hän ei voi sitä hillitä.

Se on Emilien naurua. Insinööri Skog katselee Gerdaa niin lämpimästi ja lempeästi, kuin tämä kantaisi hänelle elämän punaisimpia ruusuja, ja syventyy kaikkiin jo kauan sitten kätkettyihin muistoihin.

Gerda auttaa ja opastaa häntä, jos hän unohtaa jonkun yksityiskohdan. Hän tietää täsmälleen, mitenkä äiti ja kolme muuta tyttöä putosivat »paratiisista» — penkeillä varustetulta lautalaitteelta korkealta puusta. Penkki, jolla he istuivat, oli särkynyt, ja he kupsahtivat nurinniskoin nurmelle. Hänellä oli myöskin selvillä, mikä osa äidillä oli ollut esitettävänä siinä ja siinä kappaleessa, kenen kanssa hän oli ajanut sillä ja sillä rekiretkellä.

Gerdan seuralaiset ovat nyt äkänneet, että hän on saanut tuntemattoman matkatoverin, ja

sekä Birgit että Elsa lähestyvät uteliaina. Kah, kuinka Gerda näyttää iloiselta ja innostuneelta ja kuinka tuo paksu herra on ystävällinen! Juuri nyt hän puristaa tytön käsiä, taputtaa häntä olalle ja nyökkää ihastuneesti.

Gerdaa huvittaa suuresti tyttöjen uteliaisuus. Hänelle ei koskaan ole sattunut, että olisi ollut jonkinlaisena päähenkilönä, mutta tällä kertaa hän on — koska äiti ei ole saapuvilla. »Setä Anders», kuten insinööri Skog on pyytänyt itseänsä nimittämään, ei tahdo häntä päästää. Hänellä on alati joku uusi muisto virkistettävänä tai jotakin kysyttävää. Gerda on luvannut lähettää hänelle kaikki piirustuksensa. Useimpain aiheet ovat äidin nuoruuden ajoilta, ja setä Anders pyytää saada ne mahdollisimman pian.

Vasta höyrylaivan lipuessa Havnegaden rantalaituria kohti setä Anders jättää hyvästi.

»Tämä oli oikein mieluinen tuttavuus», sanoo hän sydämellisesti. »Olen aivan varma siitä, että tapaamme toisemme jälleen. Pikku Gerda, ukko ei ole yhtä peloittava kuin nuorukainen oli. Muista, että Anders-setä on uskollinen.»

»Minä pidin Anders-sedästä jo ennen tapaamistammekin», virkkoo Gerda ujosti. »Äiti on sanonut, että setä on paras ihminen, minkä hän on tuntenut.»

»Hm, hm», rykäisee insinööri. »Gerda on ehkä ollut mukana leikissä, jossa lauletaan: 'Sä vielä vuota, kai on se suotta, mä saanen sorjem-

man toisen'. Niin teki armas Emiliekin. Mutta palohaava on nyt parantunut.»

Hän nyökkää uskollisen sydämellisesti, ja Gerda rientää seurueensa luo.

»Mikä ritari sinulla oli?» kysyy Birgit.

»Paksu hän oli kahdenkin edestä», huomauttaa Elsa.

»Ja ystävällinen kuin vähintään kaksikymmentä», huudahtaa Gerda innostuneesti, minkä jälkeen hän ilosta säteillen kertoo uudesta tuttavuudesta. Lopuksi hän lisää:

»Äiti sanoo, että sellaista tapahtuu vain kirjoissa, mutta ettekö usko, että setä Anders auttaa minut saamaan opetusta piirustuksessa ja maalauksessa, koska hän pitää niin tavattoman paljon äidistä?»

»No se on vallan varmaa», sanoo Elsa vakuutettuna. »Hurraa, tässä on kolme tyttöä, joilla on tulevaisuus tarvitsematta mennä avioliittoon!»

He seisovat laivan partaalla valmiina astumaan maihin.

»Eikö Gerdakaan aio mennä naimisiin?» kysyy Bengt veitikkamaisesti.

Tyttö myhäilee jälleen ja vastaa säteilevin katsein ja syvät hymykuopat poskissa:

»Kyllä, sadan vuoden päästä!»

X.

Tivolin syntymäpäivä.

Oikeastaan vasta sunnuntaina Tivoli, tuo kautta Skandinaavian tunnettu huvipaikka Kööpenhaminassa, oli täyttävä seitsemänkymmentäkaksi vuotta, mutta kun kansantulvan odotettiin tulevan tavattoman suureksi, esitettiin sama juhlaohjelma jo lauantainakin, ja tukkukauppias Bertingistä oli viisainta suorittaa »syntymäpäivillä käynti» silloin. Sunnuntaina voi käväistä Klampenborgissa ja Skodsborgissa, ajaa metsän läpi ja sitten syödä päivällistä Juutinrauman varrella. Illalla lähdettäisiin kotimatkalle. Hänellä ei ollut aikaa viipyä kauemmin, ja täti Ulla odotti levottomana neljää karkulaistaan.

»Voitte käsittää, että hän viihtyy huonosti», sanoo herra Berting hyväluontoisesti, »kun hän ei saa teille vähän torailla. Hän kertoo kaikille, että oivallisempia tyttöjä ei olekaan, mutta jos olette hänen ulottuvillaan, niin teitä tietenkin suitaan hänen periaatteittensa mukaan.»

Kun seurue oli asettunut hotelliin ja siistinyt itsensä matkan jälkeen, päätettiin, että neiti

Kroll ottaisi pikkutytöt hoiviinsa, opastelisi heitä lelukaupoissa ja senjälkeen näyttäisi heille suuren Eläintieteellisen puutarhan.

Elsaa eivät huvita myymälät, vaan hän seuraa mieluummin Bengtiä ja Einaria museoihin. Herrat pyytävät saada olla aivan rauhassa, kunnes kello viideltä tavataan päivällisillä Vivelillä.

Täti Tora, Birgit ja Gerda lähtevät erinäisille ostoksille.

»Kai teillä on jotenkuten selvillä, mitä haluatte», sanoo Tora-täti, »muutoin joudutte aivan pyörälle päästänne, sillä täällä on uskomattoman paljon valittavaa».

»Minä tahdon itselleni hauskan syyshatun, jonkun sievän pitsikauluksen täti Ullalle ja hiukan pikkutuliaisia palvelustytöille», sanoo Birgit. »Voisin yhtä hyvin saada niitä Ruotsistakin, mutta on juhlallisempaa kerran ostaa ulkomailta. Muuten suosin kotimaisia tuotteita.»

»Vai olet sinä sellainen pieni isänmaanystävä», nauraa Tora-täti. »No niin, Bertingin rahoilla voi kyllä saada mitä haluaa vähin kaikkialta. Ne riittävät parhaimpaan.»

»Tarkoitukseni ei suinkaan ollut kerskua», änkyttää Birgit ja vilkaisee arasti Gerdaan pelätten tahtomattaan häntä loukanneensa.

Mutta Gerda on kokonaan kiintynyt katselemaan erästä ikkunaa, johon kaunis musta silkkipusero on asetettu näytteille. Se sopisi mainiosti äidille, mutta se on tietysti hirveän kallis. Hän kysyy Tora-tädiltä, sopisiko tiedustella mitä se maksaa.

»Kyllä, se käy hyvin päinsä.»

Gerda tulee heti takaisin voitonvarmana.

»Minä pyysin heitä tallettamaan sen siksi kun palaamme», sanoo hän. »Ajatelkaas, että se maksoi vain kuusi ja kaksikymmentä! Se on hirveän halpaa.»

Tora-täti hymyilee epäilevästi.

»Sanoivatko he siis kuusi kruunua ja kaksikymmentä äyriä?»

»Ei, vaan *seks og tyve* — *tyve* on kaksikymmentä.»

»Niin, mutta *seks og tyve* on kaksikymmentäkuusi kruunua, tyttöseni, ja sen arvoinen pusero kyllä rehellisesti olikin.»

Gerda näyttää kovin pettyneeltä. Niin paljoa hän ei voi maksaa. Se riemu täytynee siis jättää sikseen. Hän huokaa hiljaa, mutta kun hän on tottunut hillitsemään itsensä, niin toiset tuskin huomaavat hänen pettymystään.

Vähän kauempana hän pysähtyy jälleen. Tällä kertaa häntä viettelee herkullisista kekseistä rakennettu torni. »Maksavat kruunun leiviskä», sanotaan siinä selvästi. Oh, koko leiviskän keksiä saa kruunulla! Ja heidän kun oli tapana ostaa vain sata grammaa jotakin juhlatilaisuutta varten.

»Onko kekseistä kovin kallis tulli?» kysyy hän ujosti.

»Sitä en tiedä, pikku ystäväni. Aiotko ostaa niin tavattomia määriä?»

»No, ajattelin leiviskää. Voineehan sen saada sullotuksi niin ettei ota liian suurta tilaa matka-

tavarain joukossa. Leiviskähän on kahdeksan ja puoli kiloa?»

»Niin, vanha ruotsalainen leiviskämme», vastaa Tora-täti huvitettuna, »mutta tanskalainen *pund* on vain puoli kiloa, joten voit mukavasti ottaa sen mukaasi ilman erityisiä toimenpiteitä.»

Tämän uuden erehdyksen jälkeen on Gerdan ostohalu melkein mennyttä. Hänestä kyllä sekä täti Tora että Birgit ostavat huokealla ja edullisesti, mutta varmaankin johtuu se siitä, että heillä on niin runsaasti rahaa. He vaihtavat setelin toisensa perään, eivätkä heidän kukkaronsa silti koskaan tyhjene. Gerda oli rikkonut vain toisen kymmenkruunusensa, ja hänen mielestään se oli huvennut niin peloittavan nopeasti.

Päivällistä syötäessä Barbron ja Ainan oli kovin vaikeata pysyä hiljaa tai oikeammin olla alituisesti syöksymättä ulos ja sisälle. He olivat nimittäin ihastuneet pieneen osastoon etuhallissa, joka jonkun askelman erottamana muusta sisäänkäytävästä muodosti oman pikku salonkinsa. Siellä oli paksu matto lattialla ja silkillä päällystettyjä, koreasti kullattuja huonekaluja. Siellä he leikkivät »vieraissa käyntiä», ja milloin Barbro, milloin Aina nousi portaita pitkin keinuvin, siroin liikkein jo paikalleen asettuneen emännän luo, joka laisinkaan noudattamatta isoäidin tai Ulla-tädin esimerkkiä huolettomasti lojui sohvalla.

Kysymykset olivat aina samat ja vastaukset niinikään.

»Hyvää päivää! Terve tuloa! Olkaa hyvä ja istukaa! Kuinka lapset voivat?»

»Kiitos kysymästä, ne ovat terveitä, jumalankiitos.»

»Onpa meillä ollut ikävä ilma. Onko herrasväki ollut kylpylaitoksessa?»

»Kyllä jonkun aikaa ja sitten sukulaisissa. Onko voin hinta laskenut täällä kaupungissa?»

»Ei ollenkaan! Mitä rouva on munista maksanut?»

Juuri kun he neljättä kertaa juhlallisesti toistivat tätä keskustelua, tuli Bengt heitä noutamaan. Nyt oli lähdettävä Tivoliin. Tyttöjen arvokkuus haihtui äkkiä. Bengtin täytyi hillitä heidän riemuhuutonsa ja sitäpaitsi iskeä kiinni Ainaan, joka aikoi hyökätä tiehensä hatusta ja nutusta välittämättä.

He saapuivat juuri parahiksi nähdäkseen Tivolin kaartin marssivan esiin. Neljä rivissä astuivat viisitoistavuotiaat pojat varmassa tahdissa punavalkoisissa univormuissaan korkeat töyhtökypärit päässä. Ratsuväkeä ja tykistöä kanuunoineen, kaikki samaa lintukotolaiskokoa, seurasi perästä.

»Rits, rats, tilipumpum», soitti sievä kaartinsoittokunta, ja »Poika» riuhtaisi äkkiä kätensä neiti Krollin kädestä, hyppäsi pari pitkää apuharppausta päästen siten ensimäisen rivin tasalle ja marssi siinä kaiken aikaa, viheltäen ja reippaasti heiluttaen käsivarsiansa, vähääkään välittämättä siitä, kuinka jälleen osaisi omaistensa pariin.

»Siinä on Bertingin kauppaliike uudessa kukoistuksessa», nauroi tukkukauppias; »kukaan ei voi väittää, etteikö se seuraisi aikaansa, mutta joka tapauksessa saamme pitää Berting nuorempaa silmällä».

Karusellissa olivat kaikki seitsemän nuorta yhtä innokkaita. He asettuivat ylpeinä ja mielihyvällä ratsastamaan kameeleilla, porsailla ja hevosilla. Että Bengt oli ainoa, joka tunsi huimausta ja oli pudota alas, tuotti tytöille voitonriemua, varsinkin kun hän oli varoittanut Barbroa ja käskenyt häntä pitämään tanakasti kiinni porsaan hännästä.

Ei ainoatakaan monista erilaisista huveista jätetty koettamatta, eivätkä vanhemmatkaan enää voineet vastustaa hilpeän lapsellista tunnelmaa, vaan ottivat osaa nuorten riemuun.

Setä Knut ihastui niin vesikelkkarataan, että lasketti alas kerran toisensa perään, ja yleiseksi riemuksi asettui tukkukauppias Berting lystikkäälle pyörälle ja antoi hyristä ympäri. Oli pidettävä vaari, ettei suistunut maahan, ja mikäli mahdollista tavoitettava iso keinotekoinen apina, joka siten vähitellen hinattiin alas.

Barbro polki jalkaansa, kirkui ja taputti käsiänsä, kun isä tulla tallusti apina sylissä. Tämän »suurenmoisen» hetken hän päätti merkitä päiväkirjaansa.

Pimeän tullen valaistiin syntymäpäiväänsä juhliva monilla tuhansilla erivärisillä lampuilla. Se oli kuin taikalinnan tulitus, ja joka taholta kuului ihastelevia huudahduksia.

Kaikkialla vallitsi tungos, mutta ihmiset olivat niin hyväluontoisia kuin ei teräviä kyynärpäitä maailmassa olisikaan. Suojellakseen Birgitiä mahdollisilta töykkäyksiltä Bengt kuitenkin kietoi käsivartensa hänen vyötäisilleen. He astuivat seurueen viimeisinä, ja silmänräpäyksen salli tyttö poskensa hyväilevästi hivellä hänen olkapäätänsä.

»Pikku Gita», virkkoi Bengt, joka tiesi, että monien äänien sorinassa hänen sanansa kuuluisivat vain Birgitin korvaan, »eikö sinustakin tunnu, että vietämme ikäänkuin omaa juhlaamme? Kaikki ilo ja valojen loisto ympärillämme on kuin oman onnemme säteilyä.»

»Ovatkohan isä ja äiti vaeltaneet täällä nuoruudessaan yhtä onnellisina kuin me?» vastasi tyttö hiljaa.

Bengt kuuli haaveilevan surunvoittoisuuden hänen äänensävyssään, kumartui äkkiä ja suuteli häntä niskaan.

»Kukaan ei ole ollut niin onnellinen kuin me, Gita.»

Birgit joutui hyvin hämilleen odottamattomasta suudelmasta, mutta siinä ei näkynyt olleen muuta todistajaa kuin vanha valkohapsinen rouva, joka katseli nuoria onnentoivotusta ja ymmärtämystä ilmaisevin hymyin.

Birgit unohti hetkiseksi nauttia kupuhallin iloisenvärisistä valaistuista pilareista, sillä hän ajatteli omaa päivänpaisteista tulevaisuuttaan ja rakasta maata Salmen tuolla puolen.

Olihan Tanska kyllä pienoinen, ystävällinen,

viljava ja iloinen maa, mutta Ruotsille hän sentään tahtoi omistaa voimansa ja Ruotsiin hän tahtoi onnensa juurruttaa. Juuri nyt, kun hän tunsi itsensä kokonaan uskon ja onnen lämmittämäksi, hänet valtasi äkillinen ikävä omaan kotiinsa ja omaan maahansa.

Suureen synkkään Bertingin taloon hän tahtoi istuttaa ilon kukkasia; olihan hänellä niitä sylin täysi. Eivätkä ne koskaan kuihtuisi.

Ison konserttisalin pengermältä nähtiin komea ilotulitus kaikkine jättiläisraketteineen. Kuohuva, loistavien tulikipinäin muodostama »vesiputous» haltioitti Barbron pieneen runopukuiseen ylistykseen Tivolille:

»Vanha kunnon Tivoli,
eläkööt sun ilosi!»

»Siitä säkeestä puuttuu vain karamelli, pikku Bab», nauroi isä. »Aikaa myöten voit kyllä ansaita elatuksesi kyhäilemällä mieterunoja karamelleihin.»

Barbro ei tuntunut loukkaantuvan. Hän vastasi reippaasti:

»Ei, isä, minulla on muita suunnitelmia. Minä menen luullakseni teatteriin, ellen mieluummin osta isoa puutarhaa penkoakseni — tietysti kasvihuoneella varustettuna.»

Aika sade rätiseviä keltaisia, sinisiä, punaisia ja vihreitä tulipalloja kiinnitti samassa kaikkien huomion, ja Aina ihastui niin, että hän kuten

ennen pienenä palleroisena puraisi isää peukaloon.

»Ai sinuas, pieni peto!» kiljahti herra Berting, mutta nauroi heti senjälkeen sydämellisesti suosikilleen. »Sinulla on jokseenkin väkivaltainen tapa kirjoittautua liikkeen osakkaaksi, pieni Berting nuorempi.»

Gerda seisoi Birgitin vieressä käsi hänen kainalossaan. Hän ahmi kaikkea ihmeellistä väriloistossa ja muotojen rikkaudessa ja oli tavallista vaiteliaampi kerätäkseen tunnelmiansa ikäänkuin kauniiksi jäähyväislahjoiksi. Kun viimeiset loistavat rakettitähdet vihdoin putosivat aivan kuin otsarivaksi tummille puille, sanoi Birgit vilkkaasti:

»Putoaa tähtiä, Gerda, toivo itsellesi jotakin!»

Ja tiukkaan puristautuneina toisiansa vasten molemmat nuoret tytöt katsahtivat syväkiiltoisin, lämpimin silmin viimeisiin maahan laskeutuviin tähtiin, samalla kun he lausuivat äänettömiä toivomuksia, joiden toteutumiseen he kumpikin iloisesti uskoivat.

Elsa oli kuullut Birgitin ehdotuksen, mutta ajatteli tyynesti:

— Kyllähän ihminen tietää mitä tahtoo, välittämättä mokomista tähtitoivomuksista. — Ja hän nakkasi hiukan halveksivasti niskaansa Gitan taikauskolle.

»Mitä sinä siinä pöyhistelet, Hip?» kysyi Einar. »Sinä olet kuin hevonen, joka aikoo lähteä ravaamaan.»

»Niin, jos tästä kerran kilpajuoksu tulee», vastasi Elsa hilpeästi, »saat kyllä ponnistaa, jos mielit minut tavoittaa».

»Nyt se on lopussa», huokasi Poika, kun tykinlaukaukset kajahtivat. »Ah, kunpa olisi täällä tarjoilijana, niin saisi katsella ilotulituksia joka päivä! — Isä hyvä, saammeko nyt ajaa karusellia?»

»Ei, me kiidämme kotiin automobiililla, tyttöseni; mutta jotta voisit pitää silmäsi auki, kunnes pääset vuoteeseen, täytynee minun tukea luomiasi tulitikuilla.»

»Ota mieluummin suklaasavukkeita, niin tulee silmäkaakaota», naljaili Barbro.

Verkalleen vaelsi tyytyväinen seurue ulkoovea kohti taajojen holvikaarien ja helminä hohtavien moniväristen lamppujen alitse, jotka loistivat yhtä kirkkaina ja valppaina nyt kuin sytytettäessäkin, kun sitävastoin tuhannet lapsensilmät ummistuivat väsymyksestä ja unesta.

Mutta päivän ilo viipyi suljettujen silmäluomien sisäpuolella, ja Nukku-Matin levittämä sateenvarjo oli sinä yönä rikas unikuvista niille, jotka olivat olleet mukana Tivolin syntymäpäivää viettämässä.

SISÄLLYS.

		Sivu
I.	Koulun päättäjäiset	5
II.	Ajomatka	22
III.	Omituinen vieras	37
IV.	Unisilli	46
V.	Seikkailu metsässä	62
VI.	Äidin kaulanauha vaarassa	75
VII.	Elsa harhateillä	90
VIII.	Uimakilpailu	104
IX.	Odottamaton tuttavuus	119
X.	Tivolin syntymäpäivä	130

VALMISTUNUT
ARVI A. KARISTO OY:N KIRJAPAINOSTA
6. 12. 1918.

Parhainta nuorisonkirjallisuutta

eðustaa »Partiolaisen kirjasto», jonka teokset ovat kaikelle kasvavalle polvelle erittäin mielenkiintoisia ja kehittäviä:

Kim, „Koko maailman pikku ystävä", kirj. *Ruðyard Kipling*, englanninkielestä suom. Hannes Leiviskä, hinta 5: 50. — Tämä laaja intialainen romaani eurooppalaisen katupojan neuvokkaasta kohoutumisesta on kaikissa sivistysmaissa enimmin luettuja teoksia, tuottaen suurta viehätystä sekä nuorille että vanhoille. Se avaa eteen uuðen maailman merkillisine oloineen ja elämänkatsomuksineen, ja sen perussävy on viihðyttävän ylentävä. »Kirja on mielenkiintoinen kertomus kahðesta kulkijasta, jotka etsivät totuuðen virtaa päästäkseen kaiken yläpuolella olevan Suuren Sielun yhteyteen. Ihmisenä tuntee sen luettuaan saaneensa voimakkaan sysäyksen eteenpäin ja ylöspäin» (johtajatar Anni Collan »Kisakentässä»).

»Kim»-romaanin tunteminen kuuluu nykyaikaiseen yleissivistykseen; se olisi hankittava kaikkiin koteihin.

Karðinaalin laulu, lintutarina, kirj. *Gene Stratton-Porter* tekijän valtuuttamana suom. Heikki Impivaara, hinta 2: 50. — »Rouva Stratton-Porter lienee suomalaisille lukijoille jokseenkin tuntematon, vaikka hänen teoksensa ovatkin hänen kotimaassaan Amerikassa tavattomasti levinneet ja saavuttaneet miltei suurempaa suosiota kuin hänen tunnettujen maanmiestensä Thompson Setonin ja Robertsin kuuluisat luonnonkuvaukset. Usealle muullekin kielelle on niitä jo käännetty, ja nyt aikoo Kariston kustannusliike, hyvällä syyllä kylläkin, saattaa ne Suomenkin nuorelle väelle tunnetuiksi. 'Karðinaalin laulu', lintutarina kirjailijattaren kotiseuðulla Inðiana-valtiossa sijaitsevilta Limberlostin laajoilta rämemailta, viehättävästi kuvailee komeapukuisen punapeipon elämää, ja erinomaisen liikuttavasti on myöskin esi-

tetty vanhan uudisasukas-pariskunnan sydämellinen, ymmärtävä suhtautuminen tuohon sievään laulajaan ja koko lintumaailmaan. Luontoa ihannoiville lukijoille näyttänee jo tämä ensi tutustuminen sekä rouva Stratton-Porterin taituruuden luonnon kuvaajana, että kaiken sen kauniin ja hauskan, mitä hänen kuvaustensa lukeminen tarjoaa» (Kirjastolehti).

Erinomainen kirja varsinkin tytöille.

Mississippin metsästäjäpojat, kirj. *Mayne Reid,* englanninkielestä suom. Valfrid Hedman, hinta 6: 50. — »Kapteeni Reidin reippaat seikkailukertomukset Amerikan preerioilta ja ylätasangoilta ovat olleet kahden ja kolmenkin sukupolven poikien mieliluettavaa. Nyt ilmestynyt Mississippin metsästäjäpojat, kuvailee etupäässä luontoa. Sen aiheena on kolmen urhean pojan monivaiheinen retki, jonka tarkoituksena on harvinaisen eläimen, valkoisen biisonin kaataminen. Matka vei heidät moneen pahaan pinteeseen ja vaaran paikkaan, tarjoten samalla terveellisiä opetuksia ja hyödyllisiä kokemuksia, jotka kaikki tulevat lukijankin osaksi. Varsinkin poikien tapaama eläin- ja kasvimaailman rikkaus ja se harrastus, jota he sitä kohtaan osoittavat, rikastuttaa lukijaa tuntuvasti, tekijä kun on liikkunut avoimin silmin ja erikoisen kernaasti syventyy juuri näihin seikkoihin, alligaattoreihin, karhuihin, korppikotkiin, antilooppeihin y. m. Todella oiva poikien kirja, ja lukevat sen tytötkin» (maisteri I. Havu »Uudessa Aurassa»).

»Mississippin metsästäjäpojat» on ensimäinen lyhentämätön ja alkukielestä suoritettu käännös suositun nuorisonkertojan tuotannosta.

Lähinnä ilmestyy:

Saukko-vartion pojat, kirj. *E. Le Breton-Martin,* runsaasti kuvitettu. — Maailman ensimäinen romaani Baden-Powellin partioliikkeestä, täynnä jännittäväksi toiminnaksi punoutuvaa reipasta ja vaihtelurikasta partiotoimintaa.

»Partiolaisen kirjasto»-sarja jatkuu nopeasti; sen sisältö on taattua, tosihyvää perhelukemistoa.

ARVI A. KARISTO OY.
Hämeenlinnassa.

Suom. lastenkirj. 5.

Tyttäreni... 1

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 5952

"Tyttäreni kirjasto"

esiintyy alallaan ensimäisenä valikoimana suomalaisessa kirjallisuudessa, tarjoten parasta ajanmukaista luettavaa kehitysiässä oleville tytöille. Siten se täyttää tuntuvan puutteen.

Ilmestynyt on:

Kun kissa on poissa . . . Lomatarina neljästä tytöstä ja moniaista muista, kirj. *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster*, suom. Valfrid Hedman, hinta sid. 4: 50. — Suositun nuorisonkirjailijattaren rattoisa ja herttainen kertoelma kesäelämästä.

V:n 1919 alussa ilmestyy:

Viisas tyttö, kirj. *L. B. Walford*, englanninkielestä suomentanut Valfrid Hedman. — Sydämellinen romaani tyttökoulun yläluokka-piiristä.

Barbro Bertingin tyttövuodet, kirj. *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster*, suom. Rob. A. Seppänen. — Sarjan alkunumeron lukijattaret uudistavat tässä tuttavuuttansa miellyttävien sisarusten kanssa, joista nyt vanhimman jälkeinen on päähenkilönä.

„TYTTÄRENI KIRJASTO" antaa mieluisimmat lahjakirjat.

Arvi A. Karisto Oy.

Hämeenlinnassa.

Hinta sid. 4:50

101 —